שיחור

אשדוד

מדריך למטיילים

Ashdod.אשדוד

מפתח סימנים

אירועים ואתרים

כדאי

אפשר

לוותר

תחבורה

אוטובוס

חניון

מידע

שעות פתיחה

כניסה בתשלום

כניסה חופשית

כתובת

טלפון

אתר אינטרנט

נגישות לנכים

מידע תיירותי

טיפ

טיפ לילדים

אשדוד

עורך אחראי

מיכאל שיחור

שיחור הוצאה לאור בע"מ

Shichor Travel Guide
ASHDOD

© כל הזכויות שמורות לשיחור הוצאה לאור בע"מ
ת.ד 21083, מיקוד 6121002, תל-אביב
כתובת האתר: www.shichor.co.il; דוא"ל: guides@shichor.co.il

מהדורה ראשונה - 2018

אין להעתיק ספר זה או קטעים ממנו בשום דרך ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני (לרבות צילומים, הקלטה ואחסון בזיכרון מחשב) ואין לעשות בו או בקטעים ממנו שימוש מסחרי כלשהו ללא קבלת אישור בכתב מראש מהמו"ל.

ההוצאה עושה כל מאמץ כדי להבטיח את אמינות המידע הכלול במדריך זה ואת עדכניותו, אולם אינה יכולה לקבל על עצמה כל אחריות לטעויות ו/או לשינויים שיימצאו. התמונות שבספר הן לצורך המחשה בלבד. ההוצאה אינה אחראית לתוכן המודעות.

מסת"ב: ISBN 978-965-7326-66-4

עורכת ראשית: מירית פרידמן
עריכה לשונית והגהה: דניאל שיחור
עיצוב עטיפה וגריד: ברוך נאה
גרפיקה: סטודיו "ארטיק"
תצלומים: פירוט בסוף הספר
מפות: סטודיו שי חיון

תוכן

דבר העורך
דבר העורך 7

הנחיות שימוש במדריך
הנחיות שימוש במדריך 9

לדעת
אשדוד היא 14
נתוני פתיחה 15
מבנה גיאוגרפי, טופוגרפי וארכיטקטוני 16
טיפת היסטוריה 24
תרבות ואמנות 34

להתכונן
מתי לבוא 38
חגים ואירועים 38
עונות ומזג אוויר 41
אשדוד בגשם 42

להשתמש
הגעה אל העיר 40
תחבורה בתוך העיר 46
מידע לתיירים 49
מספרי טלפון חשובים 50

לרוץ
מצודת אשדוד-ים 52
גבעת יונה 53
מרכז מונארט לאמנויות 53
פארק החולות והדיונה הגדולה 54
גשר עד הלום 55
פארק לכיש אשדוד (פל"א) 56
המרינה הכחולה 56
רובע הקריה ופארק הסיטי 57
חופי אשדוד 58
המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן 58

אשדוד עם ילדים

טיילת חי-לכיש (פל"א) 60
פארק אתגרים 61
מרכז הדולפין והים 62
פארק אשדוד-ים 63
מרכז המבקרים של נמל אשדוד 64
פארק פיס לילדים (פארק הפיראטים) 65
הצוללת הירוקה 65
מוזיאון המכוניות Ralex 66

לטייל

מבנה הטיול באשדוד ובסביבתה 68
לאורך הים: נוסטלגיה וניחוח תבלינים
בין בתי העיר הראשונים 69
לב העיר: בין נכסי תרבות לטבע עירוני 83
בעקבות השמש: מהמצודה העתיקה
ועד לחוף הדרומי 95
הביאנו עד הלום: מגיבורי תש"ח,
דרך נופי בראשית ועד לחוויית קניות ייחודית 105
ים, טבע ואקסטרים: מסלול למשפחות עם ילדים 121
סיור סליחות: בתי הכנסת המיוחדים של אשדוד 131

בסביבת אשדוד

בית העדות 150
תל אשדוד 150
בריכת רוברטס 152
שמורת חולות ניצנים 152
גבעה 69 154
מפעל שעוני עדי 154
מרכז מבקרים כד-בני דרום 155
אגרונן - קטיף עצמי גדרה 156
חמי יואב 156

קולינריה ובילויים

קולינריה 157
בילויים 188

מסמנים ו

..... 191

רשימת תצלומים

..... 192

דבר העורך

מטיילים יקרים,

במשך אלפי שנים התקיימה לחופי הים התיכון עיר נמל משגשגת ששימשה נקודה אסטרטגית על דרך הים הקדומה - הדרך הראשית שעברה בתחומי ישראל וחיברה בין אימפריות האזור.

לאורך התקופות השונות בהיסטוריה המקומית שימשה אשדוד, מהערים העתיקות ביותר בארץ, כמרכז סחר ותרבות שוקק חיים, ובתקופה הפלישתית אף היתה החשובה ביותר מבין חמש ערי הממלכה.

מלבד שרידים ארכיאולוגיים מרשימים המעידים על עברה העשיר, המטרופולין המודרנית, שהחלה את דרכה כעיירת עולים קטנה, מציעה כיום למבקרים בה מגוון רחב של אטרקציות ונקודות עניין, שפזורות בכל חלקיה. לאחר שהצליחה לשבור שיאים ולהגיע להישגים מרשימים כמעט בכל תחום אפשרי - בריאות, תרבות, ספורט, חינוך, תחבורה, איכות סביבה ועוד - החלה אשדוד לממש את הפוטנציאל המדהים הגלום בה גם בתחום התיירות, עם פרויקטים מרשימים בסטנדרטים בינלאומיים שמביאים לידי ביטוי את משאבי הטבע הייחודיים בהם התברכה העיר.

בזכות התכנון הקפדני שקדם להקמת אשדוד, הנמל ואזורי התעשייה הגדולים מופרדים לחלוטין משטחי המגורים ומהאזורים המתוירים, כך שלמרות היותה שער כלכלי חשוב למדינת ישראל, העיר מצליחה להקנות למבקרים בה תחושה שלווה ופסטורליות של עיר חוף.

הוסיפו על כך את רצועת החוף הארוכה המרופדת בחולות זהב, את דיונת החול היחידה מסוגה בישראל, את שמורות הטבע שבהן מיני בעלי חיים וצמחים נדירים, את אתרי המורשת החשובים, את המוזיאונים המרתקים, את הפארקים הירוקים, מאות פסלי האמנות שמעטרים כל פינה בעיר, מבחר מרכזי קניות ושווקים ססגוניים, מגוון אפשרויות בילוי לכל המשפחה, שלל אירועים רב-תרבותיים והיצע קולינארי שלא מבייש את בירות אירופה - ותקבלו תמהיל מדויק לחופשה מושלמת.

מדריך זה נערך על סמך שנים רבות של ידע והיכרות הן עם אשדוד והן עם האופי, הקצב וההעדפות של המבקרים בה. צוות מקצועי גדול שקד במשך תקופה ארוכה על פיתוחו ועריכתו של המדריך באופן הרמוני מחד ומודולרי מאידך, כך שיתאים לכל אחד ואחת מכם.

אני משוכנע כי המדריך יסייע לכם במהלך טיולכם באשדוד היפה ויהפוך את ביקורכם בה לחוויה נפלאה ובלתי נשכחת.

קריאה מועילה וטיול מהנה,

מיכאל שיחור

הנחיות שימוש במדריך

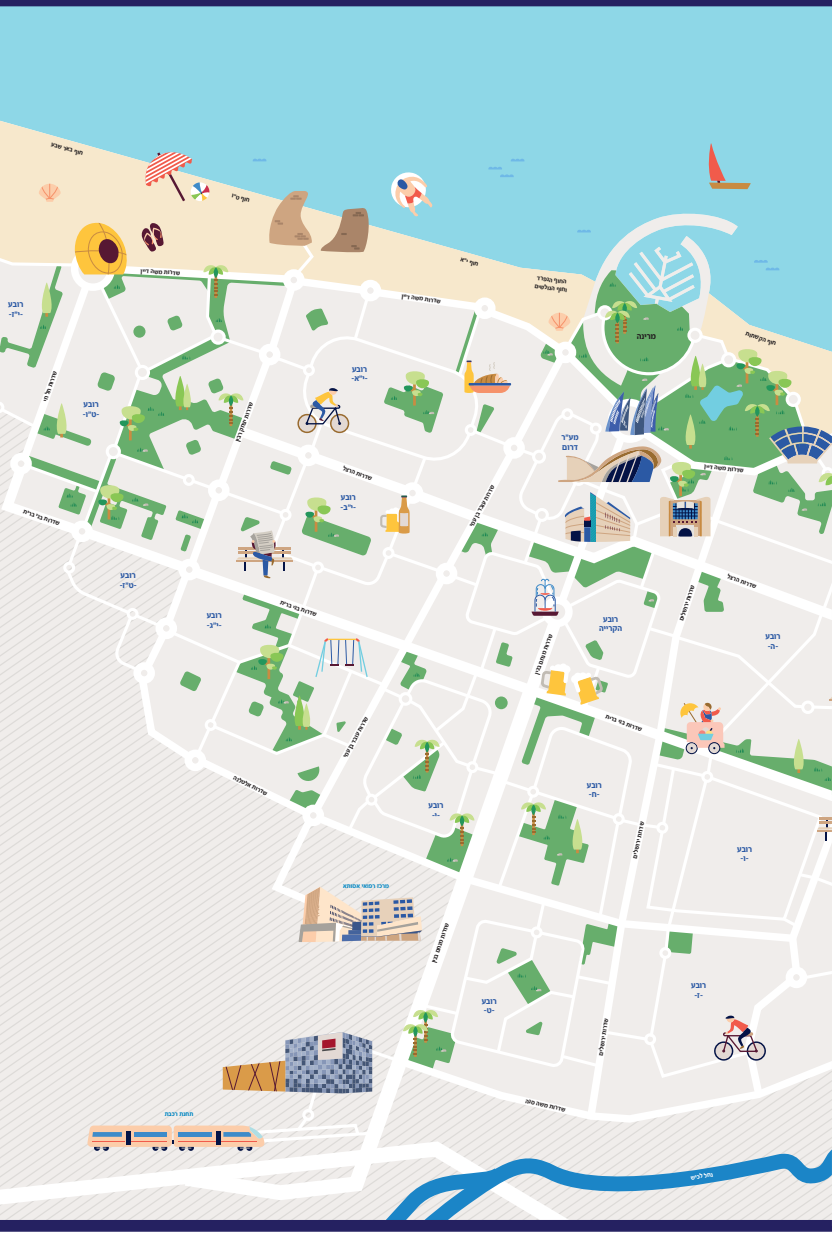
כעיר מורכבת ומיוחדת במינה, אשדוד מציעה שפע של אטרקציות ונקודות עניין מרתקות, כך שביקור קצר ויחיד בה ודאי אינו מספיק כדי למצותה. מדריך זה נועד להגיש לכם את תמצית החוויה האשדודית, ובמרכזו מוצעים מסלולי טיול הכוללים את האתרים הבולטים והמעניינים ביותר בעיר ובסביבתה. המסלולים תוכננו כך שרוב המטיילים לא ייאלצו להתעכב בכל האתרים שלאורכם, אלא יבחרו באתרים המעניינים ביותר עבורם, על סמך טעמם האישי ועל סמך ההמלצות המוצגות כאן.

פרקי המידע הכללי שבראשית המדריך סוקרים בקצרה את ההיסטוריה ואת הגיאוגרפיה של אשדוד, והפרקים שאחריהם מציעים מידע שימושי חשוב, שיסייע בהתמצאות במקום. בהמשך מובאות רשימות של האתרים הבולטים ושל מסלולי הטיול המומלצים, המחולקים על פי מיקומם הגיאוגרפי, וכוללים גם סקירה קצרה על האזורים השונים בעיר. עיון בפרקים אלו לפני היציאה לטיול לא רק יסייע להיכרות טובה יותר עם המקום, אלא עשוי לייעל את השהות ולחסוך זמן יקר, מאמץ וכסף.

דרך צלחה ובילוי נפלא

Ashdod.אשדוד
הים התיכון
מגן ארונים
מגן לילו
מגן מיאמי
המרינה
רובע -ז-
רובע -א-
רובע -ב-
רובע -ג-
שדרות הנשיא
שדרות ירושלים
שדרות הנגיד
שדרות בני ברית
שדרות משה מנה
סטאר סנטר
ספורט עיצומי
קריית אתנים
קריית חלוצים
נמל אשדוד
דרך הים
נתיב הנגיש
נתיב הנגיש
נחל לכיש
נחל לכיש

חוף כאוב שכוב
חוף ג'ו
חוף ריאל
החוף המרוחק
מתוך השלושת
מרינה
חוף הקשתות
מע"ר דרום
רובע -א'-
רובע -ב'-
רובע -ג'-
רובע -ד'-
רובע -ה'-
רובע -ו'-
רובע -ז'-
רובע -ח'-
רובע -ט'-
רובע -י'-
רובע -י"א-
רובע -י"ב-
רובע הקרייה
שדרות משה דיין
שדרות הנחל
שדרות ירושלים
שדרות בן גוריון
שדרות אלטלנה
שדרות משה סנה
מרכז רפואי אסותא
תחנת רכבת
נתיב לכיוון

לדעת

אשדוד היא

נתוני פתיחה

מבנה גיאוגרפי,
טופוגרפי וארכיטקטוני

טיפת היסטוריה

תרבות ואמנות

אשדוד היא

- העיר החמישית בגודלה בישראל ומהוותיקות שבערי האזור
- ערב-רב של תרבויות: היחידה בעולם שבה עולים מ-99 מדינות שונות
- שער הכניסה הראשי לסחורות מעבר לים ועיר הנמל השנייה בגודלה בארץ
- משכנה של "הדיונה הגדולה" - שריד כמעט אחרון לחולות מישור החוף
- המובילה בארץ בחינוך סביבתי ומודל ארצי בתחום התחבורה הירוקה
- מהערים המתוכננות ביותר בישראל, שבה הפרדה מוחלטת בין אזורי המגורים לתעשייה
- כוכב עולה בתחום הקולינרי, המציע רפרטואר עשיר ומגוון של מסעדות ובתי קפה
- מטרופולין מפתיעה ומתחדשת, שבשנים האחרונות עוברת פיתוח מואץ
- גן עדן לאוהבי הים, המציע חופי רחצה בתוליים ונדירים ביופיים ושלל פעילויות ימיות
- מעצמת שחמט לאומית ובינלאומית, עם הישגים מרשימים בקטגוריות המבוגרים והנוער כאחד

נתוני פתיחה

מקור השם	העיר קרויה על שם העיר הפלישתית העתיקה "אשדוד" (שהיתה מוכרת גם בשם "אשדוד-ים" שהעניקו לה האשורים) ומוזכרת פעמים רבות בתנ"ך. השם "אשדוד" זכה לכמה פירושים, שהרווח שבהם הוא "מעוז, מבצר, מאחז". במהלך השנים קיבל השם כמה גרסאות - בהן "אזוטוס" בידי היוונים ו"איסדוד" בידי הערבים שגרו בכפר הסמוך עד קום המדינה - אך הוא עדיין שמר על צביונו המקורי.
שטח	50.9 קמ"ר (מתוכם 1.8 קמ"ר שטחי חוף ים).
מספר תושבים	כ-250 אלף.
כלכלה	ענפי המסחר והתעשייה בעיר מפותחים מאוד, ומסתמכים, בין השאר, על העוגן הכלכלי המרכזי של העיר - נמל אשדוד, שמהווה גם שער המסחר הימי הגדול בישראל. כעשרים אחוז מתושבי העיר מועסקים בתעשייה ואחוז דומה מועסק במסחר.
מזכרות	יצירת אמנות מחנות המזכרות היפה שבבית אריה קלנג, צעצועי ים לילדים בשוק אשדוד-ים, הפועל ברחבת חוף לידו מדי יום ד', שלל מזכרות ופריטים מייצגים במרכז המידע השוכן בכניסה לבית העירייה.
גאוות העיר	דיונת חול ייחודית, הגדולה בישראל; המוזיאון היחיד בעולם המוקדש לתולדות הפלישתים; נחל לכיש המשוקם; מצודת אשדוד ים העתיקה; רצועת החוף הרחבה, הנקייה והיפה בארץ; מטבח מגוון ומרשים והאוכלוסייה המגוונת בעיר שנחשבת לקולטת העלייה הגדולה בארץ.
אופי	מודרנית ומסורתית, דתית וחילונית, שלווה והרפתקנית. אשדוד היא כור היתוך מיוחד במינו - פסיפס של אנשים ותרבויות.
יופי	חופי ים בתוליים, שדרות מטופחות ורחבות, אתרים היסטוריים מרתקים, פארקים ירוקים.
שפה	אומנם עברית היא השפה הרשמית במדינת ישראל, אך לכל עיר יש את המלים והביטויים שרק תושביה מבינים. אשדוד לא שונה, ופיתחה שפה משלה, הכוללת ביטויים כמו "יא חסרא" ("כמה חבל", נאמר בהקשר נוסטלגי), "נודר" ("נשבע לך"), "רבינא" ("דיכאון", בעיקר לקראת תחילת שבוע העבודה) ו"פיחו" (כינוי מקומי לילד שאינו יודע לעמוד על שלו).

מבנה גיאוגרפי, טופוגרפי וארכיטקטוני

אשדוד שוכנת לחוף הים התיכון, בחלקו הדרומי של מישור החוף, באזור הידוע גם בשם **חוף פלשת**. העיר גובלת באשקלון מדרום, ביבנה מצפון ובגן יבנה ממזרח, ובתחומה זורם **נחל לכיש**.

מקור הנחל, שזורם מדרום לצפון לאורך הגבול המזרחי של חולות אשדוד, באגפו המערבי של הר חברון, והוא נשפך לים התיכון בצפון העיר, בין **גבעת יונה** ל**נמל אשדוד**. חלקו המזרחי של הנחל מהווה גבול שיפוט של העיר וחלקו הצפוני מותח גבול בין שטחי המגורים של העיר לאזור התעשייה שלה ולנמל.

הודות למיקומה האסטרטגי על **דרך הים** הקדומה - אשדוד שימשה לאורך תקופות רבות בהיסטוריה כעיר נמל מרכזית. בחפירות הארכיאולוגיות המצומצמות שנערכו באזור במהלך השנים נחשפו שרידים של עיר הנמל ששימשה את אשדוד, החשובה שבערי הפלישתים. כיום, **אשדוד-ים** (**תל אשדוד**) היא מהתלים הבולטים ביותר בחוף פלשת. כחמישה קילומטרים מצפון לתל, על שפת ימה של העיר, שוכן אתר ארכיאולוגי מרהיב שבו שרידיה של מצודת החוף, מהיפות שנבנו בישראל הקדומה - **מצודת אשדוד-ים**. השרידים הנראים היום באתר מתוארכים לתקופה הערבית הקדומה בארץ ישראל. על גדות נחל לכיש התגלו שרידי הנמל שהוקם בתקופת הפלישתים (תל מור). בגדה הצפונית של הנחל הוקם **נמל אשדוד**, הייחודי בכך שלא נחפר במפרץ עצמו, אלא נבנה לאורך כקילומטר אל תוך הים, באמצעות שוברי גלים שאורכם הכולל כשלושה קילומטרים.

העיר **אשדוד** הוקמה על דיונות חול ורכסי כורכר, סוג הקרקע האופייני למישור החוף. עד שנות הארבעים של המאה העשרים היה מישור החוף מכוסה בחולות נודדים, שהשתמרו בין השאר בזכות הכפרים הערביים (הגדול שבהם היה הכפר **איסדוד**, בסמוך לתל אשדוד), שתושביהם רעו באזור עדרי צאן ובקר ובכך מנעו התבססות של צמחיה בחולות. בתחילת המאה העשרים, בזמן המנדט הבריטי, ניטעו עצים על ראשי הגבעות המקבילות לחוף הים, במטרה לעצור את נדידת החולות. מדרום לצומת עד הלום של ימינו אפשר להתרשם, למשל, מ**החורשה המנדטורית**, שניטעה בידי הבריטים במטרה למנוע את נדידת החולות אל מסילת הרכבת הסמוכה.

התפתחותה המואצת של העיר והתרחבותה המתמדת לאורך השנים צמצמו משמעותית את שטחי החול באזור, וכיום **פארק החולות** הוא למעשה השריד האחרון לחולות אשדוד בפרט ולדיונות החול המרשימות של מישור החוף בכלל. בפארק ישנם מיני צמחים ייחודיים, בהם גם **השיטה המלבינה** - שריד של הצמחייה שכיסתה בעבר את האזור, והוא משמש בית למינים מגוונים של בעלי חיים.

ועדיין, שטחי החול הקיימים מהווים את אחת הסיבות לכך ששיעור השטחים הפתוחים בעיר הוא הגבוה ביותר כיום מבין הערים הגדולות.

א·ב·ג

אשדוד באותיות

א **אידי דגים** – מסעדת הדגים המיתולוגית בבעלותו של אידי ישראלוביץ' הפכה, מאז הקמתה ב-1995, למקום עלייה לרגל של סועדים מרחבי הארץ. מאז הקמתה של מסעדת הדגל בצפון העיר, הצטרפו אליה שתי מסעדות נוספות - האחת שוכנת במרינה והאחרת בחוף.

ב **ן-עמי, עובד** – ממקימי אשדוד, היה גם ממייסדי נתניה ואבן יהודה, ואף שימש כראש העיר של נתניה במשך שנים רבות. בן-עמי היה גם זה שמימן את הקמת העיתון היומי "מעריב". אחיו, משה, היה סבם של אנשי העסקים נוחי ודני דנקנר.

ג **בעת יונה** – הנקודה הגבוהה בעיר. ממנה אפשר לצפות על נמל אשדוד ונחל לכיש. על פי אחת המסורות, במקום נקבר יונה הנביא לאחר שנפלט מפיו של דג גדול.

משטר הרוחות באזור הוביל לכך שחופיה החוליים של אשדוד שטוחים ורחבים, יותר מאשר בכל עיר אחרת במישור החוף. כיוון נשיבת הרוח אף

נלקח בחשבון בזמן הקמת העיר, במטרה לצמצם עד כמה שאפשר את זיהום האוויר על ידי מפעלי התעשייה. זו גם הסיבה לכך שאשדוד, הנמנית על הערים המתוכננות הבודדות בארץ, הוקמה מלכתחילה כשאזורי התעשייה (הקלה והכבדה) והנמל מופרדים לחלוטין משכונות המגורים, וממוקמים בכניסה הצפונית של העיר.

אשדוד מחולקת ל-17 רובעי מגורים, המצוינים בספרות עבריות, ושני רובעים נוספים - **הקריה** (מרכז העסקים הראשי) ו**המרינה** - משמשים הן למגורים והן למסחר ולעסקים. רובע נוסף, "**רובע מיוחד**", הוקם ב-2017 מדרום לרובע ט' ומזרחית לרובע י', וכולל את **בית החולים אסותא אשדוד** שנחנך בשנה זו ומתחם אקדמי שבו מספר מכללות.

כל אחד מרובעי העיר תוכנן כך שיתפקד כיחידה עצמאית, הכוללת מרכז מסחרי, מתנ"ס, מוסדות חינוך, גנים ציבוריים, שירותי בריאות ועוד. להבדיל מערים אחרות, רובעי אשדוד לא חולקו בחלוקה פנימית לשכונות. גבולותיהם הם כבישים רחבים, שתוכננו בשתי וערב, ומרכז העיר נקבע בנקודת החיבור שבין צירי התחבורה הראשיים.

1·2·3 אשדוד במספרים

הגינון הציבורי בעיר כולל כ-**1/5** מהשטחים הפתוחים בעיר • על כל תושב בעיר קיים שטח ירוק ומטופח של **12.3** מ"ר • בשנת 2015 נשתלו בעיר **350,000** פרחים עונתיים • בשנת 2015 טופלו **150** עצים להקטנת המטרד של נשירת פירות פיקוס • בעיר יותר מ-**300** גני משחקים • **280** פסלים מוצבים ברחבי העיר כאשר בכל שנה מתווספים אליהם כ-**8** פסלים נוספים בממוצע • פארק אשדוד ים משתרע על שטח של **200** דונם • יש בו תיאטרון פתוח המיועד למופעים גדולים עבור **6,400** צופים, וגן משחקים שהמתקנים בו נגישים לכל סוגי המוגבלויות

תוכנית המתאר של אשדוד, מ-1959, ביקשה ליצור עיר מרווחת המעניקה לתושביה איכות חיים ולמרות צמיחתה - לשמר את אופיה הפסטורלי והנעים כעיר חוף. בנוסף, בכדי למנוע קיטוב על רקע דתי, כלכלי או עדתי, בכל רובע נבנו סוגים שונים של דירות ופוזרו מוסדות ציבור המתאימים לכל.

ואכן, מיום היווסדה קלטה העיר יהודים מכל תפוצות ישראל, וביססה את אופייה הסובלני והפתוח, כאשר היא ממשיכה עד היום לקיים יחסים הרמוניים בין כל הקהילות החיות בה.

במשך שנים רבות שיעור גידול האוכלוסייה בעיר היה מהגבוהים בארץ. בעשור שבין 1994-2004 גדלה אשדוד בכ-70 אחוז, בזכות גלי עלייה גדולים מברית המועצות לשעבר. בשנים 2001-2009 חלה מגמת ירידה בשיעור גידול האוכלוסייה, אך החל מ-2013 החלה עלייה מתונה ושיעור הריבוי הטבעי באשדוד התייצב סביב הממוצע הארצי (כשישה אחוז).

הרובעים הוקמו פחות או יותר בסדר כרונולוגי, כאשר העיר התפתחה מהצפון לכיוון הדרום, ולכן הרובעים החדשים יותר ממוקמים בדרום העיר. הרובע היחיד שחסר בחלוקתה של אשדוד הוא **רובע י"ד**, שעצם הקמתו שנויה במחלוקת מעצם הימצאותה של הדיונה הגדולה, אחת משמורות החול הבודדות בארץ, בשטחו.

הרובע הראשון, רובע א', הממוקם בצפון-מערב העיר, נבנה בתחילה כשיכון על ידי חברת "סולל בונה" לטובת עובדי חברת החשמל שהקימו את שתי תחנות הכוח הראשונות בעיר, בסוף שנות החמישים ובתחילת שנות השישים של המאה העשרים. ברובע נמצא גן ציבורי גדול בשם גן אלישבע, על שם אשת ראש הממשלה לוי אשכול, אשר תרם רבות לפיתוחה של אשדוד בשנותיה הראשונות. בתחומי הגן ניצבת האנדרטה לחללי חיל הים שבסמוך לה מתקיימים טקסי הזיכרון השנתיים.

בנייתו של רובע ב' החלה במקביל לבנייתו של הרובע הראשון בעיר, והסתיימה בסוף שנות השישים של המאה העשרים, כשהיא מאופיינת במבנים נמוכי קומה. רוב הרחובות ברובע נקראו על שם אישים חשובים בהיסטוריה

היהודית, ועל שם חיות וציפורים. ברובע זה הוקם ב-1963 בית משפט השלום בעיר ונוסדו שני בתי הספר התיכוניים הראשונים של אשדוד. כאן שוכן גם המתחם המסחרי הנחשב לאחד הגדולים בארץ - ה"סטאר סנטר". בחלקו המזרחי של הרובע שוכן פארק בן-גוריון, שזכה לכינוי "פארק המשטרה" בשל קרבתו לתחנת המשטרה העירונית הוותיקה. בפארק זה ניצבת גם אנדרטת תש"ח לזכרם של חללי צה"ל שנפלו בקרבות על אשדוד.

ב-14 בפברואר 1968 קיבלה אשדוד מעמד של עיר. באותו החודש נחנך הגשר מעל נחל לכיש שחיבר בין אזור הנמל לעיר ונחשב, באותם הימים, כגשר הארוך ביותר בישראל. באותה שנה הוקם גם בית הספר אורט ימי אשדוד, שכיום משכן בין השאר את מרכז הדולפין והים של עמותת מחמל"י.

1·2·3 אשדוד במספרים

באשדוד חיים עולים מ-**99** מדינות בעולם • בעשור שבין 1994-2004 גדלה אוכלוסיית אשדוד ב-**72** אחוז בעקבות קליטת עולי ברית המועצות לשעבר • **80** אחוז מעולי העיר הם יוצאי ברית המועצות לשעבר • באשדוד חיה קהילה יהודית-גיאורגית המונה **40,000** איש - קהילת יוצאי גיאורגיה הגדולה בעולם • באשדוד גם קהילת היהודים הקראים הגדולה ביותר בארץ - **30,000** איש • אוכלוסיית עולי אתיופיה באשדוד הינה ה-**4** בגודלה בארץ אחרי נתניה, ראשון לציון ובאר שבע

ברבות השנים התפשטה העיר דרומה ומזרחה. ברובע ג' התיישבו במהלך שנות השישים עולים חרדים מארצות הברית ומאירופה, אליהם הצטרפו בתחילת שנות השבעים עולים מגיאורגיה. כמחצית מרחובות הרובע נקראו על שמות רבנים ידועים ומחצית נושאים שמות הקשורים במלחמת העצמאות. גם רובע ו', שבמזרח העיר, נבנה בשנים אלו במהירות, בכדי לקלוט את גלי העלייה הגדולים. הרחובות ברובע נקראו על שם אישים מההיסטוריה היהודית, מנהיגי קהילות יהודיות, ולוחמים על תקומת המדינה.

במהלך שנות השבעים החלו להיבנות הרובעים **ד'**, **ה'**, **ח'** ו**י"א**. ב-1974 נחנך הכביש המהיר לתל אביב, שקיצר את זמן הנסיעה למרכז הארץ באופן משמעותי, מה שהפך את העיר לאטרקטיבית עוד יותר.

עד לבניית הרובעים הדרומיים בעיר, **רובע ד'** נחשב כרובע היוקרתי ביותר בעיר ואף כלל בשטחו את מוסדות הציבור והתחנה המרכזית. בתחילת שנות האלפיים עברו האחרונים לרובע הקריה. הרחובות ברובע זה נקראו בחלקם

על שמות חברי כנסת ובחלקם על שם מושגים ימיים. ב**רובע ח'**, הגובל כיום ברובע הקריה, נקראים הרחובות על שמות פרחים. רחובות **רובע י"א**, שהוקם באמצע שנות השבעים, נקראו על שמם של נחלים והרים בארץ.

ב-1990 נפתח בעיר המוזיאון הראשון - **המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן**. לאחר קבלת ההכרה ממשרד התרבות והספורט, ב-2014, היה למוזיאון היחיד, בישראל ומחוצה לה, המוקדש לתרבות הפלישתית.

רובע ה' שבמרכז העיר נבנה במקביל לרובע ד', אך בנייתו הסתיימה במהלך שנות התשעים, אז הוקם ברובע קניון "**לב אשדוד**", הקניון הגדול בעיר. הרחובות ברובע זה נקראו על שם סופרים, משוררים ויצירות עבריות.

בשנים אלה נבנה גם **רובע ז'** שבמזרח העיר, ושיכן את אוכלוסייתה החרדית. לכן, לרחובותיו נבחרו שמות של תנאים ואמוראים. ברובע זה פועלים מוסדות דת רבים ומקצת מהרחובות סגורים לתנועה בשבתות ובחגים.

החל משנות התשעים, גלי העלייה שינו את מעמדה של אשדוד מעיירת פיתוח לעיר תעשייה עם אוכלוסייה שגדלה בקצב מהיר. **רובע ט"ו**, ששטחו הוא הגדול מבין רובעי העיר, נבנה בשלבים, כאשר האחרון שבהם, שכלל בין השאר בניית מספר רבי קומות, הושלם בתחילת העשור הראשון של המאה ה-21.

בעקבות גלי העלייה הגדולים בשנים הללו, הוכנה לעיר תוכנית מתאר נוספת, שכללה את בנייתם של רובעי המגורים **י"ג**, **י"ד** ו-**ט"ז** בפארק החולות ובדיונה הגדולה. בשנת 2017 הוכנה תוכנית מתאר חדשה, שנועדה להרחיב את העיר באופן משמעותי, בין היתר בשולי הדיונה הגדולה.

הרובעים **י'** ו-**י"ג** הוקמו במקביל בתחילת שנות התשעים, והשתכנה בהם בעיקר אוכלוסיית עולים מברית המועצות. שמות הרחובות ב**רובע י'** נושאים שמות הקשורים לנביאי עם ישראל ואישים בתנועה הציונית ואילו ב**רובע י"ג** נקראים הרחובות על שמם של המלכים ששלטו בממלכות יהודה וישראל.

רובע ט"ז, שהוקם במהלך העשור הראשון של המאה ה-21 על שטח מצומצם יחסית (בעקבות תוכנית המתאר החדשה), מכיל ברובו מגדלי מגורים. הרחובות ברובע זה קרויים על שמותיהם של פירות. **רובע י"ז**, שהחל להיבנות לקראת סוף אותו העשור, מורכב מבתים פרטיים, ורחובותיו נקראים על שמם של אבני חן.

הרובע המאוכלס ביותר באשדוד, **רובע הקריה**, שידוע גם בשמו "רובע הסיטי", החל להיבנות בסוף שנות התשעים כשהוא מחולק לשלושה חלקים: הקריה מע"ר צפון, הקריה מע"ר דרום והקריה מגורים. יחד עם רובעים א', ב' ו-ד' יצר רובע זה את מרכז העיר. הרובע מאגד את רוב מוסדות הציבור, התרבות והמסחר של העיר, בהם משרדי ממשלה, **בית העירייה**, **היכל הספורט העירוני**, **התחנה המרכזית**, **בית יד לבנים**, קרית התרבות ובה **מרכז**

מונארט לאמנויות ו**התיאטרון הפתוח** הגדול ביותר בישראל, וכן את **קניון הסיטי** ו**קניון סי-מול**.

בתקופה זו התפתחו בעיר אזורי תעשייה ומסחר גדולים ומספר התושבים חצה את המאה אלף. אזורי התעשייה הגדולים של אשדוד מהווים 17 אחוז משטח העיר וכוללים את אזור התעשייה הקלה - **קרית חלוצים**, אזור התעשייה הכבדה - **קרית איתנים** ואת אזור התעשייה הצפוני - **פארק קרית עוגנים**. מדרום-מזרח לעיר שוכן אזור התעשייה "עד הלום", שרבים טועים לחשוב כי משויך לאשדוד, אך למעשה הוא נמצא בשטח המועצה האזורית באר טוביה.

ב-2001, בעקבות פיגועי ה-11 בספטמבר בארצות הברית וגל האנטישמיות ששטף את אירופה, החלו יהודי צרפת לנהור לעיר, שבנתה בעבורם שכונות גדולות ואמידות לאורך קו החוף, בסגנון שהזכיר את הריביירה הצרפתית.

החל מהעשור השני של המאה ה-21 רובעי העיר השונים נמצאים בתהליך מתמיד של התחדשות עירונית.

הצטמצמות עתודות הקרקע הפנויות בעיר, בשילוב העלייה בקצב גידול האוכלוסייה, הביאו לכך שהבנייה העיקרית באשדוד היא בנייה לגובה. ב-2015 **מגדלי K** (K Towers), המתנשאים לגובה של 150 מטר ברובע הקריה, נכנסו לרשימת מאתיים גורדי השחקים הגבוהים בישראל מחוץ לגוש דן.

אולם, הנדל"ן אינו התחום היחידי שבו העיר מכוונת גבוה - במהלך השנים אשדוד זוכה, באופן עקבי ורצוף, בכמות נכבדה של פרסים, אותות ושבחים על תפקודה בתחומים רבים. ב-2010 לבדה זכתה העיר ב**אות עמית קריה יפה** של המועצה לישראל יפה, בזכות 15 שנות זכייה רצופה בתואר העיר היפה בישראל, וכן ב**אות מגשים ישראל** בתחום הפיתוח הסביבתי והאורבני (ובכך היתה לעיר הראשונה בישראל שזכתה בפרס זה). ב-2012 זכתה ב**דגל היופי** מטעם המועצה לישראל יפה, ובחסות משרד הפנים. באותה שנה זכתה גם בתחרות משרד התחבורה ונבחרה להוביל את מהפכת התחבורה הירוקה בישראל. שנה לאחר מכן, ב-2013, זכתה אשדוד להיות העיר הראשונה שקיבלה את **פרס ההתנדבות הארצית**, שניתן בידי המועצה הלאומית להתנדבות במשרד ראש הממשלה. באותה שנה זכתה בתואר **העיר הירוקה בישראל** בתחרות **קלינטק** לרשויות הירוקות בישראל. ב-2014 זכתה העיר ב**פרס ההכללה של אקי"ם** ובפרסי חינוך וממשיכה עד היום לשמש מודל ומופת ארצי במגוון רחב של תחומים.

טיפת היסטוריה

ראשיתה של אשדוד המודרנית ביישוב עולים קטן, שהחל דרכו ב-1956 וברבות השנים הפך לעיר החמישית בגודלה בארץ. אולם, ממצאים ארכיאולוגיים שהתגלו באזור מעידים כי המקום היה מיושב כבר בתקופת האבן הקדומה ומדובר, למעשה, באחד היישובים העתיקים ביותר בישראל. אשדוד העתיקה נבנתה כעיר כנענית מבוצרת בסוף המאה ה-17 לפני הספירה ב**תל אשדוד**, מדרום-מזרח לעיר אשדוד של ימינו, ובמרחק של כארבעה קילומטרים מחוף הים. התל, המתנשא לגובה של עשרה מטרים מעל לפני הים ומשתרע על פני 380 דונם, נחשב לאחד הגדולים ביותר בישראל.

עם כיבוש העיר בידי **הפלישתים**, במאה ה-12 לפני הספירה, הצטרפה אשדוד, שהשתייכה באותו זמן לשבט יהודה, לרשימת חמש הערים החשובות בממלכה הפלישתית, לצד אשקלון, עקרון, גת ועזה.

באותה תקופה התקיימה בעיר פעילות מסחר ענפה ומשגשגת, ועל פי עדויות ארכיאולוגיות - אשדוד שימשה כמרכז סחר חשוב עם מדינות מעבר לים, הודות לנמלה (**תל מור** של ימינו, השוכן בגדה הצפונית של נחל לכיש, בקרבת דרך הים הקדומה), שככל הנראה נבנה בידי הפלישתים.

במחצית הראשונה של המאה העשירית לפני הספירה אשדוד היתה מהערים הגדולות ביותר בארץ ישראל. אולם, בשנת 960 לפני הספירה נחרבה העיר. להערכת החוקרים, היה זה **פרעה סיאמון**, מלך מצרים השישי לשושלת ה-21, שהחריבה, או **דוד המלך**, באחת ממלחמותיו בפלשתים. יחד עם העיר חרב גם הנמל בתל מור.

עם חידוש ההתיישבות הפלישתית בעיר, במאה השמינית לפני הספירה, שוקמה אשדוד והפכה לבירתה המפוארת של **ארץ פלשת** (כך נקראה ארץ הפלישתים, שהשתרעה בין עזה ליפו). אולם, הפעם שלטון הפלישתים לא

האריך ימים, ובאמצע המאה השמינית לפני הספירה העיר נחרבה בידי **עוזיהו מלך יהודה** במסגרת מסע הכיבוש שלו בפלשת ("וַיֵּצֵא וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּפְרֹץ אֶת חוֹמַת גַּת וְאֵת חוֹמַת יַבְנֶה וְאֵת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד וַיִּבֶן עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים...", דברי הימים ב', פרק כ"ו, פסוקים ו'-ח').

אשדוד באותיות

א·ב·ג

דיונה
השריד האחרון לחולות הנודדים של מישור החוף שוכן בקצה הדרום-מזרחי של העיר אשדוד, בפארק החולות. הדיונה הגדולה מתנשאת לגובה של 35 מטר ואורכה יותר מ-250 מטר.

המשכן לאמנויות הבמה
היכל התרבות הרשמי של אשדוד הפך לאחד מסמלי העיר. המבנה, הממוקם בקרית התרבות של העיר, תוכנן בידי האדריכל חיים דותן ב-1999 אך נחנך רק לאחר 13 שנה בשל עיכובים בבנייה וקשיים תקציביים. המשכן, שנחשב היום לאחד המבנים היפים והמיוחדים בארץ, מארח את מיטב האמנים מהארץ ומחו"ל וכן אירועי תרבות רבים.

ואדי סוכריר
שמו ההיסטורי של נחל לכיש, בקטע הנחל שזורם באזור אשדוד. מקור השם הוא בכפר הערבי ערב אל סוכריר ששכן בקרבתו. בתחילת דרכה של העיר הוסט הנחל דרומה בכדי לאפשר את הקמת נמל אשדוד.

לקראת סוף אותה מאה, בשנת 712 לפני הספירה, **סרגון השני**, מלך אשור, החל את מסע כיבושיו באזור. הוא ביצר את הערים הפלישתיות, בהן גם אשדוד, ועד לסוף המאה השמינית לפני הספירה כבש בזה אחר זה חלקים נרחבים בארץ ישראל. מעניין לציין, כי האזכור היחיד במקרא לסרגון הוא דווקא בהקשר לעיר אשדוד: "בְּשָׁנַת בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה בְּשָׁלְחַ אֹתוֹ סַרְגּוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלָּחֶם בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכְּדָהּ" (ישעיהו כ' 1). עם כיבוש העיר בידי האשורים הוחרבו הביצורים בתל מור והתל ניטש. ההתיישבות בו חודשה רק בתקופה ההלניסטית.

1·2·3 אשדוד במספרים

שטח תחום השיפוט של אשדוד הוא **50.9** קמ"ר, דומה לזה של תל אביב • השטח הבנוי העירוני הוא **15** קמ"ר • שיעור השטחים הפתוחים של אשדוד הוא הגבוה ביותר מבין הערים הגדולות: **60** אחוז • צפיפות התושבים ביחס לשטח דומה לצפיפות המגורים בחיפה ועומדת על **4,700** נפשות לקמ"ר • צפיפות התושבים ביחס לשטח בנוי, לעומת זאת, עומדת על כ-**33,000** נפשות לקמ"ר • פי **2** מאשר בערים הגדולות האחרות בישראל • **19** אחוז מסך כל המבנים בעיר הם בני **8** קומות ומעלה - יותר מאשר בכל עיר גדולה אחרת בישראל • מחוץ לגוש דן, אשדוד מתהדרת בגורדי השחקים הגבוהים במדינה - מגדלים בני **40** ו-**44** קומות • **83** אחוז מתושבי אשדוד מרוצים באופן כללי מאיזור מגוריהם, אחוז זהה לממוצע הארצי

בסוף המאה השביעית לפני הספירה עברה אשדוד לשליטתו של **יאשיהו מלך יהודה**, שניצל את הירידה בכוחה של ממלכת אשור, ומאותו רגע ואילך אזור פלשת היה נתון במאבק מתמיד בין מצרים לבבל. סופה של תקופת יאשיהו בכיבושו של **פסמתיך הראשון**, מלך מצרים, ששלט באזור עד לכיבושו בידי **נבוכדנאצר**, מלך האימפריה הבבלית. לפי העדויות, נבוכדנאצר לקח בשבי את שליט אשדוד בשנת 604 לפני הספירה.

ב-332 לפני הספירה, עם נפילת ארץ ישראל בידי **אלכסנדר מוקדון**, נכבשה גם אשדוד. שמה הפלישתי של העיר שונה לשם היווני "**אזוטוס**" ונוספה לה עיר נמל: **אַזוֹטוֹס פָּרָלְיוֹס** (אשדוד-ים, ובפירוש המילולי: "אשדוד שעל הים"), במרחק של כחמישה קילומטרים מצפון-מערב לה. עד למרד החשמונאים (בשנים 167-160 לפני הספירה) שגשגה אזוטוס פרליוס ואף מופיעה במפת מידבא העתיקה (מהמאה השישית לספירה), בתרשים הכולל מזח, רציף ומבני ציבור רבים. שרידים מתקופה זו, בהם שרידי כנסייה, נמצאו במרחק של כשני קילומטרים מהאתר, אך לא נחפרו.

בראשית התקופה הרומית נכבשה **אזוטוס מסוֹגיוֹס** (אשדוד היבשתית) בידי **פומפיוס**, שניתק אותה מממלכת החשמונאים, גירש את תושביה היהודים, ובנה אותה מחדש. העיר ניתנה במתנה ל**הורדוס** על ידי **אוגוסטוס קיסר** ב-32 לפני הספירה, והאחרון העניק את העיר לאחותו **שלומית**. חשיבותה של אזוטוס מסוגיוס נשמרה עד למאה הרביעית לפני הספירה, אז התרחבה עיר הנמל, וחשיבותה של העיר היבשתית דעכה. למעשה, לא ידוע דבר על העיר מאותה תקופה ועד לכינון האימפריה העות'מאנית.

עם הכיבוש הערבי של ארץ ישראל, במאה השביעית, נוסד הכפר **אִסְדּוּד** על חורבות העיר הפלישתית, בתל אשדוד. במקביל נבנתה על חוף הים המצודה, הידועה כיום כ"**מצודת אשדוד-ים**", שנועדה לסייע בהגנה על מישור החוף הדרומי מפני פלישת ספינות ביזנטיות. במאה העשירית, בתקופת **השושלת הפאטימית**, המצודה הורחבה ובוצרה, ונקראה בשם "**קלע'ת אל-מינה**" (מצודת הנמל).

בשנת 1033 רעידת אדמה קשה החריבה חלקים נרחבים מירושלים, רמלה וטבריה ופגעה, בין השאר, גם במצודה.

ב-1099, עם סיום מסע הצלב הראשון, המצודה יושבה מחדש, הפעם בידי **הצלבנים**, שביצרו אותה וקראו לה "**קסטל ברואר**" (על שם האביר הצלבני ניקולס דה ברואר). ב-1260 המצודה ננטשה סופית וכיום אפשר להתרשם

משרידיה בחוף הים הדרומי שבגבול **רובע ט"ו** בעיר, וכן משרידיו של מגדל האיתות שלה, **המיצדית**, שנמצאים בכיכר שברובע.

לקראת סוף המאה ה-19 נוסדו באזור אשדוד **גְ'סְר אִסְדּוּד** ("גשר עד הלום" של ימינו, הנמצא במרחק של כקילומטר וחצי מצפון לצומת עד הלום) והכפר הערבי **ערב אל-סוכריר** (במקום בו נמצאת היום תחנת חברת החשמל), ששימשו למעבר סחורות ובהמשך, תחת השלטון הבריטי, הפכו לנקודות אסטרטגיות חשובות על "**דרך הים**" שמובילה למצרים. הבריטים אף הקימו במקום תחנת רכבת, ששירתה את קו לוד-עזה-מצרים.

ב-15 במאי 1948, עם סיום המנדט הבריטי וההכרזה על הקמת מדינת ישראל, החל השלב השני והמכריע של מלחמת העצמאות. צבאות ערב פלשו לארץ ותוך זמן קצר ייצבו קו בציר איסדוד (אשדוד)-חברון כשהם מאיימים על תל אביב ומתכוונים לחבור לירדנים שבלטרון במטרה לנתק את ירושלים.

שלושה ימים קודם לכן, ב-12 במאי, דאגו חיילי חטיבת גבעתי לפוצץ את ג'סר איסדוד (ראו "עוד על: גשר עד הלום") במסגרת "**מבצע ברק**", שנועד לבסס את השליטה היהודית בשטחים שיועדו להפוך לשטחי מדינת ישראל עם היווסדה.

ב-29 במאי החלו הכוחות המצריים לנוע במהירות צפונה, כשפניהם לכיוון איסדוד, תוך תקיפת יישובים שונים במרחב הנגב. בהגיעם לאיסדוד, נבלמו ליד ג'סר איסדוד והותקפו בידי הכוחות הישראלים, בהם גם מטוסי טייסת 101, שהיתה זו גיחתם הראשונה אי פעם.

במהלך הלחימה העזה היישוב איסדוד, שבאותו זמן מנה כ-5,000 נפשות, נחרב וננטש, ונותר נטוש עד לשנות החמישים. את שרידיו אפשר היום לראות כשלושה קילומטרים מדרום-מזרח למקום שבו שוכנת אשדוד המודרנית.

עוד על: גשר עד הלום

הגשר שנבנה בסוף המאה ה-19 בידי התורכים מעל אפיק ואדי סוכריר (נחל לכיש), על יסודותיו של הגשר הרומי המקורי, היה למעשה הנקודה הצפונית ביותר בארץ, כ-35 קילומטר בלבד מתל אביב, אליה הצליחו להגיע כוחות הצבא המצרי בזמן מלחמת העצמאות.
יומיים לפני ההכרזה על הקמת המדינה חטיבת גבעתי פוצצה את הגשר במסגרת "מבצע ברק". כשבועיים לאחר מכן, לאחר שהחלה תנועה כוחות מצריים צפונה, לכיוון איסדוד, הוטל על חיילי גבעתי, בסיוע חטיבת הנגב, לצאת ל"מבצע פלשת" במטרה לבלום את התקדמות המצרים לכיוון מרכז הארץ. בינתיים המצרים הותקפו מהאוויר בידי ארבעת מטוסי מסרשמיט. בלילה שבין ה-30 ל-31 במאי 1948 פשטו שתי פלוגות מחטיבת גבעתי על הכוח המצרי באזור הגשר, ולאחר יומיים החל המבצע, במסגרתו אמורים היו החיילים להפתיע את המצרים בשלוש גזרות - צפונית (באזור הגשר), מרכזית (באזור תחנת הרכבת איסדוד) ודרומית (בעיירה איסדוד). אולם, הפעילות נדחתה לאחר שהתקבל מידע מוטעה בדבר החלטת מועצת הביטחון על הפסקת אש, ובכך אבד אלמנט ההפתעה. בלילה שבין ה-2 ל-3 ביוני, כשהכוחות הישראלים הגיעו לאזור, נפתחה לעברם אש ונגרמו אבידות רבות. לאחר קרבות קשים הצליחו הישראלים לבלום את המצרים. בתום המלחמה שוקם הגשר, שעד אותו זמן נקרא על שם העיירה איסדוד, והוא קיבל את השם הסימלי "גשר עד הלום". ממערב לגשר שוכן היום פארק עד הלום, שבו אתר הנצחה לזכר החללים. במהלך עבודות לפיתוח הפארק, שבוצעו במקום ב-2010, שופץ הגשר ושוחזר מראהו ההיסטורי וכן נחנך מחלף עד הלום (שהחליף את "צומת אשדוד דרום").

במהלך 1948, בימי ממשלת ישראל הזמנית, החלה להתגבש התוכנית לפיזור האוכלוסייה בארץ, במסגרתה הוצע על ידי אגף התיכנון, בראשותו של האדריכל **אריה שרון**, להקים עיר בדרום הארץ עם נמל עמוק מים.

ערב מבצע קדש, ב-1956, רעיון הקמת העיר החל לקרום עור וגידים, כאשר ראש הממשלה דאז, **דוד בן גוריון**, שלח מכתב ל**עובד בן-עמי**, מי שכיהן באותם ימים כראש עיריית נתניה, ובו כתב: "עשה בשביל הדרום כפי שעשית בשביל הצפון".

ואכן, זמן קצר לאחר סיום המבצע הוקמה בידי בן-עמי ו**פיליפ קלוצניק** (נשיא ארגון בני ברית בארצות הברית) "חברת אשדוד בע"מ", חברת-בת של "קבוצת בוני ערים בע"מ", והתקבל האישור הנדרש מהממשלה להוצאתה אל הפועל של התוכנית.

ב-1955 נשלחה לאזור סוכריר קבוצה של מודדים ומתכננים במטרה לבחור מקום להקים בו תחנת כוח חדשה שתשרת את דרום הארץ. **תחנת אשדוד א'** החלה לפעול ב-1958 (לימים נקראה "אשכול א'").

ב-25 בנובמבר 1956 הגיעו אל האזור הנידח 22 משפחות עולים ממרוקו, והתיישבו במעברה (צריפים ואוהלים) שהוקמה על החולות החשופים, ללא כל תכנון, דרכי גישה או אספקת מים סדירה. בתחילת 1957 הצטרפו אליהן משפחות ממצרים ומרומניה, והיישוב, שנקרא אז "**אשדוד-ים**", מנה 370 נפשות.

בקיץ של אותה שנה ניתן לחברת אשדוד הזיכיון להקמת העיר, שכלל בנייה בשטח של 40 אלף דונם, ושנתיים מאוחר יותר היא חגגה את עצמאותה, ומונתה המועצה המקומית הראשונה, בראשותו של **דב גור**, באוקטובר 1959. חודש לאחר מכן הושלמה התוכנית להקמת **נמל אשדוד**.

ב-1961 קוצר שם היישוב ל"**אשדוד**" (ראו "עוד על: מאשדוד-ים לאשדוד"), והיו בו כ-5,000 תושבים.

עוד על: מאשדוד-ים לאשדוד

ראש המועצה הנבחרת הראשונה של אשדוד, רוברט חיים, דאג לשינוי שמה של העיר זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד. בריאיון שקיימו עמו תלמידי בית ספר בדרום, סיפר: "באחד הימים, בשנת 1961, הוזמנתי לבית מלון השרון בהרצליה. אדמונד דה רוטשילד הידוע, צפוי היה להגיע, ואני, שבזמנו חיפשתי מקורות מימון להקמת ספריה עירונית, קפצתי על המציאה וקיוויתי כי במפגש תזדמן לי שעת כושר והוא יאות לתרום את הכסף הנדרש. כשהגענו לשם הוצגתי בפניו כראש העיר אשדוד-ים. ברגע המתאים ניגשתי אליו, והוא אמר 'אה, אתה מקיבוץ שדות ים, כן?'. חרה לי מאוד על כי חשב שאני מקיבוץ שדות ים. בכל אותו הלילה התהפכתי על משכבי והשכם בבוקר שמתי פעמיי למשרדו בירושלים של שר הפנים דאז, מר חיים שפירא... 'אני מבקש כי שמה של אשדוד-ים ישונה מיד לאשדוד'. 'טוב', ענה, 'אין בעיה. כנס את מועצת העיר, ידונו ויחליטו בדבר, יחתמו, יגישו בקשה ואני אאשר'. לא רציתי להמתין. יצאתי החוצה, כתבתי על פיסת נייר את נוסח הבקשה, חתמתי, שבתי למשרד והודעתי 'נא לאשר את שמה החדש של העיר!'. ואכן, לאחר אי אלו דברים, אישר שר הפנים את בקשתי".

במהלך אותה שנה הוחל בבניית נמל אשדוד והוקמה מסילת הרכבת המובילה ליישוב. שנתיים לאחר מכן, הוקמו מפעלי תעשייה רבים, בהם גם בתי הזיקוק, ונחנכה **תחנת הכוח אשכול ב'**.

נמל אשדוד החל לפעול ב-1965, כאחד הנמלים הבודדים בעולם באותו זמן שנבנו בים הפתוח, ומאותו רגע ואילך העיר החלה בפיתוח מואץ תוך שהיא הופכת לעיר נמל מרכזית בישראל ולשער המסחרי-ימי העיקרי של מדינת ישראל.

הנחת אבן הפינה לנמל.
צילום: שמעון פוקס, באדיבות ארכיון נמל אשדוד

ב-14 בפברואר 1968 אשדוד הפכה לעיר באופן רשמי, ושטח העיר גדל עם העברת יתרת השטחים שהוקצו בזיכיון - 6,000 דונם ממועצה אזורית חבל יבנה. באוקטובר באותה השנה נערכו הבחירות הראשונות לראשות העיר, ו**אבנר גרעין** נבחר וכיהן בתפקיד עד לבחירתו של **צבי צילקר**, ב-1969.

במהלך שנות השבעים הוסיפה העיר להתרחב וגלי העלייה הפכו אותה במהרה לעיר תעשייה המתפתחת בקצב מהיר ולמוקד משיכה עבור אוכלוסייה צעירה, בשל אפשרויות המגורים האטרקטיביות. הוסיפה על כך חניכת הכביש המהיר לתל אביב, במאי 1974, שקיצר באופן משמעותי את זמן הנסיעה, וחניכת שתי תחנות כוח נוספות - **אשכול ג'** ו**אשכול ד'** - שייצבו את אשדוד במקום הרביעי בישראל מבחינת הספק החשמל.

בבחירות המוניציפליות שנערכו בשנת 1983 **אריה אזולאי** נבחר לתפקיד ראש עיריית אשדוד. במהלך כהונתו (עד 1989) התרחבה אשדוד דרומה, לעבר חולות ניצנים, ונבנה **רובע ט"ו**.

ב-7 במרץ 1984 פיצוץ החריד את אשדוד משלוותה. היה זה הפיגוע הראשון בתולדותיה. רימון רסס שהוטמן בסל קניות התפוצץ בקו 9 של "אגד", שהיה בדרכו מהשוק העירוני שבחוף הים לרובעי העיר. ארגון המחבלים של אבו-נידאל לקח אחריות על הפיגוע, שגבה את חייהם של שלושה מתושבי העיר ונחרת כאירוע טראומתי בזיכרון הקולקטיבי של העיר.

במרץ 1989 החל צבי צילקר בכהונתו השנייה בראש עיריית אשדוד, וכיהן בתפקיד עד לשנת 2008.

משנות התשעים חל גידול מואץ באוכלוסיית העיר, עם הגעתם של עולים רבים מברית המועצות לשעבר. אשדוד החלה מתרחבת דרומה ומזרחה ושלושה רובעי מגורים חדשים נבנו ב**פארק החולות** ובצפון **הדיונה הגדולה**.

בהתעורר הצורך הגובר בהנגשת העיר לאזור מרכז הארץ בכלל ותל אביב בפרט, נחנך, ביוני 1992, קו רכבת ישראל תל אביב-אשדוד (עד אותו זמן מסילת הרכבת שימשה את הנמל בלבד).

בתחילת שנות האלפיים גל הטרור שפקד את ישראל לא פסח גם על אשדוד. ב-14 במרץ 2004 חוותה העיר פיגוע קטלני נוסף. הפעם היה זה פיגוע התאבדות כפול בנמל אשדוד, שהביא למותם של עשרה מתושבי העיר, בהם שמונה עובדי נמל. החמאס והפת"ח לקחו אחריות על הפיגוע.

החל מ-2004 אשדוד, שסבלה מיום היווסדה מערפיח שנוצר כתוצאה מפעילות תחנות הכוח, עברה לשימוש ב**גז טבעי**, מה שהוריד באופן משמעותי את זיהום האוויר בעיר.

ביולי 2005 נחנך "**נמל היובל**" על שם **רפאל איתן** ז"ל, שהכפיל את כושר התפעול של נמל אשדוד.

בבחירות לרשויות המקומיות שהתקיימו בנובמבר 2008 נבחר **ד"ר יחיאל**

לסרי לשמש כראש עיריית אשדוד. כחודש לאחר מכן נחנך **מחלף עד הלום** בכביש 4, ובכך נפתחה כניסה מהירה נוספת לעיר.

ב-27 בדצמבר 2008, בעקבות ירי רקטות בלתי פוסק מרצועת עזה לעבר יישובים במערב הנגב, החל מבצע "**עופרת יצוקה**". עם התקיפות ברצועה התרחב ירי המחבלים לעבר יישובי הדרום ולראשונה ספגה אשדוד פגיעות של רקטות גראד. אחת מאותן רקטות אף גרמה למותה של תושבת העיר.

במרץ 2012, עם שובו של ירי הרקטות לעבר העיר, אשדוד זכתה לתגבור: סוללת "**כיפת ברזל**" שהוצבה בסמוך לה הצליחה ליירט את רוב הרקטות. בנובמבר של אותה שנה חזר צה"ל לפעול ברצועת עזה, הפעם במסגרת מבצע "עמוד ענן", במהלכו שוגרו לעבר העיר למעלה מ-190 רקטות.

בבחירות לרשויות המקומיות שנערכו באוקטובר 2013 נבחר ד"ר לסרי לקדנציה שנייה כראש העיר אשדוד.

ב-8 ביולי 2014, בעקבות עליית מדרגה בירי מרצועת עזה לעבר יישובים בדרום הארץ, החל מבצע "**צוק איתן**". במהלך 50 ימי הלחימה נורו לעבר אשדוד 236 טילים. 15 מתוכם נפלו בתוך שטחים בנויים בעיר וזרעו בהלה. גם במבצע זה סוללת "כיפת ברזל" הוכיחה עצמה והצליחה ליירט את רוב הרקטות.

ב-2015, בעקבות החלטת ראש הממשלה אריאל שרון מ-2001, הצטרפה אשדוד לרשימה המכובדת של היישובים בארץ בהם פועל **מתקן להתפלת מי ים**. המתקן, שהוקם באזור התעשייה הצפוני של העיר, מספק כ-15 אחוזים מסך צריכת המים הביתית בישראל.

ב-4 ביוני 2017, לראשונה מאז 1980, נפתח בארץ בית חולים ציבורי חדש. מאבק ציבורי ארוך הוביל להקמת **בית החולים אסותא אשדוד**, בית חולים מודרני שמספק שירותי רפואה מתקדמים לתושבי העיר והסביבה.

כיום אשדוד היא מהערים הגדולות באוכלוסייתה בישראל ואחת משלוש ערי הנמל המסחריות החשובות. תהליכי פיתוח ובינוי מואצים, הקמת מפעלים גדולים בעלי חשיבות לאומית, קידום עקרונות קיימות ופיתוח סביבתי, קליטת עולים ופיתוח תשתיות חברתיות ועוד - הפכו את אשדוד לעיר דינאמית שמחד מצליחה לשמר את אופייה הפסטורלי כעיר חוף ומאידך, מהווה מודל ודוגמא לעיר מתקדמת שפניה אל העתיד.

תרבות ואמנות

במשך אלפי שנים שימשה עיר הנמל הדרומית לבו הפועם של האזור, כשהיא מהווה ציר מרכזי לתרבות ולמסחר, ועל כך מעידים שלל הממצאים הארכיאולוגיים שהתגלו בה במהלך השנים.

העיר המודרנית, שיסודותיה מושתתים על עברה ההיסטורי המפואר, היא כיום קולטת העלייה הגדולה בישראל ונקודת מפגש מרתקת בין תרבויות, מסורות וקהילות מרחבי העולם.

אשדוד מתגאה במרקם חברתי מגוון, ייחודי ועשיר ובתכנון עירוני מוקפד, השם דגש על פיזור נכון של מוסדות התרבות בכל רובעיה של העיר. זאת, בנוסף לטיפוח **קריית התרבות** שברובע הקריה ("הסיטי"), המשכנת את כל מוסדות התרבות המרכזיים, בהם **מרכז מונארט לאמנויות**. במתחם המרכז פועלים הקונסרבטוריון העירוני "**אקדמא**", בית הספר לבלט והמרכז למחול, להקות הייצוג המקומיות והתזמורות העירוניות, וכן **מוזיאון אשדוד לאמנות** המרשים, שזוכה להכרה ארצית ובינלאומית.

בכל שנה, במוצאי יום העצמאות, נערך במרכז מונארט לאמנויות טקס הענקת "**אות מכחול הזהב**" מטעם ראש העיר, לקידום האמנות בקהילה. הפרס מועניק לאמנים וליוצרים מקומיים בקטגוריות: חינוך לאמנות, תרומה לקהילה, הישגים בעלי ערך באמנות ומפעל חיים.

בקרית התרבות שוכנים גם **בית יד לבנים** ו**המשכן לאמנויות הבמה פיס אשדוד**, שמכונה בפי תושבי העיר "**היכל התרבות**". זהו אחד מהמבנים הגדולים מסוגו בארץ וללא ספק מהמרשימים שבהם, שמשמש כאולם המופעים המרכזי של העיר. פארק **אשדוד-ים** הסמוך, פרויקט הדגל של העיר, מכיל בתחומו בין השאר את **התיאטרון הפתוח** הגדול בארץ, שבו מעל ל-0006, מקומות ישיבה. מצפון-מזרח לפארק שוכן המוזיאון היחיד מסוגו בעולם לתרבות הפלישתים - **המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן**, שמציג את עברה המרתק של העיר בתקופת המקרא.

רוח היצירה נושבת בעיר ביתר שאת בשנים האחרונות גם מחוץ לכותלי מוסדות התרבות. בכיכרות העיר, ברחובותיה, בגנים ובפארקים, בטיילת

החוף ובסמוך למוסדות הציבור ניצבים כ-300 **פסלים ומונומנטים**, מעשה ידי אמנים, ונערכים עשרות אירועי תרבות לאורך השנה כולה.

בין הפסלים המפורסמים, ומסמלי העיר: **פסל עין השמש** המונומנטלי, פרי יצירתו של האמן מוטי מזרחי, השוכן בנקודה הדרומית ביותר בעיר, בכיכר השנייה בגודלה בישראל - **כיכר היובל**; **פסל המפרשים** הבולט של האמן ישראל הדני, שממוקם בכיכר המרינה לזכר יהדות סלוניקי ו**חרוט כסוף דמוי אובליסק** (שזכה לכינוי "**המחט**") שיצר הפסל יורם מילר במרכזה של הכיכר ע"ש אילן רמון.

1·2·3 אשדוד במספרים

באשדוד **2** מוזיאונים ציבוריים: מוזיאון אשדוד לאמנות והמוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן • מדי שנה פוקדים את המוזיאונים כ-**50,000** מבקרים • בעיר פועלות **2** תזמורות, התזמורת האנדלוסית והתזמורת הסימפונית אשדוד • התזמורת האנדלוסית מנגנת יותר יצירות ארוכות (בנות **30** דקות ויותר) מכל תזמורת ישראלית אחרת • בספריות העיר **20,000** קוראים רשומים • בשנת 2015 הספרייה העירונית קיימה **6** מפגשים עם סופרים בשפה הרוסית • הקונסרבטוריון העירוני "אקדמא" פועל זה מעל ל-**50** שנה • משנת 1993 פועל בעיר תיאטרון בלט פאנוב שמופיע בפני יותר מ-**30,000** צופים מדי שנה

בית האמנים ע"ש אריה קלנג, שנחנך ב-2016 למרגלות גבעת יונה, מהווה משכן לאמני העיר וליוצריה ומרכז מבקרים לתולדות אשדוד. בין החברים המוערכים באגודת אמני אשדוד הפסל ברוך וינד, מאמניה הוותיקים והבולטים של אשדוד, ש-13 מיצירותיו מוצגות ברחבי העיר, בהן בין השאר **אנדרטת סטרומה ומפקורה**. וינד כיהן במשך כעשרים שנה כיו"ר האגודה ויזם בעיר שורה ארוכה של אירועים אמנותיים, בהם סימפוזיונים בינלאומיים לפיסול ותצוגות פיסול תחת כיפת השמים בהשתתפות אמנים מהארץ ומחו"ל.

באשדוד מתקיימת פעילות תרבותית ענפה לאורך השנה כולה. בעיר פועלות **התזמורת הסימפונית אשדוד** ו**התזמורת האנדלוסית**, המופיעות בארץ ובעולם, ומתקיימים בה אירועי מוזיקה, פולקלור ומחול מצליחים, בהם פסטיבל "חלון לים התיכון" למוזיקה ישראלית עכשווית, פסטיבל הג'אז הבינלאומי "Super Jazz Ashdod" המארח נגנים וזמרי ג'אז מהארץ ומחו"ל ואליפות העולם בריקודים סלוניים ולטינו-אמריקניים, שמשתתפות בה משלחות ממאתיים מדינות שונות. בנוסף פועל בעיר קרקס "**דורטו**" (Dorato), הראשון שהתקבל לאיגוד הקרקסים האירופי (ECA).

תרבות הבילוי והפנאי באשדוד עשירה ומגוונת, ומאפשרת הצצה מרתקת לערב-רב של תרבויות ומסורות שמתקיימות בעיר בכפיפה אחת.

להתכונן

מתי לבוא

- חגים ואירועים
- עונות ומזג אוויר
- אשדוד בגשם

מתי לבוא
חגים ואירועים

מקרא אייקונים

המועד המדויק של חלק מהאירועים משתנה משנה לשנה. פרטים עדכניים על מועדי אירועים ופסטיבלים תמצאו באתר www.ashdod.muni.il ובמוקד העירוני 106 של עיריית אשדוד (למתקשרים מחוץ לעיר: 08-8545495)

פסטיבל "עולים על הגל"

תאריך: תחילת ספטמבר. **מהות:** פסטיבל מוזיקה, אמנות ופולקלור, שנערך בשיתוף משרד העלייה והקליטה וחוגג את מפעל העלייה בעיר במגוון רחב של אירועי תרבות. הפסטיבל מתקיים בקרית התרבות בעיר, על מגוון מוסדות התרבות והאמנות שבה. **מצב העיר:** צבעוני ותרבותי בלב העיר.

סוכות

תאריך: חול המועד סוכות, במהלך אוקטובר. **מהות:** בימי החג אלפי מבקרים מציפים את אתרי התיירות בעיר, ונהנים ממגוון רחב של אירועים חגיגיים, פסטיבלים והופעות הפתוחים לקהל הרחב. אירועי החג כוללים, בין השאר, את פסטיבל היין השנתי, המארח יקבי בוטיק, דוכני טעימות והרכבים מוזיקליים לאורכו של פארק לכיש, את פסטיבל אושפיזין המוזיקלי, את יום יהדות גיאורגיה, המציג את התרבות הגיאורגית בשלל שירים וריקודים, את הפסטיבל הבינלאומי לאמנויות הקרקס ועוד. **מצב העיר:** חוגג ושמח.

פסטיבל "אשדודשירה"

תאריך: שישה ימים בסוף נובמבר. **מהות:** פסטיבל העוסק בשירה עברית אותנטית ומגוונת, ומציג מנעד של יוצרים ויוצרות ישראלים מתחומי היצירה השונים. זו הזדמנות לא שגרתית להתוודע ליצירות מהפריפריה שלא בהכרח זכו להגיע לקדמת הבמה. בפסטיבל כיתות אמן, מופעי פיוט והקראת שירה, הרכבי מוזיקה ייחודיים, מגוון סדנאות ועוד. **מצב העיר:** פיוטי והשראתי.

Ashdod Super Jazz

תאריך: יומיים בנובמבר-דצמבר. **מהות:** פסטיבל הג'אז הבינלאומי, שנערך מדי שנה במשכן לאמנויות הבמה שברובע הקריה, מושך אליו את מיטב אמני הג'אז מהארץ והעולם. **מצב העיר:** מוזיקלית.

פסטיבל "תור הזהב"

תאריך: חמישה ימים בחול המועד פסח. **מהות:** הפסטיבל, המתקיים בהשתתפות של מעל למאה אמנים ויוצרים, והרכבים מוזיקליים רבים בהם גם התזמורת האנדלוסית אשדוד והתזמורת הסימפונית של אשדוד, מגשר בין מזרח ומערב וחושף את אחת התקופות הזוהרות בתולדות עם ישראל. במהלך ימי הפסטיבל מתקיימים מגוון מופעי תרבות ומוזיקה במוסדות תרבות ברחבי העיר. **מצב העיר:** פתוחה ורב-תרבותית.

טיפ

במוסדות תרבות ברחבי העיר (מוזיאון אשדוד לאמנות, הצוללת הירוקה, המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן ועוד) מתקיימים במהלך פסח אירועים מיוחדים. מומלץ להתעדכן טרם ההגעה

מימונה בפארק

תאריך: מוצאי שביעי של פסח, בסביבות אפריל. **מהות:** חגיגת המימונה המסורתית באשדוד מתקיימת בפארק בן-גוריון בעיר וכוללת אירוע זמר ים-תיכוני בהשתתפות מיטב האמנים. **מצב העיר:** צהלולית ורב-תרבותית.

מרוץ לילה אשדוד

תאריך: לקראת סוף אפריל. **מהות:** ב-2017 אירחה העיר את מרוץ הלילה העירוני הראשון, מרוץ חוף שכלל שני מקצים - עממי ותחרותי, והשתתפו בו אצנים מכל רחבי הארץ. **מצב העיר:** ספורטיבית ושמחה.

פסטיבל "עמים וטעמים"

תאריך: מאי-יוני. **מהות:** פסטיבל אוכל המייצג נאמנה את מגוון העמים והעדות המרכיבים את העיר אשדוד. הפסטיבל הססגוני, המתקיים לאורך

גדת נחל לכיש, מציע טעימה ממגוון מאכלים מרחבי העולם בכארבעים דוכני אוכל שונים. בצד האוכל נהנים המבקרים גם מהופעות חיות של להקות מחול ונגנים המנעימים במוזיקה ממדינות שונות בעולם. **מצב העיר**: בינלאומית וחגיגית על גדת הנחל.

פסטיבל חלון לים התיכון

תאריך: במהלך אוגוסט. **מהות:** פסטיבל המורכב משני ערבים של מופעים מהשורה הראשונה, המתקיימים על דיונת החול הטבעית מול הים, בין חוף אורנים לחוף הקשתות. **מצב העיר:** שמח וצוהל.

צעדת יום הניצחון

תאריך: 9 במאי. **מהות:** צעדה המציינת את יום השנה לניצחון בנות הברית על גרמניה הנאצית. באירוע, שמתקיים במדרחוב רוגוזין שבעיר, לוקחים חלק לוחמי מלחמת העולם השנייה, בנוכחות ראש העיר וחברי מועצת העיר, חברי כנסת, ניצולי השואה, חברי ארגונים ציבוריים, תלמידי בתי ספר וכלל תושבי העיר. ברחבי אשדוד נערכים טקסים באנדרטות לכבוד גיבורי המלחמה. **מצב העיר:** מכובדת ומכבדת.

פסטיבל מדיטרנה

תאריך: מספר ימים מאי-יוני. **מהות:** פסטיבל בינלאומי לאמנות, קולנוע, מוזיקה וטעמים מאגן הים התיכון. בפסטיבל מתארחים אמנים מהארץ ובעולם בארבעה מתחמי תרבות בעיר - בתיאטרון הפתוח אשדוד, במשכן לאמנויות הבמה, בבית יד לבנים ובכיכר העיר. בתי קפה ומסעדות ברחבי העיר מצטרפים לרוב לחגיגה. החל מ-2017 משלב הפסטיבל גם תחרויות ספורט "ים-תיכוניות", כמו "פטנג". **מצב העיר:** פסיפס תרבותי מרתק ומרגש.

אליפות העולם בריקודים סלוניים ולטינו אמריקניים

תאריך: תחילת יוני. **מהות:** התחרות הבינלאומית היוקרתית נערכת במשכן לאמנויות הבמה שברובע הקריה, בהשתתפות משלחות ושופטים ממאתיים מדינות שונות. אשדוד כבר זכתה בעבר בתחרות וממשיכה להפגין ביצועים מרשימים מדי שנה. **מצב העיר:** בינלאומי ושמח.

פסטיבל תוצרת הארץ

תאריך: שבוע במהלך יולי. **מהות:** שבוע הופעות הצדעה לארץ ישראל שבא לידי ביטוי במגוון הופעות המתקיימות במרכזי התרבות בעיר. **מצב העיר:** נוסטלגי.

אירועי לילה לבן

תאריך: סוף יולי-תחילת אוגוסט. **מהות:** מגוון רחב של אירועים חינמיים מתקיימים במהלך לילה אחד במספר מוקדים ברחבי העיר - הקרנת סרטים, הופעות מכל הסוגים, מסיבות, מופעי רחוב ולהטוטנות. **מצב העיר:** עירנית ואנרגטית.

פסטיבל צלילי הים

תאריך: במהלך אוגוסט. **מהות:** לאורך חוף גנדי (חוף הקשתות) בעיר מתקיימות מספר הצגות ומופעים מוזיקליים על כמה במות. **מצב העיר:** עירנית ואנרגטית.

פסטיבל הבירה

תאריך: יומיים במהלך אוגוסט. **מהות:** הפסטיבל, שמושך אליו אלפי מבקרים מדי שנה, מתקיים במסגרת אירועי קיץ ישראלי באשדוד, וכולל הרבה בירה טובה ומוזיקה ישראלית משובחת. מיטב האמנים מופיעים במיקום מרכזי בעיר (פרטים מפורסמים לקראת הפסטיבל), והמשתתפים יכולים ליהנות מהמופעים תוך ישיבה באוויר הפתוח. **מצב העיר:** קייצית ומחוסרת דאגות.

מתי לבוא
עונות ומזג אוויר

אשדוד נהנית ממזג אוויר נוח בכל ימות השנה. הפעם היחידה והאחרונה שבה ירד שלג בעיר (איסדוד דאז) היתה בפברואר 1950, כך שאין צורך להצטייד בחרמונית, וגם בעונת החורף הגשומה (נובמבר-מרץ) תוכלו ליהנות בעיר מטמפרטורה ממוצעת של 18 מעלות צלזיוס. בחודשי הקיץ, הטמפרטורה הממוצעת נעה סביב 30 מעלות צלזיוס, בעיקר הודות לבריזה הנושבת מן הים והתכנון המקדים של בניית העיר, שהביא בחשבון את כיווני הרוחות.

ככלל, הזמן הטוב ביותר לביקור בעיר הוא בחודשים ספטמבר-אוקטובר ואפריל-מאי, כשמזג האוויר נעים במיוחד לטיולים רגליים. אולם, במהלך כל עונות השנה תוכלו למצוא באשדוד שפע של אטרקציות, לכל סוגי המבקרים (ראו בפרק "לטייל"), כאשר בחודשים יוני-אוגוסט מומלץ לפקוד גם את החופים היפים.

טיפ

לקראת סוף הקיץ ותחילת הסתיו (אוגוסט-ספטמבר) תוכלו ליהנות מפריחתן המרהיבה של חבצלות החוף במצודת אשדוד-ים

אשדוד בגשם

אשדוד יפה ומזמינה גם בימות הגשם. לטובת מי שמעדיף להישאר יבש, הנה כמה המלצות לבילוי בעיר הגשומה:

- לנצל את היום הסגרירי לביקור באחד מהמוזיאונים המרשימים בעיר - המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן, מוזיאון אשדוד לאמנות, מוזיאון המכוניות Ralex.
- להיכנס לאחד מבתי הקפה המיתולוגיים של העיר, כמו קפה צמרת, וללגום שוקו חם או קפה אמריקנו (עם חלב, כמו שאוהבים באשדוד).
- ליהנות מהופעות חיות ואינטימיות של מיטב האמנים בבית אריה קלנג (עמ' 53).
- להפגין ביצועים בגלישת גלים (למקצוענים בלבד) בחוף גיל, המיועד לגולשים (עמ' 94).
- ליהנות מיום שופינג מפנק באחד ממרכזי הקניות הגדולים בעיר (עמ' 120).
- לצפות בהצגה יומית בקולנוע גלובוס מקס שבקניון סי-מול, ולקנח בארוחה טובה באחת המסעדות שפועלות במקום.
- לפקוד את בתי הכנסת הרבים של העיר בשעת תפילה, ולהתרשם מציבון המיוחד של כל אחד ואחד (עמ' 133).
- לסייר בשטח המקורה של שוק רובע ב', הוותיק בעיר, וליהנות תוך כדי הקניות גם מתערוכת הצילומים המרשימה (עמ' 108).

להשתמש

תחבורה בתוך העיר

מידע למבקרים

מספרי טלפון חשובים

הגעה אל העיר

עם שדרוג תשתיות התחבורה בעיר ומחוצה לה, מרחקי הנסיעה בין אשדוד לערים הגדולות במרכז הארץ ובדרומה התקצרו באופן משמעותי עם השנים. לעיר, השוכנת ממערב לכביש 4, שתי כניסות מהירות: כניסה צפונית - במחלף אשדוד, וכניסה דרומית - במחלף עד הלום.

במסגרת הרפורמה בנמלים משנת 2005 והשקעת המדינה בהקמת נמל הדרום מצפון לנמל אשדוד, הוחלט על שידרוג תשתית הכבישים בכל האזור: הרחבת כביש 7, ביטול כביש 41 והקמת מחלף אשדוד צפון על כביש 4 לכיוון יבנה - מחלף שמחבר את איזור התעשייה ונמל אשדוד ישירות עם כביש 4 - ומשמעו הקלה משמעותית על עומסי התנועה בכניסה הצפונית לעיר.

אשדוד באותיות

א·ב·ג

זכרון אברהם
בית הכנסת שנבנה בידי קהילת יוצאי גרוזיה הוא אחד מבין כ-300 בתי הכנסת המגוונים הקיימים באשדוד. חלונותיו הם יצירת אמנות המייצגת את בריאת העולם.

חוף הקשתות
או בשמו הרשמי "חוף גנדי" (על שם רחבעם זאבי ז"ל) הוא אחד מחופי הרחצה הפופולריים ביותר באשדוד. החוף, השוכן צפונית למרינה הכחולה, נקרא כך בשל מבנה הקשתות המרשים שבו, המשכן מסעדות ובתי קפה ומהווה אטרקציה תיירותית בפני עצמה.

ט"ו
הגדול מבין רובעי העיר נבנה בשלבים, החל משנות התשעים וכלה בתחילת העשור הראשון של המאה ה-21. ברובע זה נמצאת "המיצדית", מגדל האיתות העתיק שסייע להגן על האזור מפני פלישת אויבים מהים.

ברכבת: תחנת הרכבת "אשדוד עד הלום" ע"ש משה בר כוכבא הוקמה ב-1992 בסמוך לגשר עד הלום (ומכאן שמה), על מסילת הרכבת ההיסטורית שהובילה למצרים. מאז הקמת תחנת הרכבת באשקלון, ב-2005, משמשת תחנת עד הלום כתחנת ביניים בקו לוד-אשקלון של רכבת ישראל.

הנסיעה ברכבת לאשדוד נוחה ומהירה יחסית (זמן הנסיעה הממוצע מתל אביב הוא כחמישים דקות). הרכבות פועלות בתדירות של אחת לשעה (בשעות העומס התדירות עולה).

הכניסה הראשית לתחנה היא ממערב, אך ניתן להיכנס אליה גם ממזרח, באמצעות גשר עילי להולכי רגל. לתחנה שני רציפים, שמחוברים הן באמצעות הגשר והן באמצעות מעבר תת-קרקעי. מבנה התחנה גדול וממוזג, והוא כולל קפיטריה, מכונות שתייה, ספרייה, וכמובן גם קופות ומכונות כרטיסים. בצמוד לתחנה יש חניון (ללא תשלום) לכלי רכב ותחנת מוניות. במרחק הליכה של כחמש דקות נמצא מרכז הקניות BIG FASHION.

חברת אפיקים מפעילה מספר קווי אוטובוס בין תחנת הרכבת לעיר (21, 22, 23, 24, 26, 66, 85) וכן מתחנת הרכבת ליישובי הסביבה (לגן יבנה, לבני עיש, לקריית מלאכי, לאשקלון ועוד).

טיפ

התחנה והרכבת עצמה נגישות אומנם, לבעלי מוגבלויות, אך לעתים עשויות להתבצע עבודות תחזוקה שמשפיעות על נגישות התחנה. מומלץ להתקשר למוקד שירות הלקוחות (5770) בכדי לוודא שמסלול הנסיעה שלכם נגיש באופן מלא*

באוטובוס: ב-1996 נחנכה תחנת האוטובוסים המרכזית החדשה בעיר, המשרתת קווים עירוניים ובינעירוניים של חברת "אפיקים" באשכול אשדוד-יבנה-רחובות-תל אביב - וכן קווים אזוריים שמקשרים בין הערים המרכזיות הללו ליישובי שבסביבתן. בתחנה פועלים גם קווים של החברות "אגד" (קו לירושלים וקו עונתי לאילת), "מטרופולין" (קווים לבאר שבע, קרית גת, שדרות ונתיבות), "קונקס" (קווים לתל אביב, לאוניברסיטת בר אילן, לתל השומר, לראשון לציון, לרחובות, ליבנה, לאשקלון, לקרית מלאכי, לגדרה ולגן יבנה), ו"אגד תעבורה" (קווים פנימיים). בנוסף על קווים אלו פועלים גם שני קווים בינעירוניים באמצעות מוניות שירות - קו תל אביב-אשקלון, שעובר באשדוד וקו תל אביב-אשדוד. קווים אלה פעילים גם בשבתות (למידע נוסף: טל' 1-900-724-141 שלוחה 383).

טיפ

לקבלת מידע על קווי האוטובוס של חברת "אפיקים", מסלולים, לוחות זמנים, תעריפים, נגישות ועוד, היכנסו לאתר www.afikim-t.co.il

ברכב: הנסיעה ברכב פרטי לאשדוד מהירה ופשוטה יחסית. העיר מרוחקת 34 קילומטר בלבד מתל אביב, ו-50-60 קילומטר מהערים ירושלים ובאר שבע, ומחוברת לכביש 6 (חוצה ישראל) באמצעות כביש 7, שתחילתו במחלף אשדוד ושמצטלב עם כביש 4.

בכלי שייט: בנמל אשדוד יש רציף נוסעים, המשרת את זרם המבקרים דרך הים, שהולך וגדל עם הזמן, בעיקר לאור העלייה בפופולריות של הפלגות הנופש בים התיכון. שער ימי נוסף הוא המרינה הכחולה, השלישית בגודלה בארץ, שמשרתת יאכטות מהארץ ומחו"ל.

טיפ

לבירורים וקבלת מידע אודות שירותי המרינה הכחולה, צרו קשר בטלפון שמספרו 08-8557246 (המשרד הראשי)

תחבורה בתוך העיר

ב-2012 אשדוד נבחרה על ידי משרד התחבורה כמי שתוביל את מהפכת התחבורה הירוקה בישראל, ותשמש עיר מודל ארצית וקרקע למחקר ופיתוח בתחום. פרויקט התחבורה הייחודי של אשדוד נועד לשדרג את התשתיות העירוניות, לשפר את הנגישות וההתנהלות בעיר באמצעי התחבורה השונים, להפחית את זיהום האוויר ואת תאונות הדרכים, להקל את עומסי התנועה בעיר ולעודד את מעבר התושבים לשימוש בתחבורה הציבורית.

הפרויקט ("REWAY" שמו), שיישומו החל בנובמבר 2016, כולל בין השאר הקמת תחנות אוטובוס חדישות, בהן לוחות מידע אלקטרוניים, עמדות כרטוס והטענת רב-קו ורשת אלחוטית חינמית, שדרוג הכבישים והמדרכות ברחבי העיר, הוספת קווי תחבורה חדשים וקיצור זמני הנסיעה, הקצאת כרטיסי נסיעה שיכולים לשמש למעבר מאוטובוס לאוטובוס, הקמת מסוף אוטובוסים חדש, סלילת רשת שבילי אופניים המקשרת בין חלקי העיר השונים, השכרת אופניים חשמליים ועוד.

במסגרת הפרויקט לתושבי העיר אפשרות לבחור בין נסיעה בכמה קווי אוטובוס מהירים בתוך הרבעים, או עלייה על קו אוטובוס מאסף, שנוסע במסלול מפותל ואיטי יותר, אך ללא הצורך בהחלפת אוטובוס.

מהפכת התחבורה בעיר צפויה למקם את אשדוד כחלוצה ארצית באימוץ טכנולוגיה מתקדמת למניעת תאונות דרכים.

טיפ

יישום השלבים השונים בפרויקט התחבורה עשוי לגרום מעת לעת לעומסי תנועה בעיר ולשינויים זמניים בתחבורה הציבורית. מומלץ להתעדכן במוקד השירות העירוני (106) ולהיעזר באפליקציות ניווט לפני ההגעה לעיר

אוטובוסים: במסגרת יישום פרויקט REWAY קווי האוטובוס העירוניים באשדוד ורוב הקווים הבינעירוניים מופעלים על ידי חברת "אפיקים". מקצתם של הקווים הבינעירוניים מופעלים בידי "אגד" ו"מטרופולין". את האוטובוסים הישנים מחליפים אוטובוסים חדישים וידידותיים לסביבה, הנוסעים בצירי תנועה בלעדיים ומהירים. כרטיסי נסיעה אפשר לרכוש ישירות מהנהג, או להצטייד בכרטיס ה"רב קו" המגנטי, שמאפשר טעינה של כמה נסיעות.

טיפ

רב קו הוא הוא כרטיס אלקטרוני נטען המחליף את כרטיסי הנייר הקיימים ומוזיל באופן משמעותי את עלויות הנסיעה. אפשר לטעון אותו בכל סוגי המנוי הקיימים ("חופשי-יומי", "חופשי-חודשי", כרטיסיות ועוד). כרטיס נסיעה תקף ל-75 דקות, כך שבמהלכן אפשר לעבור בין אמצעי התחבורה השונים, ללא תשלום נוסף. אפשר לרכוש את הכרטיס בתחנה המרכזית (א'-ה' 7:00-19:00, יום ו' 7:00-13:00), במרכז טופ סנטר (רחוב האמוראים 6, רובע ז') או באתר האינטרנט רב-קו.co.il

מסוף האוטובוסים המרכזי של העיר ממוקם ברובע הסיטי, ומחולק כך שהתחנות העירוניות נמצאות בחלק המזרחי של המבנה ואילו התחנות הבינעירוניות נמצאות בחלקו המערבי. המסוף משרת קווי אוטובוס של החברות "אפיקים", "אגד" ו"מטרופולין".

מוניות שירות: מערך מוניות השירות בעיר מופעל בידי "מוניות העיר". רוב הקווים חופפים עם המסלולים של קווי האוטובוס הפנימיים בעיר ואף מתואמים עם לוחות הזמנים של הרכבות.

טיפ

*בליינים ליליים, שמעוניינים לבצע גיחה לתל אביב, יכולים להיעזר ב**קו לילה** מספר 333, הפועל מחצות ועד ארבע לפנות בוקר, ונוסע אל מוקדי הבילוי ובחזרה. מידע מעודכן אפשר לקבל באתר www.kav-layla.co.il, או במוקד "כל-קו" 8787•*

מוניות: מערך המוניות האשדודי יעיל מאוד וכולל 11 תחנות מסודרות הפועלות, ברובן, 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. נהגי המונית האשדודיים אדיבים ומסבירי פנים והמוניות עצמן לרוב חדשות.

טיפ

שימו לב כי רובן המוחץ של תחנות המוניות עובד סביב השעון, אך ישנן גם תחנות שאינן פעילות בשבתות

רכב: דרכי הגישה הנוחות לאשדוד וקרבתה היחסית לערים הגדולות במרכז ובדרום, כמו גם הכבישים הראשיים הרחבים והיצע החניה הגדול (שלרוב אינו כרוך בתשלום) ברחבי העיר, מאפשרים להתנייד בה בקלות באמצעות רכב פרטי.

אופניים: אשדוד מציעה תשתית מפותחת של שבילים ייעודיים לרוכבי אופניים, והרכיבה בעיר, המישורית יחסית ובעלת הרחובות הישרים והארוכים, נוחה ביותר. תוכלו לשכור אופניים בכמה סוכנויות בעיר, המציעות גם סיורים מודרכים לכל המשפחה, בהן "מייק בייק" (סמטת אל הים 1, חוף מיאמי, טל' 08-9177661) ו"אור&שיר מתגלגלים באהבה" (ביציאה מהטיילת, טל' 054-4851589).

1·2·3 אשדוד במספרים

17 ערים בישראל התמודדו בתחרות לקביעת עיר המודל לתחבורה בת-קיימא של משרד התחבורה • אשדוד זכתה במקום ה-**1** בתחרות ובמענק מרשים של **230** מיליון ש"ח • במסגרת רפורמת התחבורה כלולים בין השאר הוספת **19.7** קילומטר של מסלולי תחבורה ציבורית וסלילת **21.5** קילומטר של שבילי אופניים • **30** עובדי עירייה משתתפים בתוכנית העירונית "רוכבים לעבודה" ומגיעים לעבודתם עם אופניים • ליד הנמל הוקם מגרש חניה הגדול ביותר בישראל, המיועד ל-**450** משאיות • באשדוד **29** תחנות דלק המופעלות בידי **9** חברות • לשם השוואה, בתל אביב **46** תחנות המופעלות בידי **5** חברות

מידע לתיירים

במסגרת מהפכת התיירות שעוברת העיר מתוכננת גם הקמת לשכת תיירות ראשונה מסוגה. עד הקמתה, אפשר להיעזר בשירותיה של "תיירות אשדוד בע"מ" (רחוב יאיר שטרן 3, גבעת יונה; טל' 08-8545815, 08-8545210) וכן בלשכה הווירטואלית של משרד התיירות, המציעה שירות קבלת מידע בשלושה ערוצים דיגיטליים שונים: תיבת דוא"ל, פייסבוק ואפליקציית המסרונים וואטסאפ (למידע נוסף: טל' 050-9000400, https://virtual.goisrael.com).

"תיירות אשדוד בע"מ" מקיימת בסופי השבוע סיורים מודרכים, ללא תשלום, ברחבי העיר. הסיורים החווייתיים מתאימים לכל המשפחה ומובילים את המבקרים לאתריה המרכזיים של העיר, כמו גם לפינות נסתרות ומרתקות שרק תושביה מכירים. לפרטים נוספים ולהרשמה: עמוד הפייסבוק "Visit Ashdod - תיירות אשדוד" או בטל' 08-8545815, 08-8545210

מספרי טלפון חשובים

שירותי חירום

משטרה:	**100** (08-6387295)
מכבי אש:	**102** (08-9116655 - תחנה אזורית)
מד"א:	**101** (08-8551333)
פיקוד העורף:	**08-9207341** או **104** מכל טלפון
בית חולים אסותא אשדוד:	**03-7644444, ★6474**
נט"ל - קו סיוע לנפגעי חרדה:	**1-800-363-363**
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית:	**1201** (מענה טלפוני 24/7)

שירותי תחבורה

מרכז מידע ארצי - משרד התחבורה:	★8787
אפיקים:	★6686
אגד:	08-6260555, ★3133
מטרופולין:	★5900
מוניות העיר אשדוד:	08-8669966
רכבת ישראל:	★5770 או 03-611700

שונות

תיירות אשדוד בע"מ:	**08-8545815** או **08-8545210**
המוקד העירוני:	**106** (08-8545495)

מספק גם מידע תיירותי בדבר אתרים בעיר, סיורים, תערוכות אירועים ועוד

לרוץ

- מצודת אשדוד-ים
- גבעת יונה
- מרכז מונארט לאמנויות
- פארק החולות והדיונה הגדולה
- גשר עד הלום
- פארק לכיש אשדוד (פל"א)
- המרינה הכחולה
- רובע הקריה ופארק הסיטי
- המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן
- חופי אשדוד

לרוץ

מצודת אשדוד-ים

חניה בדרך האספלט המובילה למצודה

קווים 2, 2א', 22 של חברת "אפיקים"

מצודת אשדוד-ים

האתר הארכיאולוגי המרשים, ששוכן בחוף ימה הדרומי של אשדוד, מציג את שרידיה של מצודת החוף היפה ביותר שהוקמה בארץ בתקופה הערבית הקדומה. מצודה זו, כמו מצודות נוספות מסוגה שהוקמו לאורך חופו המזרחי של הים התיכון, נבנתה במטרה להגן על האזור מפני פלישת ספינות ביזנטיות. כיום אפשר ליהנות מסיור מרתק במקום ומצפייה בשקיעה מרהיבה בכל עונות השנה (ראו במסלול "בעקבות השמש: מהמצודה העתיקה ועד החוף הדרומי").

טיפ

דרך רומנטית במיוחד לחוות את העיר היא באמצעות שכירת אופני טנדם - אופניים לזוגות. חברת "אור&שיר מתגלגלים באהבה" מציעה שלושה מסלולים: לאורך נחל לכיש ולאורך רצועת החוף - מחוף מי-עמי עד חוף לידו או מחוף מי-עמי עד מלון ליאונרדו. רוצים להעשיר את החוויה? הזמינו גם סל פיקניק (סמטת אל הים 1; א'-שבת 10:00-20:00; טל' 054-4851589)

גבעת יונה

גבעת יונה

חניה ללא תשלום בחניון הטיילת או חניה מול בית הספר אילנות

קווים 2, 2א', 3, 11, 13 של חברת "אפיקים"

האתר הגבוה ביותר בעיר הוא אחד מסמליה המובהקים. על פי מסורות שונות בשלוש הדתות הגדולות מדובר במקום קבורתו של יונה הנביא. הגבעה, הממוקמת בצפון-מערב העיר, שימשה נקודת תצפית אסטרטגית לאורך תקופות שונות בהיסטוריה, ואף הוקם בה המגדלור של נמל אשדוד. המבקרים בגבעה נהנים מתצפית פנורמית יפה על העיר וסביבותיה (ראו במסלול "לאורך הים: נוסטלגיה וניחוח תבלינים בין בתי העיר הראשונים").

טיפ

למרגלות גבעת יונה ומול הים שוכן בית האמנים המרשים של אשדוד, בית אריה קלנג, המשמש במה ליוצרים המקומיים, בין השאר באמצעות גלריית האמנות שבו. כאן תוכלו גם לקבל מידע על אתרי התיירות והאירועים השונים המתקיימים בעיר, ולרכוש מזכרות בחנות הפועלת במקום (טל' 08-9221883)

מרכז מונארט לאמנויות

מרכז מונארט לאמנויות

חניון בית יד לבנים ומונארט

קווים 13, 18, 33א', 66 של חברת "אפיקים"

מרכז התרבות הרב-תחומי, הפועל בלב העיר שוקק החיים ומשקיף על חוף ימה של אשדוד, משכן את מוזיאון אשדוד לאמנות, את המשכן לאמנויות הבמה, את התזמורת הקאמרית, את האופרה, להקות תיאטרון ומחול וכן את הקונסרבטוריון העירוני "אקדמא". בנוסף יש בו אגף ייעודי לפעילות סביבתית חווייתית ומתקיימים בו מופעי תרבות מגוונים.

המבנה המודרני של המרכז מזכיר מעט את מוזיאון הלובר הפריזאי בזכות גג הפירמידה שלו, העשוי זכוכית. מבנה המשכן לאמנויות הבמה, הניצב בצמוד למרכז מונארט, נחשב אף הוא לבולט במיוחד בנוף הארכיטקטוני הישראלי. מכלול התרבות והאמנות במתחם מושך אליו מבקרים רבים מרחבי הארץ (ראו במסלול "לב העיר: בין נכסי תרבות לטבע עירוני").

פארק החולות והדיונה הגדולה

חניון השקמים

קווים 3, 5, 9, 12, 22, 34, 321 של חברת "אפיקים"

פארק החולות והדיונה הגדולה

אזור פראי זה, שמשתרע בין אשדוד לניצנים, הוא השריד האחרון שנותר מדיונות החול שכיסו בעבר את מישור החוף הדרומי והמקום היחיד בארץ שבו יש רצף גיאוגרפי בין דיונות חול נודדות לבין חוף הים. הדיונה הגדולה, שגובלת ברובע י"ד של העיר וממוקמת בחלקה הצפון-מזרחי של שמורת הטבע המרהיבה, מתנשאת לגובה מרשים של כ-35 מטר. שמורה זו משמשת בית למגוון רחב של חיות בר, בהן צבאים, תנים, שועלים, ארנבות וזוחלים למיניהם (ראו במסלול "רק חול וחו"ל: בין נופי בראשית לחוויית קניות ייחודית").

א·ב·ג

אשדוד באותיות

אי לבנים מרכז התרבות העירוני, שהוקם ב-1990, בקרית התרבות בעיר, משמש לקיום מופעים ואירועים רבים בעיר. בכניסה למבנה ישנו אתר הנצחה לחללי צה"ל תושבי העיר, שנפלו במערכות ישראל.

כיכרות לא לשווא זכתה העיר לכינוי "העיר בעלת אלף הכיכרות". המבקרים בה יבחינו בכמות לא מבוטלת של כיכרות מרשימות, ובשמות לא פחות מרשימים ויצירתיים שניתנו להן בידי תושביה (ר' "כיכר האנשים הכחולים", "כיכר השפיץ", "החללית" ועוד).

לכיש. נחל אחד הדרומיים שבנחלי החוף של ישראל. נחל לכיש (הקרוי על שם העיר הקדומה) זורם לאורך 72 קילומטר מאזור הר חברון ועד תחומי העיר אשדוד. למעט קטע הנחל הזורם בעיר, הנחל הוא נחל אכזב.

גשר עד הלום

חניון עפר במקום

לתחנת עד הלום

קווים 17, 26, 27, 140, 141, 142, 150, 151, 152, 465 של החברות "אפיקים" ו"דן בדרום" וכל הקווים שמגיעים למסוף האוטובוסים הסמוך של אגד

גשר עד הלום

הגשר, שנבנה בידי התורכים בסוף המאה ה-19 על יסודותיו של הגשר הרומי המקורי, הוא הנקודה הצפונית ביותר בארץ אליה הצליחו להגיע כוחות הצבא המצרי בזמן מלחמת העצמאות, ומכאן השם "עד הלום", שעליו קרוי גם המחלף שנמצא מדרום לגשר. בתום המלחמה שוחזר הגשר ההיסטורי ולצדו הוקם פארק עד הלום, שבו אתר הנצחה לזכר חללי גבעתי ואנדרטה לזכר חללי הצבא המצרי. הפארק גובל בשמורת נחל לכיש היפהפייה (ראו במסלול "עד הלום: מסיור בשוק אותנטי ועד הקרב המכריע במלחמת תש"ח").

פארק לכיש אשדוד (פל"א)

חניון פארק לכיש

קווים 2, 2א', 3 של חברת "אפיקים"

פארק לכיש אשדוד (פל"א)

הפארק המרהיב, שהוקם ב-1996 על הגדה הדרומית של נחל לכיש המשוקם, משתרע על פני שטח של כ-650 דונם, שבחלקו הושאר פראי וטבעי לחלוטין. חלקו המתורבת של הפארק כולל פינות ישיבה מוצלות, מדשאות מוריקות, מתחם צפרות וכן טיילת בשם "חי-לכיש" שלצדה מעין ספארי בזעיר אנפין, שבו, בין השאר, יעלים, זברות, ראמים, יחמורים ואיילים. בשטח הפארק, בחלקה המזרחי של הטיילת, שוכן "פארק אתגרים", שמציע שלל פעילויות אקסטרים לכל המשפחה (ראו במסלול "ים, טבע ואקסטרים: מסלול למשפחות עם ילדים").

טיפ

חברת SEGS מציעה סיורי סגווי מודרכים ומהנים לאורך נחל לכיש ורצועת החוף היפה של אשדוד. הסיורים נמשכים שעה-שעתיים (תלוי בסוג הסיור) ומתאימים מגיל 16 ומעלה. לפרטים והזמנות: טל' 03-9550405

המרינה הכחולה

חניון המרינה

קווים 5, 14, 66 של חברת "אפיקים"

המרינה הכחולה

המרינה השלישית בגודלה בישראל נחשבה, עם הקמתה ב-1994, לאחד ממיזמי הנדל"ן המרשימים בארץ. במקום שבו עגנו במשך אלפי שנים יורדי ים מקצוות העולם שוכן כיום מעגן יאכטות מודרני, המציע 550 מקומות עגינה מרווחים ומהווה חלק מקומפלקס תיירות ונופש מיוחד במינו. בשונה ממרינות אחרות בארץ, במתחם המרינה הכחולה ניתן לשוטט בחופשיות (ראו במסלול "לב העיר: בין נכסי תרבות לטבע עירוני").

רובע הקריה ופארק הסיטי

המומלץ: חניון בית יד לבנים ומונארט

לגן הקריה - קו 4 של חברת "אפיקים"; למרכז מונארט - קווים 13, 18, 33א', 66 של חברת "אפיקים"

רובע הקריה ופארק הסיטי

לבה הפועם של אשדוד מאגד את רוב מוסדות הציבור, התרבות והמסחר של העיר. רובע הקריה (הידוע כ"רובע הסיטי") הינו הרובע המאוכלס ביותר בעיר, ויחד עם הרובעים א', ב' ו-ד' הוא יוצר את מרכזה התוסס. כאן נמצאת כאן אחת הריאות הירוקות הגדולות של העיר, **פארק הסיטי**, שבו מדשאות, פינות ישיבה ומתקני שעשועים רבים לילדים, בהם גן הקריה (ראו במסלול "לב העיר: בין נכסי תרבות לטבע עירוני").

המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן

חניון קופת חולים מכבי/השייטים

קו 4 של חברת "אפיקים"

המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן

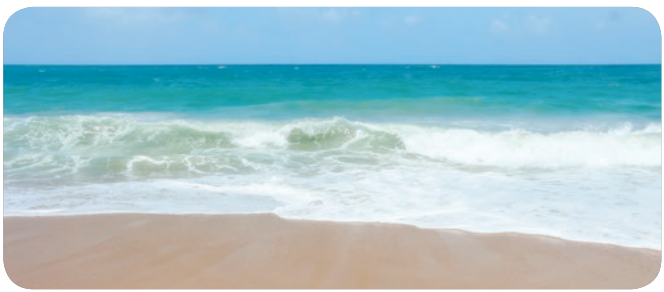
המוזיאון היחיד בעולם המוקדש לתולדות הפלישתים שוכן ברובע ד' בעיר ומציע מסע מרתק אל אשדוד בתקופה הפלישתית. במוזיאון תערוכת קבע אינטראקטיבית בשם "עולמם של הפלשתים", המספרת את סיפורו של האזור מתקופת המקרא ועד היום באמצעות מוצגים ארכיאולוגיים מעניינים ומיצגים חווייתיים, לצד תערוכות אמנות מתחלפות של אמנים שונים (ראו במסלול "לב העיר: בין נכסי תרבות לטבע עירוני").

חופי אשדוד

לאורך החופים חניונים רבים שהחניה בהם אינה כרוכה בתשלום

חופי אשדוד

רצועת החוף הרחבה והיפה בישראל, החופים הזהובים שזוכים שנה אחר שנה בדירוג החופים הנקיים ביותר בארץ, רמת השירותים הגבוהה ושפע מתקני החוף, הנגישות לנכים והיצע האירועים והפעילויות - כל אלה הפכו את עיר החוף לאטרקטיבית במיוחד בעיני תיירים מהארץ והעולם. לאורך כשישה קילומטרים של חוף רחב במיוחד (כ-400 מטר) ישנם שבעה חופי רחצה מוסדרים, בהם חוף גנדי - הלוא הוא חוף הקשתות המפורסם, וחוף נפרד לדתיים (ראו במסלולים "לאורך הים: נוסטלגיה וניחוח תבלינים בין בתי העיר הראשונים" ו-"בעקבות השמש: מהמצודה העתיקה ועד החוף הדרומי").

טיפ

לרשות המתרחצים בחופיה המוכרזים של אשדוד עומדים תאים לאחסון חפצים ("לוקרים"). השירות כרוך בתשלום חד-פעמי סמלי

אשדוד עם ילדים

- טיילת חי-לכיש (פל"א)
- פארק אתגרים
- מרכז הדולפין והים
- פארק אשדוד-ים
- מרכז המבקרים של נמל אשדוד
- פארק פיס לילדים (פארק הפיראטים)
- הצוללת הירוקה
- מוזיאון המכוניות Ralex

אשדוד עם ילדים

טיילת חי-לכיש (פל"א)

חניון פארק לכיש (בדרך לסקוב)

קו 2 של חברת "אפיקים"

פתוח 24/7 במהלך השנה כולה

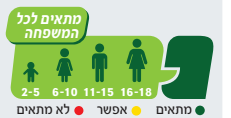
ללא תשלום

שדרות הרצל

08-8545481

נגיש לנכים

המסלול נגיש לעגלות תינוקות

טיילת חי-לכיש (פל"א)

הטיילת היפה שממוקמת בגדה הדרומית של נחל לכיש, ותחילתה בסמוך לפארק אתגרים שבשטח פארק לכיש, היא מעין ספארי בזעיר אנפין. לאורכה של הטיילת, הפתוחה לקהל הרחב, מתחמים מגודרים שבהם שורה של בעלי חיים - אנטילופות, זברות, יחמורים, יענים, ראמים, יעלים, כבשים, איילים ועוד. חלק מהחיות הובאו לכאן ב-2005, לאחר פינוי גוש קטיף. בצד כל מתחם שלט הסבר על בעלי החיים שבו ופינות ישיבה מוצלות. בנוסף, שביל ההליכה משובץ בפסלים יפים ולאורכו מדשאות ירוקות. מעברו האחר של הנחל חולפות מפעם לפעם רכבות, המסיעות מכולות מנמל אשדוד ואליו - אטרקציה בפני עצמה עבור הקטנטנים שבחבורה.

פארק אתגרים

הפארק החווייתי, שממוקם בקצה הצפוני של נחל לכיש, מציע שלל אטרקציות מאתגרות לכל המשפחה - ממתחם מיוחד לפעוטות וילדים (גילאי שנה-חמש), דרך מתקנים מרשימים לבני שש ומעלה, ועד מגדל האקסטרים הגבוה בארץ (35 מטר), המיועד לבני 12 ומעלה וכולל שלוש עמדות סנפלינג, מתקן חבלים, סולם לטיפוס זוגי וצינור טיפוס עליו מטפסים בעזרת יתדות.

בתחומי הפארק גם מתחם סקייט פארק חדיש, מתחם טרמפולינות, מאהל אירוח בדואי ובריכת ילדים ענקית, שעומקה 50 סנטימטר. כל המתקנים בפארק כלולים בכרטיס הכניסה. בחודשי הקיץ מתקיימים כאן מופעים שונים. מומלץ להתעדכן טרם ההגעה.

פארק אתגרים

חניון הפארק (ללא תשלום)

קווים 10, 11, 12, 20, 26 של חברת "אפיקים" לרחוב הבנים, וממנו בהליכה צפונה של כעשר דקות

יולי-אוגוסט: א'-ה', שבת 10:00-17:00, ו' 9:00-15:00; ספטמבר-אוקטובר, אפריל-יוני: פתוח לקבוצות בתיאום מראש - בימי שבת בלבד

בתשלום; הנחה לתושבי העיר (בהצגת תעודה מזהה)

שדרות הרצל, כניסה צפונית (בעקבות השילוט)

053-4867782, 053-7506599

ashdod.muni.il

כעיקרון הפארק אינו נגיש, אך חלק מהמתקנים עשוי להתאים לבעלי מוגבלויות. מומלץ לברר טרם ההגעה

על בעלי שיער ארוך להצטייד בכובע ים; לפעוטות יש להביא טיטול בגד ים

מרכז הדולפין והים

לא רבים יודעים זאת, אך מול חופיה היפים של אשדוד חיים דרך קבע דולפינים רבים מסוגים שונים. זו אחת הסיבות לכך שעמותת מחמל"י (מרכז חקר, מידע וסיוע ליונקים ימיים), הדואגת לשימור היונקים הימיים וסביבתם, החליטה על הקמת המרכז החינוכי של העמותה דווקא באשדוד. במרכז הייחודי, שהוקם ב-2016 בבית הספר לקציני ים אורט, על הגדה הדרומית של נחל לכיש, נחשפים המבקרים לעולמם המופלא של היונקים הימיים החיים לאורך חופי ישראל. הסיור המודרך, שמוביל את הילדים למסע ימי מבעד לעיניו של הדולפין, כולל בין השאר הקרנת סרטונים מרתקים וביקור בפארק האקולוגי הסמוך. משך הסיור הוא כשעה.

בסמוך למרכז הדולפין והים, על גדת נחל לכיש, שוכן מתחם "פיינטבול אשדוד", שמציע חוויה אקסטרימית מהנה לכל המשפחה (מגיל תשע ואילך). חובה להגיע בנעליים סגורות. לפרטים והזמנות: טל' 054-9900990

מרכז הדולפין והים

- חניון פארק נחל לכיש וממנו בהליכה של כ-300 מטר לאורך הנחל לכיוון הים עד השילוט
- קווים 2, 2א', 3 של חברת "אפיקים"
- א'-ה' 9:00-16:00; ו' 9:00-14:00
- בתשלום מגיל שנתיים; הנחה לתושבי העיר
- במתחם בית הספר לקציני ים אורט אשדוד
- טל' 054-9960171
- dolphincenter@immrac.org
- נגישות חלקית (לא כולל שירותי נכים)
- לקבוצות של 15-25 משתתפים ובתיאום מראש בלבד

פארק אשדוד-ים

הפארק היפהפה, המשתרע על פני שטח של כ-200 דונם בין לב העיר למרינה הכחולה וחוף גנדי, נפתח ב-2012 ומציע שלל אפשרויות בילוי וקיט לכל המשפחה.

ברחבי הפארק מדשאות, שבילי הליכה, שבילי אופניים, גנים ייחודיים בהם גן פסלים וגן סלעים, מתחמי משחק מוצללים לכל הגילאים ומגרשי ספורט, ובתחומיו גם סקייטפארק, הראשון מסוגו בארץ, מסעדה, התיאטרון הפתוח הגדול ביותר בישראל ונקודת מצפור המספקת תצפית פנורמית מרשימה על ימה של אשדוד. בלב הפארק אגם מלאכותי ענקי, המציע שייט בסירות ובמרכזו מזרקה צבעונית שנבנתה בהשראת המזרקה בברצלונה ומציגה מופע המשלב בין אור, מוזיקה ומים.

פארק אשדוד-ים

- חניון פארק אשדוד-ים
- קווים 4, 14, 66 של חברת "אפיקים"
- כל השבוע 23:00-6:00; המזרקה - בקיץ: א'-ה' 20:30, 21:30, 22:15, שבת 21:00, 22:00, בחורף: א'-ה' 18:30, 20:30, שבת 20:30, 21:30
- ללא תשלום
- שדרות משה דיין
- טל' 08-856-2926
- www.ashdod.muni.il
- נגישות מלאה בכל תחומי הפארק

צילום: ברק בן יצחק

מרכז המבקרים של נמל אשדוד

אחד ממרכזי המבקרים הגדולים והמתקדמים ביותר בארץ חושף בפני הילדים את סיפורו של הנמל, הגדול מסוגו בארץ, ומציג את הפעילות היומיומית המתקיימת בו באופן חוויתי ומהנה לכל המשפחה. זו הזדמנות נפלאה עבור הילדים להתרשם מקרוב מהנמל, המהווה שער כלכלי חשוב מאין כמוהו לישראל.

הביקור במקום, שמתבצע במסגרת קבוצות מאורגנות בלבד (למעט חול המועד סוכות), משלב מסלול חווייתי במרכז המבקרים עצמו וסיור רכוב ברחבי הנמל. במרכז תצוגות אינטראקטיביות, בהן מנוף המורכב מ-5,000 קוביות לגו ונע באמצעות חיישן, ארבעה מסכים המשדרים בזמן אמת משטח הנמל, סימולטור המדמה ניתוב אונייה לנמל וקשירתה לרציף ועוד. בנוסף מוקרנים במרכז סרטים היסטוריים ומוצגות תמונות נדירות מהווי הנמל, מאז הקמתו בתחילת שנות השישים. משך הביקור במקום הוא כשעה וחצי.

מרכז המבקרים של נמל אשדוד

א'-ה' 8:00-16:30, ו' (אחת לחודש) 8:30-13:00

ללא תשלום

נמל אשדוד

08-8517564

www.ashdodport.co.il

נגישות מלאה לכל סוגי המוגבלויות

הביקור מודרך ומותנה בתיאום מראש, לקבוצות של 20-50 מבקרים; במהלך חוה"מ סוכות המרכז פתוח לביקור יחידים ומשפחות בכפוף להרשמה ותיאום מראש

מה יהיה נעים במרכז המבקרים

להתיידד עם: יוסק'ה וג'וזפה מסרט האנימציה המגניב ולגלות עוד על המוצרים הרבים שמגיעים אלינו מהארצות שמעבר לים

להיזהר: שלא ייתפס לכם הצוואר מבהייה בעגורנים הגבוהים והמרשימים

לא לוותר להורים: על השתתפות במשחק טריוויה המטענים המאתגר

לקנח ב: השתעשעות מול המסך שבפתח המרכז, שמלביש אתכם במגוון דמויות ססגוניות

פארק הפיראטים

- חניון חוף מי-עמי (ללא תשלום)
- קו 11 של חברת "אפיקים" לטיילת/מקס נורדאו
- כל השבוע, 24 שעות ביממה
- ללא תשלום
- חוף מי-עמי
- הפארק נגיש לנכים, אך המתקנים עצמם אינם נגישים

הצוללת הירוקה

- חניון בית יד לבנים ומונארט
- קווים 13, 18, 33א', 66 של חברת "אפיקים"
- ב', ד' 16:00-19:00 - הכניסה בכל שעה עגולה
- בתשלום
- דרך ארץ 8
- 08-8545180
- www.ashdodartmuseum.org.il
- נגיש לנכים

פארק פיס לילדים (פארק הפיראטים)

מתחם השעשועים החדשני שוכן בחופה הצפוני של העיר - חוף מי-עמי, וכולל עשרות מתקנים מלהיבים לילדים, בהם גולת הכותרת שממוקמת בלב הפארק - דגם של ספינת פיראטים. בפארק הצבעוני, המתפרש על פני שטח של 1,400 מ"ר ומהווה חלק מהטיילת הצפונית, פירמידה ענקית של חבלי טיפוס, מגלשות באורך של 35 מטר ומגוון מתקני שעשועים המותאמים ונגישים גם לילדים עם מוגבלויות.

בתום הבילוי בפארק מומלץ להמשיך בטיול דרומה, לאורך טיילת החוף היפה, שנמתחת בין חוף מי-עמי לחוף לידו

הצוללת הירוקה

מרכז המבקרים "הצוללת הירוקה" שבתחומי מוזיאון אשדוד לאמנות הוא חלל פעילות אינטראקטיבי המתאים לכל המשפחה, ומציע הפעלות אמנותיות לצד מידע חשוב ומעניין על איכות סביבה ואקולוגיה.

מוזיאון המכוניות Ralex

במשך שנים רפי הרשקוביץ, מהנדס מכונות במקצועו, שיחזר ושיפץ כלי רכב עתיקים, ואף ניהל סדנא לשיפוץ מכוניות מרוץ מסוגים שונים. מכוניות רבות ששיפץ זכו לאורך השנים בתואר "הרכב היפה ביותר בישראל" ובשלל פרסים בינלאומיים. לאחר כעשרים שנות עשייה החליט, ב-1997, להקים באשדוד, בתחומי מוסך רלקס-טויוטה אותו ניהל, את מוזיאון המכוניות הראשון מסוגו בארץ.

בשטח המוזיאון תצוגה ייחודית של מכוניות עתיקות (50 שנה ומעלה), סדנה לשיחזור מכוניות ובית קפה. יש אפשרות לסיור מודרך בתיאום מראש.

מוזיאון המכוניות Ralex

חניון במקום

קווים 33, 34, 43, 212, 213, , 220, 221, 280, 284, 292, 315-, 312, 317, 319-321, 323, 330, 333, 348, 350, 351, 438, 448, 467 של אפיקים, אגד ומטרופולין

א'-ה' 8:00-16:00, ו' 8:00-13:00

ללא תשלום

רחוב העבודה 1

08-8522470

ralex-cars.com

נגיש לנכים

הביקור בתיאום מראש בלבד

לטייל

לאורך הים
לב העיר
בעקבות השמש
הביאנו עד הלום
ים, טבע ואקסטרים
סיור סליחות

מבנה הטיול באשדוד

באשדוד שפע רב ומגוון של אתרים, וקשה יהיה להקיף את כולם בביקור אחד. אפשר ליהנות מטיולים רגליים בעיר, אך בשל פיזור האתרים התיירותיים במוקדים רבים לעתים יהיה צורך להיעזר ברכב הפרטי או בתחבורה הציבורית היעילה. לפניכם שישה מסלולי טיול באזורים השונים של אשדוד, הכוללים את אתריה המעניינים ביותר. השישה מוגשים כמסלולים שמשכם בין כמה שעות ליממה, וערוכים בסדר הגיוני מבחינת הקרבה הגיאוגרפית של האתרים זה לזה ובהתאם לשעות הביקור המומלצות. אפשר כמובן לשלב בין המסלולים לפי ההעדפות האישיות, הטעם ונטיות הלב, ובהתחשב במגבלות מזג האוויר והעייפות.

מסלולי הטיול מסודרים כך שלרוב כל סיור מסתיים בסמוך לנקודת ההתחלה של הסיור שקדם לו. כך מתאפשר סיור ארוך ברצף, בהתאם לזמן שנותר בידכם. הסיורים מתאימים לכל נפש ואינם דורשים מאמץ פיזי רב. מומלץ לעקוב אחריהם מראשיתם ועד סופם, מכיוון שכך מובטחת היכרות אמיתית ויסודית עם העיר.

ככלל, למי ששוהה בעיר פחות משלושה ימים מומלץ לבקר ראשית באתרי החובה המצוינים בפרק "לרוץ".

טיפ

שימו לב כי בחגים ובמועדים שונים זמני הפתיחה של האתרים השונים עשויים להשתנות. מומלץ להתעדכן טרם ההגעה במוקד הטלפוני או באתר האינטרנט של המקום

משך הסיור:
5-4 שעות

לאורך הים:
נוסטלגיה וניחוח תבלינים בין בתי העיר הראשונים

המסלול שלפניכם עובר ברובו ברובע א', במקום שבו הכל התחיל ושממנו, מבין החולות הלבנים, צמחה אשדוד המודרנית. תחילתו בתצפית מרהיבה על העיר, המשכו בסיור בין כמה מסמליה הבולטים ובמבט נוסטלגי אל בתי המתיישבים הראשונים וסופו בביקור בשוק הססגוני ובאחד מחופי הזהב המפורסמים שבהם התברכה אשדוד.

טיפ

לפני צאתכם לדרך, שימו לב כי שוק אשדוד-ים פועל בימי רביעי בלבד, כך שבכדי ליהנות ממנו - יש לצאת למסלול ביום זה בשבוע

את הנקודה הראשונה במסלול יהיה קשה להחמיץ. **גבעת יונה**, הנקודה הגבוהה ביותר באשדוד, קלה יחסית לזיהוי בזכות ה**מגדלור** המשובץ אדום-לבן שניצב בראשה. מלבד תצפית פנורמית יפה מגובה של 57 מטר, מדובר באתר הקדוש לשלוש הדתות הגדולות.

מקור שמה של הגבעה נעוץ במסורת מקומית, לפיה במקום זה שוכן מקום קבורתו של הנביא

גבעת יונה

- חניה ללא תשלום למרגלות הגבעה (סעו בעקבות השילוט ל"בית אריה קלנג")
- קווים 2, 2א', 3, 11, 13 של חברת "אפיקים"
- פתוח 24/7 בכל ימות השנה
- ללא תשלום
- יאיר
- נגישות מלאה לרחבת התצפית, אין נגישות למקום הקבר

יונה בן אמיתי. מסורת אחרת גורסת, כי כאן נפלט יונה הנביא מלוע של הלווייתן, שבלע אותו לאחר שהתחמק משליחותו לעיר נינווה. במפת מידבא, מהמפות העתיקות בעולם, שנחשפה בפסיפס כנסייה בירדן, מסומנת הגבעה כבית עם כיפה שלצדו הכתובת ביוונית "הקדוש יונה". אותו בית עם כיפה ניצב כאן עד לשנת 1959 ואז, בנסיבות שאינן ידועות עד היום, נחרב כליל. ממצאים שנחשפו בחפירות ארכיאולוגיות של רשות העתיקות אוששו את קיומם של חיים במקום בתקופת יונה הנביא - תקופת בית ראשון. החוקרים העלו שתי סברות באשר לזהות יושבי המצודה ששרידיה נמצאו בגבעה. לפי האחת, היו אלה האשורים, ששלטו באזור בתקופת הברזל, ואילו לפי השנייה, היה זה יאשיהו מלך יהודה, שכבש את אשדוד מידי האשורים ושלט בה במאה השביעית לפני הספירה. כך או כך, ללא ספק מדובר היה בנקודה אסטרטגית שחלשה על שני היישובים הגדולים שהיו באזור באותה תקופה - תל אשדוד ותל מור. בתקופת המנדט נקודה זו אף שירתה את הבריטים כתחנת תצפית לאיתור ספינות מעפילים.

עוד על: רובע א'

הרובע הראשון בעיר הוקם בשנותיה הראשונות בחלקה הצפון-מערבי ובנייתו הסתיימה בשנות השבעים של המאה העשרים. עד שנות השמונים היה זה הרובע המרכזי של אשדוד. כמרכז העסקים, הבילויים והתרבות הוא משך אליו תושבים מכל רחבי העיר. לאורך רחובותיו הראשיים - רוגוזין ושבי ציון - פעלו עשרות חנויות, מסעדות ובתי קפה, וכאן גם נבנו בית הקולנוע הראשון בעיר ("קולנוע דגון"), התחנה המרכזית הראשונה ואצטדיון הכדורגל הרשמי של אשדוד. עם הקמתו של רובע הקריה ("הסיטי"), בשנות התשעים, רובע א' איבד מחשיבותו. אולם, ברבות השנים הצליח להתחדש ולהחזיר עטרה ליושנה. כיום פועלים בו אחד מהשווקים הגדולים בשפלה, בית המלון הראשון בעיר ברמת חמישה כוכבים (מלון WEST), בית האמנים החדש וכן מגוון אטרקציות לכל המשפחה - בחופי העיר הוותיקים ביותר: חוף מי-עמי וחוף לידו.

על הגבעה, שמכונה בערבית "**א-נבי יונס**" ("הנביא יונה"), נמצאים גם שרידי קברו של שייח' מוסלמי מסוף המאה השמינית-תחילת המאה התשיעית. ברבות השנים שונה שם הגבעה ל"**גבעת יפה**", על שם רעייתו המנוחה של עובד בן עמי, ממייסדי העיר. אולם, השם לא השתרש בפי התושבים.

בכניסה למקום תבחינו משמאלכם במרפסת תצפית גדולה, ומימינכם, למרגלות הגבעה, באנדרטה לזכר יפה בן-עמי ז"ל. המשיכו בשביל שמתעקל ימינה וטפסו במעלה מדרגות שמימין, המובילות אל נקודת התצפית הגבוהה (53 מטר מעל לפני הים). בראשה מבנה עם פרגולה עגולה, המזכירה את כיפתו של המבנה הקדום שניצב כאן בעבר.

אשדוד באותיות

א·ב·ג

מ תחם רביבו
כינויו של ה"סטאר סנטר", אחד ממתחמי המסחר הגדולים בישראל, שממוקם ברובע ב' ומכיל כמאה חנויות, מסעדות ובתי קפה. המתחם קיבל את כינויו בעקבות השקעת הכדורגלן חיים רביבו בבניית המתחם.

נ מל אשדוד
השער הכלכלי המוביל של ישראל הינו נמל הים הגדול בארץ בהיקפי המטענים העוברים בו, ומאז הקמתו מהווה שער כניסה מרכזי לישראל של סחורות.

ס מל העיר
הסמל החדש, שעוצב מחדש בידי שמואל יהודה אויש לרגל חגיגות 60 השנה לאשדוד, מציג את העיר המודרנית שצמחה מתוך החולות. בסמל מופיעים ראש אריה (המסמל בין השאר את שבט יהודה אליו השתייך האזור) וכיכר המפרשים, הצבועה בכחול (ים), ירוק (קיימות), כתום (אנרגטיות) וחום (תושבי העיר).

מגדלי המים הגדולים שלצד המדרגות הוקמו על הגבעה בתחילת שנות השישים של המאה העשרים, יחד עם המגדלור של נמל אשדוד והנמל עצמו. אלומת האור הזוהרת ששיגר המגדלור למרחבי הים ושסימנה לאוניות את הכיוון לנמל, היתה מסימני ההיכר המובהקים של העיר. ברבות השנים הופסק השימוש במגדלור, ועם התרחבות הבנייה בעיר הוא כבר אינו בולט כמו בעבר.

בכניסה למבנה המחופה תוכלו להבחין מולכם, על הקרקע, במצבה שהניחו כאן ב-2002 אנשי אתרא קדישא, ארגון חרדי העוסק בהגנה על קברים, ועליה חקוק "ציון יונה בן אמיתי הנביא".

מנקודת התצפית היפה תוכלו להשקיף על נמל אשדוד שמצפון-מערב ואף לראות את רצועת החוף המרשימה ואת שפך נחל לכיש. בגדה הדרומית של הנחל שוכן **בית הספר לקציני ים אורט**. בתחומו תבחינו במבנה מעניין ומעוגל דמוי אונייה. זהו "**מרכז הדולפין והים**", אליו תגיעו במסלול "ים, טבע ואקסטרים - מסלול למשפחות עם ילדים". ממזרח נראים שולי אזור התעשייה הצפוני ומגדל המים הגדול, ואילו מדרום נראים בתי **רובע א'**, כשבקו הרקיע בולטים שני **מגדלי K** (K Towers) המרשימים, מגורדי השחקים הגבוהים ביותר בישראל, מחוץ לגוש דן. למרגלות הגבעה משתרע **גן אלישבע**, אליו תגיעו בהמשך המסלול.

מתצפית זו קל במיוחד להבחין באופי התכנון המקדים של העיר, הנחשבת לאחת הערים המתוכננות ביותר בישראל, שדאג לחלוקה ברורה בין אזורי המגורים, אזורי התעשייה הקלה ואזורי התעשייה הכבדה.

בית אריה קלנג

א'-ה' 8:00-16:30

יאיר 2

ללא תשלום

08-9221883

נגיש לחלוטין

לאחר התרגעות מול הנופים היפים תוכלו לחזור לשביל הטבעתי, שמקיף את הגבעה, לשוטט מעט ברחבי הגן, לסעוד במסעדת "Kira" שמימין ליציאה או לחזור היישר לחניון ולהמשיך לנקודה הבאה. לא, אין צורך להיכנס לרכב. הנקודה הבאה היא **בית אריה קלנג** שמימינכם.

בית האמנים החדש של אשדוד ע"ש אריה קלנג נחנך בינואר 2016 והיה למבנה הציבורי

הירוק הראשון בעיר. במבנה המרשים, שמשתרע על פני שטח של 1,962 מ"ר ומחולק לשלוש קומות, שוכנים (בקומה העליונה) גם משרדי "איגוד ערים לאיכות הסביבה חבל יבנה" ומשרדי "תיירות אשדוד בע"מ".

בית אריה קלנג הוא משכן ייחודי לאמני אשדוד, הנותן במה ליצירתם ופועל בשיתוף עם אגודת אמני אשדוד. המקום משלב בין שלושה תחומים עיקריים: אמנות, תרבות וקהילה. פועלת בו גלריה לאמנות המציגה תערוכות מתחלפות של אמני אשדוד וחנות "תוצרת אשדוד" (בכניסה, משמאל), ובה יצירות אמנות, ספרים ומוצרים רבים הקשורים בעיר או שהופקו בידי תושבי העיר, וכן ניתן לקבל במקום מידע על האתרים התיירותיים השונים ועל אירועים המתקיימים בעיר.

עוד על: אריה קלנג

ניצול השואה, שעלה לארץ ב-1945, הגיע לאשדוד לאחר שחרורו מצה"ל ובמשך שנים מילא שורה ארוכה של תפקידי מפתח ציבוריים - ברמה המקומית וברמה הארצית, והיה ממקימי העיר. קלנג היה תעשיין משכמו ומעלה, ואף זכה על עשייתו בפרס התעשיין המצטיין מידי נשיא המדינה. במשך שלוש קדנציות שימש כממלא מקום ראש העיר אשדוד. בין השאר היה אחראי על הקמת הבניין הראשון בעיר עם מעלית והקמת מלון "מי-עמי" הסמוך והיה שותף להקמת רובע הקריה ("הסיטי"). ב-2016 נחנך למרגלות גבעת יונה בית האמנים החדש הנושא את שמו.

כעת תוכלו לבחור אם להמשיך את קטע המסלול הבא בהליכה או באמצעות הרכב. סך הכל מדובר בהליכה לסירוגין של כעשרים דקות. אם מדובר ביום חם במיוחד - מומלץ להיעזר ברכב מכאן ועד לסוף המסלול. במידה שבחרתם באפשרות הרכובה, מומלץ להחנות את רכבכם בחניון (ללא תשלום) של גן אלישבע, וממנו להמשיך ברגל אל הקליפורניות ולאחר מכן לחזור על עקבותיכם, או לוותר לחלוטין על חלק זה במסלול ולהמשיך ישירות אל האנדרטה לחללי חיל הים.

אם בחרתם באפשרות הרגלית, עקבו אחר ההנחיות הבאות: שובו על עקבותיכם ברחוב יאיר, פנו שמאלה ברחוב ז'בוטינסקי ומיד ימינה לרחוב יאיר, שבהמשכו משנה שמו למשה מרזוק ושמואל עזר. חצו את הגינה המטופחת שבהמשך הרחוב ובהצטלבות עם רחוב הוורדים, תוכלו להבחין משמאל בכמה מבתי המתיישבים הראשונים באשדוד - מבני ה**קליפורניה** המפורסמים, שזכו לכינוי "הקליפורניות".

עוד על: הקליפורניות

בשנים הראשונות להקמת העיר אשדוד התגוררו בשטחו הצפוני של רובע א' 22 משפחות ממרוקו, ממצרים ומרומניה במבנים ארעיים. מבני הקליפורניה המוארכים החליפו את פחוני המעברה הראשוניים והיו בעיני המתיישבים הראשונים שדרוג של ממש, כיוון שבניגוד לצריפים במעברה - הקליפורניות היו מחוברות לחשמל. בבתי הקליפורניה שכנו גם המרפאה הראשונה של אשדוד, הבנק הראשון (בנק הפועלים), תחנת אוטובוס אגד ועוד, ומולם הוקמו מרכז א' ובניין המועצה המקומית, שעליו מגדל המים.

אם תחפצו במבט מקרוב בקליפורניות המשיכו מעט ברחוב הוורדים, ולאחר מכן חיזרו על עקבותיכם והמשיכו ישר ברחוב, המשנה שמו בהמשך לשבי ציון. מעט לפני צומת הרחובות שבי ציון-רוגוזין, במרכז המסחרי שמימין, שכן בעבר בית הקולנוע הראשון של אשדוד: **קולנוע דגון**.

מאז הקמתו של בית הקולנוע, ב-1961, בידי יצחק מיימון ז"ל, הוא משך אליו את כל תושבי האזור, שהגיעו לצפות בסרטים (שחור-לבן) וגם במופעים, בהצגות ובאירועי התרבות שנערכו בו. הופיעו כאן מיטב האמנים של התקופה - מיפה ירקוני ועד צביקה פיק. בית קולנוע זה שימש גם כמקום שבו הוכרז על אשדוד כעיר, ב-14 בפברואר 1968. 15 שנה מאוחר יותר המקום נשרף, ולמרבה הצער לא נותר ממנו זכר.

קו המשווה

	רובע א'	רובע ד'
שנת לידה	1957	שנות השבעים של המאה העשרים
אופי	מבנים ישנים ופארקים ירוקים	בתים צמודי קרקע לצד בנייה רוויה
אטרקציות	שכונת הווילות הראשונה, טיילת החוף הצפוני, מלון WEST, רחוב רוגוזין התוסס, הרובע גובל בשלושה חופים: לידו, אורנים ומי-עמי	המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן, שלושה פארקים מרכזיים: פארק התאומים, פארק בורדו ופארק רעים
אוכלוסייה	אזרחים ותיקים, בהם ראשוני המתיישבים בעיר, ועולים חדשים, בעיקר מברית המועצות לשעבר	צעירה ברובה. כשליש ממנה הם עולים

בצומת הרחובות רוגוזין, שבי ציון ונורדאו ניצבת על סלע רחב אנדרטה לבני העיר שנפלו במערכות ישראל. הפסל, העשוי מתכת שחורה ונראה כנר ההולך וכלה, נבנה בידי מתילדה הלפרין, אם שכולה.

מעברו האחר של הכביש ניצב **בית קנדה**, המשמש מרכז קליטה לעולים החדשים. מדובר במרכז הקליטה הראשון שנבנה באשדוד. המבנה המלבני המעניין תוכנן בשנות השישים בידי האדריכל משה לופנפלד, שתכנן מבנים רבים נוספים בארץ, בהם הספרייה העירונית "בית אריאלה" שבתל אביב, אצטדיון הספורט הלאומי בהדר יוסף, תל אביב, ובית הפירמידה המפורסם שבבאר שבע.

כעת המשיכו ישר ברחוב מקס נורדאו, לכיוון הים, עד שתראו משמאלכם את **גן אלישבע**, ע"ש רעייתו המנוחה של ראש הממשלה השלישי של מדינת ישראל, לוי אשכול. הנשיא אשכול תרם רבות לפיתוחה של העיר בשנותיה הראשונות.

טיפ

גן אלישבע שופע במרחבים ירוקים ופינות חמד. תוכלו לערוך בו פיקניק קצר לפני שתמשיכו במסלול, או בתום הביקור בשוק

בתחומי הגן היפה שוכנת **האנדרטה לחללי חיל הים**. לאחר שנכנסתם אליו (מכיוון החניון), המשיכו מעט ישר ותוכלו לראות אותה במורד הגבעה,

מימינכם. האנדרטה הוקמה ב-1972 כיד זיכרון ל-47 חללי המשחתת אילת, שטבעה בעקבות פגיעת טילים מול חופי סיני באוקטובר 1967. שנה לאחר הקמתה הוחלט שתשמש כאנדרטה המרכזית לזכרם של חללי חיל הים הישראלי. מדי שנה נערך כאן הטקס הממלכתי להתייחדות עם זכר חללי החיל שנפלו במערכות ישראל.

האדריכל כרמלי פלדמן, איש מילואים של חיל הים, הוא שתכנן את מבנה האנדרטה, הבנוי בטון חשוף, בשילוב ברזל, שיש וריצוף מגרנוליט, ומזכיר סיפון אונייה, גשר פיקוד ותורן. על לוח השיש השחור שמולכם חקוקים שמות כל חללי חיל הים ומעליהם פסוק מספר תהילים: "בים דרכך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו". במרכז המבנה נכתבו מילים מתוך שירו של אביב גפן: "כשעצובים הולכים לים לכן הים מלוח".

בכניסה למתחם האנדרטה, מימין, ניצבת עמדת מסבירן קולי. לחצו על השפה המועדפת עליכם (עברית/אנגלית) ותוכלו לשמוע הסבר מקיף על האנדרטה.

אם תטפסו במדרגות האנדרטה אל מרפסת התצפית שבקומה השנייה, תבחינו, כי על מעקה הבטון של המרפסת טבועים סמלי כל כלי השיט של חיל הים, שירדו אל המצולות במערכות ישראל. מכאן תוכלו להשקיף על טיילת החוף והים הכחול וגם על הנקודה הבאה במסלול: **לה ממוניה**.

לה ממוניה

חניה במקום (ללא תשלום)

טיילת

08-8536060

כעת חיזרו לרכבכם, וביציאה מהחניון פנו שמאלה ברחוב מקס נורדאו ושוב שמאלה, ברחוב הטיילת. מימינכם ניצב מבנה ורדרד ומעניין, שנראה כלקוח מסיפורי אלף לילה ולילה.

מבנה "לה ממוניה", המרשים מאוד מבחוץ, נבנה על שפת הים, בחוף לידו, כהעתק מדויק של אחד מארמונותיו של מלך מרוקו, תוך שימוש בחומרי בנייה דומים מאוד למקור. כיום הוא משמש כמרכז מסחר וקניות, ושוכנים בו גם אולם אירועים ומסעדה.

כעת המשיכו ברכבכם ברחוב הטיילת לכיוון דרום. מימין תוכלו לראות את פסל "מפל המים", שיצרה האמנית ילידת מרוקו יעל ארצי ב-1998. זהו רק אחד מני כ-300 פסלים המוצבים ברחבי העיר.

בהמשך, בחוף לידו שמימינכם, תראו את **מגדל שעון השמש** היפהפה, המראה את השעה המדויקת באמצעות הצל שמטיל המוט שניצב במרכזו. ברחבת החנייה הגדולה של החוף, מדרום למגדל, מתקיים מדי יום רביעי **שוק אשדוד-ים** (הידוע בשמו העממי "**שוק יום ד'**") הפתוח, שמושך אליו בכל שבוע רבבות מבקרים מרחבי הארץ. מלבד פירות וירקות שמגיעים ישירות מהחקלאים, השוק העירוני הוותיק מציע מגוון רחב של מוצרים הנמכרים ביותר מ-400 דוכנים שונים - מכלי בית וצעצועים ועד לביגוד, נעליים ואביזרים לרכב. השוק, שמהווה מעין מיקרו-קוסמוס לחברה האשדודית הרב-תרבותית, פתוח מהזריחה ועד לשקיעה, ומספק הצצה מעניינת לחיי הקהילה.

שוק אשדוד-ים

- מגרש החניה של חוף לידו
- ימי ד' (בחגים/ פסטיבלים מתקיים השוק בימי ב') משעות הבוקר המוקדמות ועד לשקיעה
- הטיילת
- 08-8536060
- נגישות לנכים - נגיש לחלוטין

לאחר שספגתם את הטעמים והניחוחות של השוק הססגוני, זה הזמן להמשיך בנסיעה קצרה לאורך החוף, להתרשם מהטיילת וממראה הים הנדיר ביופיו ולהרגיש בחו"ל. בהגיעכם ל**כיכר הקשתות**, במפגש הרחובות רוגוזין ומשה דיין, תראו מימינכם את **אנדרטת סטרומה ומפקורה**, המנציחה את 1,072 מעפילי שתי הספינות שטבעו בים. בכדי להגיע אליה, פנו ימינה (בעקבות השילוט לחוף גנדי) והחנו את רכבכם באחת החניות הקרובות ביותר. כעת חיזרו בהליכה קצרה לאנדרטה. בדרככם אליה תראו אנדרטה נוספת, העשויה מפלדה: "**צל ואור**" שמה, המשמשת יד הנצחה למפעל ההעפלה ממרוקו ולחללי הספינה אגוז, שנספו ב-1961 בדרכם לחופי ישראל.

האנדרטה המרשימה, שהוקמה בתחילת 2016, היא פרי יצירתו של האדריכל והאמן ארי מוריס חיון. היא מורכבת משלושה חלקים המורכבים זה לצד זה, ונעוצים עמוק באדמה, ומחלק מרכזי אחד. כשמתקרבים לאנדרטה מגלים כי החלקים אינם נוגעים זה בזה. לדברי האמן, שלושת החלקים מייצגים את שלוש ארצות צפון אפריקה: מרוקו, תוניסיה ואלג'יריה, ואילו החלק הרביעי מייצג את מדינת ישראל.

טיפ

מעברו האחר של הכביש, ממול לאנדרטה, תוכלו להבחין בתיאטרון הפתוח הגדול ביותר בארץ, ששוכן בתחומי פארק אשדוד-ים ומארח מופעים ואירועים רבים במהלך השנה כולה. לפרטים נוספים והזמנת כרטיסים היכנסו לאתר www.ashdod.muni.il

המשיכו בשביל לעבר אנדרטת סטרומה ומפקורה, שיצר הפסל ברוך וינד ב-1991. בצידה השמאלי של האנדרטה ניצב דגם הברזל של הספינה "מפקורה", המונח על גלי ים עשויים בטון וצבועים לבן. בצד ימין נעוצים בקרקע שברי הספינה ומפרשים קרועים שעליהם רקועים מסלול המוות של הספינות, פרטי ההנצחות ומילות זיכרון: "זכרון עולם לקדושי אוניות המעפילים שמצאו מותם במצולות הים השחור, כאשר נמלטו מאימי השלטון הנאצי ברומניה ובדרכם לארץ ישראל פגעה בהם יד מרצחים דזונית".

עוד על: מפעל ההעפלה לארץ ישראל

בשנים 1934-1948 הגיעו לחופי ישראל מעל למאה אלף מעפילים. רבים מהם היו יהודי אירופה, שברחו מאימת המשטר הנאצי, ונאלצו לעלות לישראל באופן לא חוקי, בשל מגבלות מכסת העלייה שקבעו הבריטים בתקופת המנדט. אולם, חלק מהספינות לא זכו להגיע לחופי הארץ, בין השאר בשל מצבן הרעוע וכמות המעפילים הגדולה, והן טבעו (או טובעו) במהלך ההפלגה. כזה היה גם גורלן של הספינות "סטרומה" ו"מפקורה". "סטרומה" יצאה מרומניה בשלהי 1941 כשעליה כ-760 מעפילים. אולם, בדרכה ארצה כבו מנועי הספינה והיא נגררה לאינסנבול, טורקיה. כעבור כחודשיים, ולאחר סירוב הבריטים לאפשר לספינה להגיע לחופי ישראל, החליטו הטורקים להחזירה לים. ב-24 בפברואר 1942 נפגעה הספינה מירי טיל של צוללת רוסית וטבעה. ב-1944 ירדה למצולות גם ספינת המעפילים "מפקורה", על כל אנשיה.

חוף גנדי

- חניון חוף גנדי
- סוף אפריל-אמצע אוקטובר, כל השבוע 7:00-17:00 (בשיא העונה, יולי-אוגוסט, הפעילות לרוב נמשכת עד 19:00).
- שדרות משה דיין, פינת מפקורה
- 08-8652867
- החוף נגיש עד 15 מטר מקו המים

מכאן תוכלו להמשיך אל חוף הים, מהפופולריים ביותר באשדוד והסביבה - **חוף גנדי**, הידוע בעיקר בשמו הקודם "**חוף הקשתות**", ובכך לחתום את המסלול ברחצה במים הנעימים או בישיבה נינוחה באחד מבתי הקפה או המסעדות שבכניסה לחוף.

חוף הרחצה המוסדר, ששוכן ממערב לרובע ד' ואורכו 150 מטר, זכה לשם "חוף הקשתות" בשל המבנה בצורת הקשתות שניצב בכניסה אליו, המשכן בתי קפה ומסעדות לרוב. ב-2002 הוחלט לקרוא לחוף על שם שר התיירות רחבעם זאבי ז"ל, שנרצח באוקטובר של אותה שנה.

טיפ

באפליקציית העיר "אשדודית", הניתנת להורדה בחנות אפל או גוגל, תוכלו להתעדכן בזמן אמת לגבי חופי העיר: לגלות איזה דגל מונף בסוכת המצילים, לקבל מידע על מצב הים - סוער או רגוע, לדעת אם החוף עמוס במיוחד

החוף, הנחשב למרכזי והגדול בעיר, מספק שירותים רבים למבקרים, ומלבד בתי העסק שבמבנה עצמו (פתוחים כל השבוע), תמצאו כאן מגרשים

למשחקי כדור, שירות השכרת כיסאות, מיטות שיזוף ושמשיות, שירותים ומקלחות, שתי מקלחות חיצוניות (האחת מיועדת לגולשים), מתקני ספורט, שטח משחקייה מקורה לילדים, שירותי עזרה ראשונה ועוד.

בימי שבת אפשר ליהנות במקום מהרקדות, שמתקיימות ברחבת הקשתות (בחורף - החל ב-11:00 בבוקר; בקיץ - החל ב-18:00 בערב), ומשוק אמנים שפועל בשעות הבוקר.

אמרו עליה

"לא תמיד היה קל, אך הכול נעשה מתוך שכנוע עמוק ואמונה ותקווה לעתיד המקום. רבים הם האישים שראויים להערכה על פועלם למען התגבשות חברה אשדודית דינאמית הראויה לעיר מיוחדת וחשובה"

(שאול בן שמחון ז"ל, ממקימי העיר אשדוד)

משך הסיור:
5-4 שעות

לב העיר:
בין נכסי תרבות לטבע עירוני

1 כיכר אילן רמון

2 קריית התרבות

החוף הנפרד
וחוף הגולשים
מרינה
7
חוף הקשתות
6
4
מע"ר
דרום
שדרות משה דיין
5
2
3
1
רובע
הקרייה
שדרות ירושלים
שדרות הרצל
רובע
-ה-
שדרות מנחם בגין
שדרות בני ברית

המסלול בלב העיר ההומה חוצה את מרכזה המוניציפלי והתרבותי, חולף על פני כמה מסמליה הבולטים, ממשיך למוזיאון הנחשב כיחיד במינו בעולם ולפרויקט הדגל של העיר, שמציע שפע של אטרקציות לכל סוגי המבקרים, ונחתם במרינה, מהיפות והגדולות בישראל.

טיפ

בדרככם אל הנקודה הראשונה במסלול מומלץ לעבור בשדרות בני ברית. בקטע המערבי של השדרה, בין רחוב יהודה הלוי לשדרות ירושלים, ניצבים על הדשא 14 פסלים יפים, פרי עבודתם של אמנים שונים - מקצתם תושבי העיר

הנקודה הראשונה במסלול, **כיכר אילן רמון**, ממוקמת בשדרות מנחם בגין - עורק תחבורה ראשי בעיר, שנמתח ממחלף עד הלום שבמזרח, הכניסה הדרומית של אשדוד, ועד המרינה הכחולה שבמערב. תושבי העיר לרוב מזהים את הכיכר בשמה הקודם: "**כיכר הסיטי**", או בכינוייה "כיכר הקריה", "כיכר המחט" או "כיכר השפיץ", ולא בשמה הרשמי, שהוענק לה ב-2010 לזכר האסטרונאוט הישראלי שנספה באסון מעבורת החלל קולומביה ב-2003.

כיכר אילן רמון

- חניון מרכז צימר שברחוב הקליטה, או ברחובות הסמוכים
- קווים 4, 8, 23, 28, 74, 76, 325, 333 של חברת "אפיקים"
- הכיכר אינה נגישה לנכים

הכיכר, שתוכננה בידי האדריכל יורם מילר וניצבת על המיני-מנהרה היחידה בעיר, היא מהפרויקטים היקרים ביותר שנבנו באשדוד של שנות התשעים. בדרככם אל הכיכר תוכלו להבחין בקונוס כסוף, דמוי אובליסק, המזדקר ממרכזה. במשך שנים יצאה מראש הקונוס קרן לייזר ארוכה, שנראתה למרחקים והזכירה במקצת את קרן הלייזר היוצאת מראש

3 מרכז מונארט לאמנויות

4 כיכר קהילת יהודי סלוניקי

5 המוזיאון לתרבות הפלשתים

6 פארק אשדוד-ים

7 המרינה הכחולה

מסגד חסן השני בקזבלנקה, מרוקו. אולם, ברבות השנים פעולתה של קרן הלייזר הופסקה בעקבות טענה כי היא מפריעה לניווט כלי שיט במרחב הימי של העיר.

אל הקונוס מובילות מדרגות, אך מומלץ שלא לחצות את הכביש הסואן אל הכיכר, כיוון שאין במקום מעבר חצייה מוסדר.

טיפ

אשדוד היא כור היתוך מרתק של תרבויות ומסורות. לפני צאתכם לדרך, מומלץ להתיישב באחד מבתי הקפה שסביב הכיכר, ופשוט להביט בעוברים ושבים. ברוב המקרים תשמעו שיחות המתנהלות במגוון רחב של שפות - מצרפתית ורוסית ועד גרוזינית, הודית ומרוקאית

מכאן ניתן להמשיך בהליכה עד לסוף המסלול, אך יש להביא בחשבון כי לא מדובר במסלול מעגלי, כך שבנקודת הסיום יש לעלות על אוטובוס בכדי לחזור לכיכר, או לצעוד במעלה הרחוב פרק זמן לא מבוטל. ההנחיות הבאות ממוענות לצועדים הנלהבים, אך בהחלט ניתן להגיע מאתר לאתר לאורך המסלול גם באמצעות רכבכם. ויש גם אפשרות ביניים טובה: להגיע ברכבכם לחניון הקריה, שנמצא במרכזו של המסלול, וממנו להמשיך ברגל לכל הנקודות.

מהכיכר המשיכו מערבה בשדרות מנחם בגין, המשובצות במגוון רחב של חנויות, מסעדות ובתי קפה. במפגש עם שדרות הרצל, כשמולכם נראה **קניון הסיטי** תראו מימינכם פארק גדול. זהו **פארק הסיטי הצפוני**, שבו מדשאות, פינות ישיבה ומתקני שעשועים לילדים. משמאלכם נמצא **פארק הסיטי הדרומי**, הידוע גם בשם "**גן הקריה**". זהו אחד מבין כ-300 מתחמי השעשועים הפזורים בעיר אשדוד.

המשיכו בהליכה בשדרות מנחם בגין. מעט אחרי קניון הסיטי הגדול (ובתחומו) שוכנת **התחנה המרכזית** של העיר. לכאן מגיעים קווי אוטובוס מכל חלקי הארץ. מיד אחרי התחנה, מימין, שוכן **גן העיר**, שבו מבחר בתי עסק, מסעדות ובתי קפה. המשיכו וחצו את רחוב הגדוד העברי. מולכם משתרעת **קריית התרבות** של העיר.

עוד על: רובע הקריה ("הסיטי")

הרובע, שהחל להיבנות במערב העיר בשלהי שנות התשעים, הפך במהרה לרובע המרכזי בעיר ולאחד המאוכלסים ביותר שבה. בניגוד למקובל בערים רבות, הוא נבנה כמרכזה של העיר לאחר שכבר צברה לא מעט שנות ותק, כך שמוסדות השלטון והתרבות נבנו בו בהדרגה, עד שיצרו מרכז מודרני בעל עיצוב חדשני. רוב העסקים והמשרדים מרוכזים בחלקו המערבי של הרובע, בקרית התרבות, שם שוכנים גם בית העירייה ומוסדות התרבות המרכזיים. תושבי העיר נוהגים לכנות את הרובע "תל אביב של אשדוד", בשל אוכלוסייתו המגוונת המרכיבה פסיפס עשיר של תרבויות.

בחלק זה של רובע הקריה (הידוע גם כ"רובע הסיטי") נמצא לבה הפועם של העיר, שבו גם מרוכזים רוב מוסדות הציבור, התרבות והמסחר שלה. מימינכם ניצב המבנה המרשים של **עיריית אשדוד**. בכניסה למבנה ניצב פסל האבן "שניים עשר שבטים" של האמן אדוארד דולקרט, שנוצר לפי התיאור התנ"כי של 12 אבני החושן של הכהן הגדול. זהו רק אחד מני כ-300 פסלים הפזורים ברחבי העיר.

משמאל לבית העירייה תראו את פירמידת הזכוכית של **מרכז מונארט לאמנויות**, מרכז התרבות הרב-תחומי שבתחומיו פועלים הקונסרבטוריון העירוני "**אקדמא**", בית הספר לבלט והמרכז למחול, האופרה, להקות הייצוג המקומיות והתזמורות העירוניות, וכן **מוזיאון אשדוד לאמנות** המוערך, שזוכה להכרה ארצית ובינלאומית.

מרכז מונארט לאמנויות

חניון בית יד לבנים ומונארט

קווים 13, 18, 33א', 66 של חברת "אפיקים"

מבנה המרכז, עם גג הזכוכית, שהוקם בשנות התשעים, תוכנן בידי האדריכל משה לופנפלד, שאחראי על תכנון מבנים ידועים רבים בארץ, ואף באשדוד עצמה (ראו "בית קנדה" במסלול "לאורך הים: נוסטלגיה, היסטוריה וניחוח תבלינים").

מוזיאון אשדוד לאמנות

א', ג'-ה' 9:00-16:00;
ב' 9:00-20:00; ו'
ושבת 10:30-13:30

בתשלום

דרך ארץ 8

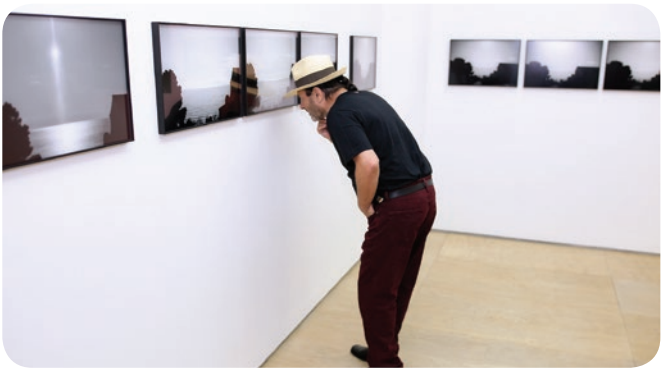
08-8545181

www.
ashdodartmuseum.
org.il

המוזיאון נגיש
לחלוטין

בטרם נחנך המוזיאון שבמרכז, הוא עבר שורה של שינויים מבניים, עליהם היו אמונים האדריכלים רפי סגל, אייל ויצמן ומנואל הרץ. חללי התצוגה עוצבו בהשראת המבנים המלבניים של מכולות הנמל והפכו לסימן ההיכר של המוזיאון החדשני, שנפתח למבקרים ב-2003.

הכניסה למוזיאון היא מגשר הולכי הרגל שממול לגן העיר. מהגשר תוכלו להשקיף על הכיכר ע"ש קהילת יהודי סלוניקי, אליה תגיעו בהמשך, ועל המרינה הכחולה, שבה יסתיים היום המסלול.

מוזיאון אשדוד לאמנות, מהמובילים בישראל, פועל מזה 15 שנה ומציג תערוכות מתחלפות של אמנות ישראלית. המוזיאון בוחן באופן עקבי סוגיות הנוגעות לזהות מקומית, אלה נבחנות על רקע אופייה הייחודי של העיר אשדוד - עיר ישראלית - מרובת זהויות ורב-תרבותית. המהלך נרקם דרך מספר תערוכות שהוצגו במוזיאון בשנים האחרונות, שביקשו לחשוף ולבחון את המרכזים העצביים הרגישים של התרבות הישראלית העכשווית. בתערוכות, מוצגות יצירות אמנות של אמנים עכשוויים לצד ותיקים, ישראלים לצד בינלאומיים במדיומים אמנותיים מגוונים.

ממערב למוזיאון ובסמוך לו שוכן **בית יד לבנים**, המארח אירועי תרבות רבים - מהצגות ומופעי סטנד-אפ, דרך ערבי זמר עברי ומופעי בידור ועד לאירועים

עירוניים וטקסים רשמיים. באכסדרה העליונה של המבנה מוצגות תערוכות מתחלפות של אמנים תושבי העיר והסביבה.

מבית יד לבנים תוכלו לרדת אל רחבת **המשכן לאמנויות הבמה הפיס אשדוד**, שנחנך ב-2012 והפך במהרה לאחד מסמלי העיר, בשל עיצובו הייחודי וצורתו המעניינת, המזכירה גל גדול או לווייתן שעלה מן הים.

בית יד לבנים

קופת הכרטיסים פתוחה בימים א'-ה' בשעות 9:00-13:00 ו-17:00-20:00

המופעים בתשלום

הבנים 3

08-8545833/4

נגיש

המשכן לאמנויות הבמה

א'-ה' 9:00-21:00; ו' וערבי חג 9:00-13:00; שבת - כשעה לאחר צאת השבת

המופעים בתשלום

דרך ארץ 1

08-9568111

www.mishkan-ashdod.co.il

נגיש לחלוטין; כבדי שמיעה יכולים לקבל מערכת אוזניות בכניסה לאולם; יש לתאם מקומות ישיבה לנכים במעמד הזמנת הכרטיסים

היכל התרבות הרשמי של אשדוד תוכנן בידי האדריכל חיים דותן ב-1999 אך במשך כ-13 שנה עוכבה בנייתו, בין השאר בשל קשיים תקציביים. כיום נחשב המבנה לאחד היפים והמיוחדים בארץ, ומתארחים בו מיטב האמנים מהארץ ומחו"ל. באולם האיכותי יותר מ-900 מקומות ישיבה, בהם כ-300 מושבים ביציע, ולמרות גודלו הוא מציע חוויית צפייה והאזנה אינטימית למדי.

בצאתכם מקרית התרבות המשיכו מערבה בשדרות מנחם בגין. מולכם נמצאת **הכיכר ע"ש קהילת יהודי סלוניקי**, הידועה יותר בשמה העממי "**כיכר המפרשים**". הכיכר, שמנציחה את אשדוד כעיר ים, היא מסמליה הבולטים. הפסל, פרי יצירתו המרשימה של האמן ישראל הדני, מתנשא לגובה של 15 מטר ועשוי פלדה מרותכת וצבועה, המדמה מפרשיות ששטות על פני המים.

טיפ

כדאי לחזור ולצפות בפסל המפרשיות שבכיכר לקראת השקיעה, אז משתקפת השמש במתכת הקרה, ומשווה לה מראה מרהיב

אשדוד באותיות

א·ב·ג

עמית קריה יפה ומקיימת אחת הבולטות שבתחרויות המועצה לישראל יפה. האות המוערך ניתן ב-2010 לאשדוד על 15 שנות זכייה רצופה בחמשת כוכבי יופי. באותה שנה זכתה העיר גם באות מגשים ישראל ובאות לאישים ומוסדות שבלטו לטובה בתכנון וכינון בפועל של פרויקטים סביבתיים שונים. בכך הפכה לעיר היחידה בישראל שזכתה בפרס זה. במשך השנים ממשיכה אשדוד לשמור בעקביות על מעמדה הרם בדירוג הערים היפות ביותר בישראל.

פארק אשדוד-ים הפארק העירוני הגדול בעיר הוקם ב-2013 בסמוך למרינה הכחולה, בהשקעה של שמונים מיליון ש"ח. בשטח הפארק מגוון מתקני ספורט וכושר, מתקני שעשועים לילדים ואטרקציות לכל המשפחה. במרכזו אגם מלאכותי ענק שנבנה בהשראת המזרקה בברצלונה, ובסמוך אליו נמצא התיאטרון הפתוח הגדול בישראל, שמארח מופעים ואירועים גדולים וכן סקייטפארק מהגדולים בארץ.

פנו ימינה בכיכר, לשדרות משה דיין והמשיכו בהליכה צפונה. מימינכם תוכלו להתרשם שוב מהמבנה המודרני של המשכן לאמנויות הבמה. בהמשך, במפגש הרחוב עם רחוב הבנים, מימין, תבחינו בפסל ברונזה מרשים. זהו "**שמשון הגיבור**", פרי יצירתו של האמן ברוך וינד, המוקדש לזכר גיבורי השואה ומלחמות ישראל. המשיכו ישר בשדרות משה דיין, כשמשמאלכם כבר נראה המתחם של אחד מהפרויקטים הגדולים שהוקמו בעיר, אליו תגיעו בהמשך המסלול: פארק אשדוד-ים.

לאחר כמאתיים מטר תגיעו ל**פארק מגדלי התאומים**, מימין, ולאנדרטה המוקדשת לזכר הנרצחים במתקפת הטרור בארצות הברית, ב-11 בספטמבר 2001, בהם גם ארבעה ישראלים: אלונה אברהם (תושבת העיר) ז"ל, שי לוינהר ז"ל מנווה מונסון, דני לוין ז"ל מירושלים וחגי שפי ז"ל מתל אביב.

משמאל לאנדרטה ניצב **בית הכנסת תהילת ציון**, שנבנה בידי דוד בן מנחם, המוהל המיתולוגי של אשדוד.

המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן

א', ג'-ה' 9:00-16:00; ב' 9:00-20:00; ו' ושבת 10:30-13:30; בערבי חג וחג המוזיאון סגור

בתשלום; הנחה לתושבי העיר, לילדים (5-18), לחיילים ולאזרחים ותיקים

השייטים 16

08-6224799

www.phcm.co.il

נגיש

כעת חצו את הפארק שבלב השכונה הפסטורלית של רובע ד', כשמימינכם גן השעשועים לילדים, והמשיכו עד סופו. עלו במדרגות שמימין ותגיעו לרחוב השייטים, המשיכו ישר ולאחר כחמישים מטר פנו ימינה בשביל המוביל אל **המוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן**.

כיאה לעיר שהיתה החשובה שבערי הפלשתים, אשדוד משכנת כיום את המוזיאון היחיד מסוגו בעולם המוקדש לתולדות הפלשתים. במוזיאון שלושה חללי תצוגה: תערוכת קבע אינטראקטיבית בשם "עולמם של הפלשתים - ראשיתה ואחריתה של התרבות הפלשתית", שמציגה את סיפורם של הפלשתים מנקודת מבט אנושית ומפגישה את המבקרים עם פן אחר, פחות מוכר, של העם הפלשתי. בתערוכה כ-140 מוצגים ארכיאולוגיים מרתקים ומיצגים טכנולוגיים חווייתיים; "המשתה הפלשתי" הוא חלל אירוח לקבוצות המאפשר להכיר

את המטבח המקראי. המשתה מעוצב בהשראת ארמון קנסוס שבכרתים, מקור מוצאם של הפלשתים לפי המקרא; הגלריה לתערוכות מתחלפות, המציגה תערוכות מתחלפות (אחת לשנה) בתחומי התרבויות והאתנוגרפיה ומאפשרות הצצה למסורות ולמנהגים שונים ומגוונים בישראל.

המוזיאון נפתח לראשונה ב-1990, ובקיץ 2013 נפתח שוב לאחר שנסגר למשך שנה לצורך שדרוג חללי התצוגה. הסמל הוכר המוזיאון בידי משרד התרבות והספורט וכיום הוא מושך אליו מבקרים רבים מהארץ, כמו גם תיירים מחו"ל. במקום חנות מזכרות קטנה ומגוון פעילויות לילדים.

בצאתכם מהמוזיאון פנו ימינה, ושוב ימינה, בעקבות השילוט למרכז קהילתי ד'. הסמטה השלווה מתחברת בסופה עם רחוב הצוללים. חצו את הרחוב והמשיכו ישר עד לשדרות ירושלים. פנו ימינה ומולכם - בסוף הרחוב - תוכלו לראות את המדרגות המובילות לנקודה הבאה במסלול: **פארק אשדוד-ים**, המשתרע על פני שטח של כ-200 דונם בין לב העיר למרינה הכחולה.

פארק אשדוד-ים

כל השבוע 23:00-6:00

ללא תשלום

מפקורה 1

08-856-2926

www.ashdod.muni.il

נגישות מלאה בכל תחומי הפארק

הפארק המרהיב, שנפתח לציבור ב-2012, הוקם על גבעת כורכר המתנשאת לגובה של כחמישים מטר. גבעה זו היתה ידועה בקרב התושבים בשם "גבעת הטילים", כיוון שבמשך שנים שימשה כעמדת ירי טילי נ"מ של חיל האוויר. בתכנון הפארק הוחלט להשאיר, בחלקו הדרום-מזרחי, דיונת חול טבעית - זכר לחולות עליהם הוקמה העיר אשדוד.

יש שהגדירו את הפארק כ"חלקת אלוהים קטנה", ואכן - פארק אשדוד-ים שופע במרחבי דשא גדולים ובאטרקציות לכל סוגי המבקרים - מגרשי ספורט מכל הסוגים, גן נגיש לנכים, מתחמי משחק לילדים (בהם קירות טיפוס, טרמפולינות, מגלשות וגן מוזיקלי שבו בין השאר מרצפות מנגנות), טיילת היקפית להולכי רגל, שבילי אופניים, מתחם סקייט-פארק

שכבר אירח בשטחו תחרויות בינלאומיות, גן סלעים מטופח שבו סלעים מייצגים מרחבי הארץ, גן פסלים, מבחר נקודות תצפית מרהיבות, קפיטריה-בית קפה, רחבת מיני גולף, האמפיתיאטרון הפתוח הגדול בארץ וגולת הכותרת - אגם מלאכותי ענק (אליו תגיעו אם תמשיכו כעת ישר בשביל) שבמרכזו מזרקה מוזיקלית שנבנתה בהשראת מזרקת הקסם במונז'ואיק שבברצלונה. באגם ניתן לשכור סירות פדלים מעוצבות (זמני הפעילות: א'-ה' בשעות 12:00-21:30) ולעתים אף מתקיימים בו משחקי כדור-מים. סביב האגם פזורים פסלים יפים, המהווים אטרקציה בפני עצמה.

טיפ

אל תחמיצו צפייה במופע האורקולי של המזרקה. שעות הפעילות: שעון קיץ - א'-ה' 20:30, 21:30, 22:15, שבת 21:00, 22:00; שעון חורף - א'-ה' 18:30, 20:30, שבת 20:30, 21:30

הפארק יכול בקלות לספק לכם תעסוקה במשך יום שלם. בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולכוח שנותר בכם, תוכלו להחליט אם לסיים את המסלול כאן או להמשיך אל **המרינה הכחולה**.

המרינה הכחולה

24 שעות ביממה

אונין (מרינה אשדוד)

08-8677663

www.ashdod-yam.co.il

נגישות חלקית

בכדי להגיע אל המרינה חצו את הפארק וצאו משער מספר 6, לכיוון הים והמרכז לחינוך ספורט ימי, שמשמאלו שוכנת המרינה, השלישית בגודלה בישראל. מעגן היאכטות המודרני מציע 550 מקומות עגינה ומהווה חלק מקומפלקס תיירות ונופש מיוחד במינו, הכולל בין השאר מסעדות ובתי קפה. בשונה ממרינות אחרות בארץ, בשטח המרינה הכחולה תוכלו לשוטט בחופשיות.

טיפ

מהמרינה תוכלו לצאת, באמצעות מועדון השייט "גלי גל" (www.galigal.net) או "קשת על הים" (www.keshetsailing.co.il), למשל, להפלגה רומנטית לאור שקיעה, להפלגות דייג בסירות מאובזרות ולשלל פעילויות ימיות. מומלץ להזמין מקום מראש

מדרום למרינה ובצמוד אליה שוכן חוף גיל, על שם הגולש גיל שניאור ז"ל. החוף אינו מיועד לרחצה אלא לגולשים בלבד. מצפון למרינה נמתח חוף גנדי (חוף הקשתות) הפופולרי. בין אם בחרתם בשייט ובין אם באתנחתא נעימה על חוף הים, תמצאו כי אין דרך טובה יותר לסיים את היום מאשר בים הכחול היפהפה של עיר החוף הדרומית.

אמרו עליה

"עיר כמידת האדם"

(עמוס עוז בספרו "פה ושם בארץ ישראל", בהוצאת עם עובד. 1983)

בעקבות השמש:
מהמצודה העתיקה ועד החוף הדרומי

משך הסיור:
4-3 שעות

המסלול לאורך חלקה הדרומי של רצועת החוף האשדודית מוביל אל שרידיה של המצודה המרשימה ביותר שהוקמה בארץ בתקופה הערבית הקדומה, חולף על פני כמה מהכיכרות המפורסמות ביותר בעיר ונחתם באחד מהחופים היפים ביותר במישור החוף.

בדרככם אל הנקודה הראשונה במסלול תיסעו בשדרות משה דיין, לאורך קו החוף היפה של העיר, באזור ששימש לאורך אלפי שנים כתחנת מסחר ועיר נמל מרכזית. מימינכם **טיילת הספורט והנופש**, שנמתחת מ**שוק**

אשדוד-ים (ראו במסלול "לאורך הים: נוסטלגיה וניחוח תבלינים בין בתי העיר הראשונים") שבחוף לידו לאורך כל רובע י"א, וכוללת, מלבד מסלול הליכה, גם פינות ישיבה, שולחנות פיקניק, מתקני ספורט וכושר ובחלקה אף מרוצפת בפסיפס אמנותי מרשים.

בנסיעתכם דרומה שימו לב משמאל לווילות היפות. עד להקמת רובע הקריה, רובע י"ב ורובע ט"ו, רובע י"א נחשב כיוקרתי ביותר באשדוד. כיום אזור זה הוא עדיין בין המבוקשים והיקרים בעיר.

1·2·3 אשדוד במספרים

במועדון השחמט של אשדוד משחקים **6** רבי-אמנים ישראלים • מתוך **10** שחקני השחמט המדורגים ראשונים בישראל, **2** משחקים במסגרת מועדון אשדוד • בעיר ישנם **20** מגרשי פטאנק, משחק שמקורו בצרפת ומטרתו זריקה מדויקת של כדורי מתכת • כ-**40,000** אלף תושבים עוסקים בספורט מאורגן כלשהו • אשדוד היא מעצמת ריקודים סלוניים: מבית הספר ציספרס לריקודים סלוניים יצאו **70** אחוז מאלופי הריקודים של ישראל • כיום נרשמים אליו כ-**150** תלמידים חדשים מדי שנה • **15** תחרויות ריקוד בינלאומיות התקיימו בעיר, בהן אליפות העולם לריקודים סלוניים

במפגש של שדרות משה דיין עם רחוב נחל הירקון נמצאת **כיכר הצועדים**, ע"ש גיל קקו. אנשי חברת החשמל, מתחנת הכוח אשכול, הם שיזמו את עיצוב הכיכר והדמויות הנדמות כצועדות בה, לזכר חברם, גיל קקו ז"ל, שנהרג בתאונת דרכים בזמן שירותו הצבאי. האמן אהרון שני יצר את הפסלים ממתכת, באופן המדמה פעולות יומיומיות, כגון הליכה, ריצה וטיול נינוח. כל אחד מהפסלים "זכה" למראה ייחודי.

המשיכו דרומה בשדרות משה דיין ופנו ימינה ב**כיכר השלום**, ע"ש יעל אסרף, בעקבות השילוט למצודה. פסל "השלום השביר" שבכיכר הוא פרי יצירתו של האמן דוד סוזנה מ-2002. הפסל, העשוי אבן ומתכת מוזהבת, מייצג את שבריריותו של השלום באזור, ואת התקווה לעתיד טוב יותר.

מצודת אשדוד-ים

בקצה הדרומי של החניון הצמוד למצודה

קווים 2, 2א', 22 של חברת "אפיקים"

מטרים ספורים לאחר הפנייה תוכלו כבר להבחין משמאל בשרידיה המרשימים של **מצודת אשדוד-ים**, הממוקמים מטרים ספורים מקו המים, בחוף שזכה לשם ההולם בפי התושבים: "חוף המצודה".

טיפ

שימו לב: חוף המצודה אינו חוף מוכרז. אין בו שירותי הצלה או עזרה ראשונה ולמרות שרוב ימות השנה הוא הומה במתרחצים, הוא מוגדר כחוף האסור ברחצה

האתר הארכיאולוגי, מהחשובים ביותר באזור, מציג שרידים, שהמוקדמים שבהם מתוארכים לתקופת הברזל, לפני כ-3,000 שנה, אז אשדוד היתה אחת מחמש ערי הפלישתים, ואף החשובה שבהן.

מצודת אשדוד-ים נבנתה בידי סרגון השני, מלך אשור, במטרה למנוע פלישה לתחומי העיר. באותה תקופה היתה אשדוד-ים עיר מסחר משגשגת, והיו בה בין היתר מבנים מפוארים, רציף גדול ומזח רחב וכנסיות רבות.

לקראת סוף המאה השביעית המצודה העתיקה נבנתה מחדש בידי בני שושלת בֵּית אוּמַיָה, הראשונים ששלטו באימפריה המוסלמית. אגן הים התיכון, שעד אותה עת נשלט כולו בידי האימפריה הביזנטית, התמלא, עם הכיבוש הערבי, בערי נמל מבוצרות, במטרה למנוע כיבוש מחודש של האזור. מצודת אשדוד-ים היא דוגמא מובהקת לביצור שכזה, שהיה חלק ממערך של מעוזים שנבנו לאורך חופי ישראל בתקופה האיסלמית הקדומה, במטרה לסייע בהגנה מפני פשיטות של הספינות הביזנטיות. לאורך מישור החוף התגלו ברבות השנים מספר ביצורים דומים, אך מצודת אשדוד-ים היא היחידה שהשתמרה היטב.

המצודה היתה מוקפת בחומה העשויה אבני כורכר מסותתות ובחפיר עמוק שתחם אותה משלושה עברים. גובהה המקורי היה כשבעה מטרים ורוחבה כשני מטרים. במאה העשירית, בתקופת השושלת הפאטימית, הורחבה המצודה ובוצרה, ונקראה בשם "קלע'ת אל-מינה" (מצודת הנמל). בפינות המערביות של המצודה ומשני צדי שעריה (המערבי והמזרחי) הוקמו שישה מגדלים ששימשו לשמירה ולהגנה. המגדלים המערביים היו עגולים ואילו המגדלים בפינות המזרחיות היו מרובעים. בכניסה המזרחית של המצודה (מכיוון היבשה) היה ככל הנראה גם גשר מתרומם, שאפשר מעבר מעל לחפיר.

החוקרים מעריכים, כי השער המערבי הצר, שנהרס לחלוטין על ידי גלי הים, צויד אף הוא בגשר מתרומם, ששימש לכניסה אל המעגן וליציאה ממנו.

המצודה המלבנית, ששטחה כ-2,700 מ"ר, ניזוקה ברעידת אדמה קשה שפקדה את הארץ ב-1033, אך ב-1099, עם סיום מסע הצלב הראשון, היא יושבה מחדש ובוצרה, הפעם בידי הצלבנים, שכינו אותה בשם "קסטל ברואר" (על שם האביר הצלבני ניקולס דה ברואר). ב-1290, עם גירוש הצלבנים מהארץ, המצודה ננטשה, וכיום אפשר להתרשם משרידיה המרשימים, וכן משרידיו של מגדל האיתות שלה, שנמצאים במרחק נסיעה קצר ואליהם תגיעו בהמשך.

עוד על: ממצאים ארכיאולוגיים במצודה

במהלך העבודות הארכיאולוגיות שנערכו ברבות השנים באתר המצודה שוחזרו חדרים רבים, שבחלקם התגלו תנורי בישול ואפייה, ונחשפה חצר שחלקה הדרומי שימש כפי הנראה כאורווה לסוסים של חיל הפרשים ששהה במקום. בחלקה המזרחי של החצר ניצבו שישה מחסני תבואה וסחורות למיניהם, מהם שרדו בשלמותם רק שלושה. בחצר נחשפו גם שתי בארות, שרידי בית מרחץ ושרידי מסגד. בחפירות שהתקיימו במקום התגלו מטבעות עתיקים, כלי זכוכית ומתכת ושלל חרסים מהתקופה הביזנטית, מהתקופה האיסלמית הקדומה ומהתקופה הצלבנית.
החוקרים מאמינים כי תחת החול קבורים עדיין ממצאים רבים נוספים, המחכים להיחשף בחפירות הבאות.

האתר המרשים נחשב כיום כאחד המקומות הרומנטיים ביותר באשדוד. תוכלו לחזות מכאן בשקיעות מרהיבות בכל ימות השנה, ובשלהי הקיץ אף ליהנות מפריחתם היפה של נר הלילה וחבצלת החוף הלבנה.

מכאן המשיכו לאחד משרידי מערכת האיתות המרשימה שהובילה ממצודת אשדוד-ים ועד לרמלה - **המיצדית**.

חיזרו לשדרות משה דיין ופנו ימינה. הרחק מולכם תוכלו לראות את פסל עין השמש הגדול שבמרכזה של כיכר היובל, אליה תגיעו בהמשך. פנו שמאלה ברחוב מוטה גור וכעבור מספר מטרים פנו ימינה לרחוב בטהובן וימינה לרחוב ואן-גוך. המשיכו עם הכביש המתעקל שמאלה והופך לרחוב חסידי אומות העולם, ובהמשך, מולכם, תראו את הגבעה הקטנה שבלב הכיכר, שעליה שרידי המיצדית.

מגדל האיתות העתיק, שנבנה במקביל למצודת אשדוד-ים בתקופה האיסלמית הקדומה, שוכן בלב השכונה המודרנית והפסטורלית שברובע ט"ו. בצדה המערבי של הכיכר יש גרם מדרגות המוביל אל ראש הגבעה (בצד הדרומי יש כניסה נוספת, המתאימה לעגלות ילדים). טפסו בו והגיעו אל שרידי המיצדית, ששימשה נקודה מקשרת בין אשדוד לשלטון הערבי שישב בעיר המחוז רמלה.

הביצור המרובע בנוי מאבני כורכר המשובצות בחרסים שבורים ובמרכזו מבנה מעוגל מאבני גוויל (אבנים שאינן מסותתות). כעת שאו עיניכם צפונה, אל הים, ודמיינו את שומרי המיצדית שנהגו להשקיף מכאן על המרחבים הכחולים בניסיון לאתר ספינות מלחמה ביזנטיות ולמנוע פשיטות על יישובי החוף. כשזיהו השומרים ספינת אויב, מיד הבעירו במקום מדורה גדולה, ובעזרת העשן שנוצר אותתו לעבר המיצדיות ששכנו בערים הסמוכות. כך, בתוך זמן קצר, הידיעה על האיום הקרֵב עשתה דרכה לרמלה, ממנה יצאו לוחמים חמושים במטרה להדוף את הפולשים.

לאחר שנהניתם מהנוף היפה הנשקף ממרומי הגבעה, המשיכו דרומה ברחוב חסידי אומות העולם לעבר הנקודה הבאה במסלול, מרחק הליכה של דקותיים. חצו את שדרות מונטיפיורי ומולכם, בצד שמאל, תבחינו בבית הכנסת היפה **בית הכנסת שאר יישוב**.

בזמן ההליכה לבית הכנסת שימו לב, כי הוא אינו מוקף כלל בגדר או בחומה ולמעשה ניצב כמבנה ציבורי בתוך גינה עירונית. יש בכך אמירה ברורה והיא, שהמקום נועד לשמש מרכז רוחני לכל ולשרת את הקהילה כולה, ולא רק את המתפללים הקבועים. ואכן, נוסח התפילה בבית הכנסת הוא ספרדי-מרוקאי, אך בית הכנסת משרת קהל מעורב - מיוצאי מרוקו וצרפת ועד יוצאי גיאורגיה וילידי הארץ.

שימו לב לאלמנטים המזרחיים בעיצוב בית הכנסת. האדריכל חיים סבן, תושב העיר, שילב במבנה קשתות, קימורים ואלמנטים מזרחיים נוספים,

בית הכנסת שאר יישוב

א'-ה' 8:00-16:00,
ו' 8:00-13:00

ללא תשלום

מונטיפיורי 4

לתיאום ביקור:
דוד זוהר - טל'
057-7627671; דוד
אברהם - טל'
050-8676636

לא נגיש לנכים

הביקור בתיאום
מראש בלבד

בהם כיפות מעל רחבת הכניסה ובחלקו האחורי של המבנה. מסביב לרחבת הכניסה ניצבים עמודים המצופים שיש אך אולם התפילה עצמו נקי מעמודים וקירותיו אינם מקבילים ובנויים בזוויות כדי לאפשר מכל מקום קשר עין עם שליח הציבור. החלונות עשויים זכוכית כפולה עם ויטראז' פנימי, ועל המחיצה הצבעונית והשקופה למחצה של עזרת הנשים רשומים פסוקי הלל לנשים מספר משלי. במסדרון המעוגל שמאחורי ההיכל הותקן כיור המשמש את הכוהנים בעת ברכת נטילת ידיים. הרעיון אומץ מבית כנסת בליבורנו שבאיטליה, וכך מתקצר זמן ההמתנה לכוהנים עד שיחזרו מטקס נטילת הידיים.

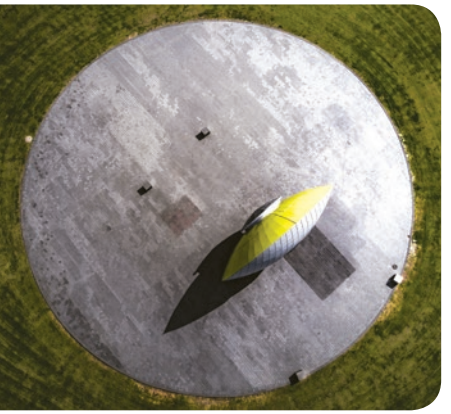
בכל שמחת תורה נערכות ברחבה שממול לבית הכנסת הקפות שניות, בהפנינג ממנו נהנים כולם ולא דתיים בלבד

עוד על: הנצחת הלוחמים

בשנת 1997, בסמוך לאסון המסוקים, הגיע לישראל הרב משה לחיאני, רב חב"ד במרסיי, צרפת. הרב, שהזדעזע עמוקות מהאסון, יצר קשר עם עמותת בית הכנסת, שהיה אז בשלבי תכנון, והציע לקרוא לו בשם "שאר יישוב", על שם היישוב שבו התרסק אחד המסוקים. בטקס הנחת אבן הפינה, שהתקיים באותה שנה, נכח גם מפקד להק המסוקים, וחברי הקהילה נרתמו להנצחת הנופלים. במבואה של בית הכנסת, שנחנך ב-2002, נמצאת פינת הנצחה שבה בולט ציור קיר מרגש ובו מתוארות דמויות שחורות של לוחמים. בסמוך אליו נקבעו לוחיות עם שמות 73 חללי האסון.

ממדרגות בית הכנסת נשקף חוף ימה היפה של אשדוד. כעת חיזרו לשדרות מונטיפיורי ופנו שמאלה לכיוון **כיכר היובל**. הפסל הגדול שבלב הכיכר הפך לאחד מסממני ההיכר של העיר. **פסל עין השמש**, המתנשא לגובה של 18 מטר, הוא פרי יצירתו של האמן מוטי מזרחי, ובעיני רבים מדובר ביצירת אמנות מונומנטלית ויוצאת דופן.

צידה המזרחי של העדשה הענקית, המזכירה עין, הוא צהוב ומייצג את השמש, ואילו צידה המערבי אפור-כסוף ומייצג את הירח. במרכז ישנה עדשת זכוכית קטנה יותר, חצי שקופה, המאפשרת לשמש ולירח כמו להילכד או להיבלע בזוויות מסוימות לתוך העין המרושתת הזו. הפסל נעוץ על צידו בכיפת אבנים אפורה בקוטר של שלושים מטר, ומוקף בכיכר אליפטית גדולה.

פרויקט הצבת הפסל בכיכר תוכנן בידי האדריכל דני הורוביץ, ששילב טכנולוגיית תאורה מודרנית שתוכננה בידי מעצב התאורה ניסן גלברד.

טיפ

מומלץ לחזור לכיכר בשעות הלילה ולהתרשם מהפסל המואר בצבעים המתחלפים

לאחר שהתרשמתם מהפסל תוכלו להמשיך רגלית לכיוון חוף הים, מרחק הליכה של כ-300 מטר בלבד, או לחזור אל רכבכם ולנסוע אליו. **חוף באר שבע**, החוף המוסדר הדרומי ביותר באשדוד ומהחופים היפים של מישור החוף, אשר נחנך ב-2010 ומאז זכה לאינספור שמות וכינויים, בהם חוף ט"ו, חוף הריביירה, החוף הדרומי, חוף העיגולים והחוף החדש. את שמו העדכני קיבל בשנת 2014, לאחר שראש עיריית באר שבע, רוביק דנילוביץ', פנה לראש עיריית אשדוד, ד"ר יחיאל לסרי, בבקשה לקרוא לחוף על שמה של בירת הנגב, כמחווה לעיר הדרומית.

בדרככם אל החוף האטרקטיבי, מצפון לכיכר שבפתח הכניסה לחוף, ומדרום-מערב לשרידיה של מצודת אשדוד-ים, שוכן אתר ארכיאולוגי נוסף, שבו התגלו ממצאים מרתקים מתקופות שונות: מתקופת הברונזה המאוחרת ועד לתקופה הממלוכית. המתחם המבוצר דמוי הפרסה מוקף חומה עבה, ובסביבתו נמצאו יסודות של מבנים שונים ובריכות. החוקרים מעריכים כי הביצור נבנה בידי שליט מקומי שמרד בשלטון האשורי בימיו של סרגון השני. ייתכן כי בשל חפירות ארכיאולוגיות הנערכות במקום לא תתאפשר גישה אליו.

עוד על: אחוזות קבר מרשימות

בחזרה מהחוף ניתן לעבור באתר ארכיאולוגי נוסף, הממוקם בטיילת הספורט והנופש, בין כיכר היובל לרחוב מוטה גור. במהלך עבודות פיתוח שהתקיימו במקום התגלו שתי אחוזות קבר מרשימות מהתקופה הרומית ומהתקופה הביזנטית. מבנה הקברים, ששימש את בני המעמד הגבוה, ייחודי למישור החוף הדרומי. שתי אחוזות הקבר הן חלק מבית הקברות הגדול של "אשדוד-ים", כפי שמתוארת במפת מידבא העתיקה.

בחוף עצמו, העומד שנה אחר שנה בתקן הבינלאומי "דגל כחול", שמעיד על רמת הניקיון, הבטיחות והשירותים הגבוהה שהוא מציע, תמצאו בין השאר שביל גישה מיוחד לנכים וסככת צל המותאמת לאוכלוסיית הנכים, מתקני משחקים לילדים, מתקני ספורט וכושר ואפילו ספריית חוף (הראשונה בעיר), שבה ניתן לשאול ספרים ומגזינים כאוות נפשכם. סיום רגוע מהנה במיוחד לסיור.

אמרו עליה

"וַיֵּצֵא, וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים, וַיִּפְרֹץ אֶת-חוֹמַת גַּת וְאֵת חוֹמַת יַבְנֶה, וְאֵת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד; וַיִּבֶן עָרִים, בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים"

(ספר דברי הימים ב', פרק כ"ו, פסוק ו')

הביאנו עד הלום:
מגיבורי תש"ח, דרך נופי בראשית
ועד לחוויית קניות ייחודית

משך הסיור:
6-5 שעות

המסלול שלפניכם, שתחילתו בסיור קולינארי בשוק המיתולוגי שברובע ב', עובר בפארק ההיסטורי שבו נבלמו הכוחות המצריים במלחמת השחרור, משלב ביקור באתרי מורשת קרב והנצחה ופארקים מרשימים ומעניק טעימה מאשדוד האותנטית כמו גם מאשדוד המודרנית.

טיפ

אם ביקורכם במקום מתקיים בעונת הקיץ, מומלץ שתצאו לדרככם בשעת בוקר מוקדמת, ואף שתפתחו אותו בדיונה הגדולה, כאשר נעים יותר בחוץ ולא חם מדי לשיטוט ברחבי פארק החולות. בכל מקרה מומלץ להצטייד בכמות מספקת של מי שתייה, בכובע ובתכשירי הגנה מפני השמש

5 מתחם BIG FASHION

4 פארק החולות והדיונה הגדולה

התחילו את היום בשוק העירוני, הוותיק ביותר בעיר, **שוק מרכז ב'**, הממוקם במרכז המסחרי שבלב רובע ב', מרובעיה הראשונים של העיר.

לפני הכניסה אל השוק עצמו, ניתן לחצות את חניית הרכבים אל צידה הצפוני, שם שוכן **גן הלוחמים**. הפארק עבר שיקום ושדרוג ב-2014, וכולל בין השאר גם גן שעשועים מושקע לילדים, מתקני כושר, שולחנות פינג-פונג ופינות ישיבה רבות. בתחומי הפארק שוכנת גם הספרייה העירונית.

שוק מרכז ב'

- חניון שוק ב' (ללא תשלום). ב-Waze: "שוק עירוני רובע ב' - אשדוד" או "חניון שוק ב"
- קווים 3, 4, 7, 8, 24 של חברת "אפיקים"
- א'-ה' 6:00-19:00; ו' 6:00-16:00
- ללא תשלום
- יוספטל
- אינו ידידותי במיוחד לנכים

בדוכני השוק הוותיק ביותר בעיר תוכלו למצוא בכל עונות השנה ירקות ופירות טריים מכל הסוגים, מיני בשרים איכותיים, מאפים שזה עתה יצאו מהתנור, דברי מתיקה מכל הבא ליד ושלל צבעים, טעמים וניחוחות יקיפו אתכם מכל עבר. רבגוניותו של השוק באה לידי ביטוי גם במגוון השפות הנשמעות בו: עברית, רוסית, צרפתית, ערבית ומרוקאית. כמו בכל שוק, גם כאן מומלץ

קו המשווה

	שוק יום ד'	שוק מרכז ב'
מיקום	ברחבת החנייה של חוף לידו, רובע א'	רחוב יוספטל, רובע ב'
פועל	ימי ד', למעט בזמן חגים או פסטיבלים - אז מתקיים השוק ביום ב'	כל השבוע, למעט יום שבת
מתי	משעות הבוקר המוקדמות ועד לשקיעה	א'-ה' 6:00-19:00, ו' 6:00-16:00
אופי	רבגוני כמו אוכלוסיית העיר. תמצאו כאן פירות וירקות ישירות מהחקלאים, לצד שמונצעס מכל הסוגים	מכל הבא ליד, אין דבר שאין שם
מציאות	ציוד לדייגים, אביזרים לרכב ולסלולה, בגדי מותגים זולים במיוחד	תבלינים משובחים, ירקות ופירות טריים
מחירים	תלוי בכושר המיקוח שלכם	יש גם בזיל הזול

להתמקח על המחיר טרם הקנייה. האווירה הרגועה והשלווה, שלל החנויות סביב ותערוכת הצילומים הייחודית "אוצרים בשוק ב'", יוצרים חוויית קנייה ססגונית, מעניינת ומעוררת השראה.

מומלץ לנצל את הביקור בשוק לצורך הצטיידות באוכל ושתייה לפיקניק, שתוכלו לערוך בהמשך המסלול, בפארק בן גוריון המטופח או בפארק השיטה המלבינה הפראי

עוד על: תערוכת "אוצרים בשוק ב'"

תערוכת הצילום המרתקת, המוצגת בשוק הוותיק מאז דצמבר 2016 ומרעננת את פניה מדי שנה, מתעדת את השוק מבעד לעיניהם של 15 צלמים וצלמות תושבי העיר, בעשרות צילומים יפהפיים. בתערוכה לוקחים חלק בעלי הדוכנים עצמם, שלצורך העניין הופכים למעין "אוצרים", ובוחרים במו ידיהם את התצלום שיוצג בדוכן/בחנות שלהם.

כעת, לאחר שהצטיידתם בסל מלא כל טוב, תוכלו להמשיך אל הנקודה הבאה במסלול. סעו דרומה ברחוב יוספטל ופנו שמאלה ברחוב רמב"ם. בסוף הרחוב, בצומת ה-T, תראו מולכם את **פארק בן גוריון**, מהגנים הגדולים והמפוארים ביותר באשדוד. בפארק, שזכה לכינוי "פארק המשטרה" בשל תחנת המשטרה המוצבת בתחומו, מדשאות רחבות ידיים, פינות ישיבה רבות, מתחם למנגל, מתקני שעשועים לילדים ועוד, וכן ממוקמים בו בית משפט השלום והאצטדיון העירוני.

בכל שנה נערכת ברחבה הצמודה לתחנת המשטרה שבפארק המימונה המסורתית של אשדוד. מומלץ להגיע וליהנות מחגיגה אותנטית עמוסת טעמים, צבעים וניחוחות

פנו שמאלה בצומת, לשדרות הנשיא וייצמן, ושוב שמאלה בשדרות יצחק הנשיא, ומשמאלכם תראו את **האנדרטה לנופלים על שחרור אשדוד במלחמת העצמאות** (אנדרטת תש"ח), שמנציחה את 11 חללי קרב סוכריר ואת 54 חללי גדוד 54 של חטיבת גבעתי בקרבות הבלימה שהתחוללו בחולות אשדוד בזמן מלחמת העצמאות.

עוד על: האנדרטה לחללי מלחמת העצמאות

האנדרטה, שנבנתה במקור בהמשך לבקשתם של הורי החללים של קרב סוכריר (כולם בני ראשון לציון), הורחבה ב-1966 וכיום כוללת הנצחה גם לחללי חטיבת גבעתי, שנפלו במהלך קרבות הבלימה באזור. במרכזה של האנדרטה חומת אבנים, שחלקה השמאלי מלבני וחלקה הימני בצורת טרפז, חתוך באלכסון היורד מטה. על החלק השמאלי לוח שיש שעליו חרוטים שמות הנופלים והמשפט: "זכרם ינון לנצח". על החלק הימני, לאורך האלכסון, לוח סלע ארוך שעליו שמות בני ראשון לציון שנפלו כאן והמילים: "העובר כאן זכור! אנו פתחנו את השער לניצחון, על גופותינו נסלל הנתיב לנמל אשדוד".

המשיכו ישר בשדרות יצחק הנשיא ופנו ימינה בכיכר אלתא, לרחוב רבי שמעון בן שטח. **אלת"א** (ראשי התיבות של "אלקטרוניקה תעשייה אווירית"), השוכנת בסמוך, היא חברת-בת של התעשייה האווירית לישראל, ונחשבת לאחת החברות המובילות בעולם במערכות אלקטרוניות צבאיות. החברה, על חמשת מפעליה הגדולים, הועברה לכאן בשנת 1969 במסגרת מדיניות הממשלה בראשות לוי אשכול לפיזור התעשיות ולתמיכה בערי הפיתוח.

מרחוב רבי שמעון בן שטח פנו שמאלה בשדרות משה סנה וימינה ל**פארק השיטה המלבינה** (**פארק אלת"א**). החורש הגדול והסבוך הוא ביתם של עצי שיטה מלבינה (Acacia albida) רבים ועצי שקמה עתיקים, חלקם מהווה שריד לשדרת העצים שניטעה כאן בימי קדם לאורך "דרך הים העתיקה" (ויה מאריס), בין יפו לעזה (ראו בפרק "מבנה גיאוגרפי, טופוגרפי וארכיטקטוני").

פארק השיטה המלבינה

- חניון הפארק (ללא תשלום)
- קווים 13, 26, 450 של חברת "אפיקים" לבית העלמין הסמוך, וממנו בהליכה דרומה של כחמש דקות
- 24 שעות ביממה, כל השנה
- ללא תשלום
- פארק השיטה המלבינה
- לא נגיש לנכים בכיסאות גלגלים

מוצאה של השיטה המלבינה באפריקה, שם היא גדלה בעיקר בסוואנות של מזרח היבשת. שמה נובע מצבעו הלבן של גזע העץ. ישראל מהווה, למעשה, את גבול התפוצה הצפוני של עץ זה, המופיע ברשימת הצמחים המוגנים בישראל.

ברחבי אשדוד נמצאים כמה מריכוזי השיטה המלבינה החשובים בישראל. אם יתמזל מזלכם, תוכלו להבחין בין העצים הסבוכים במגוון זוחלים, ציפורים, פרפרים ואף יונקים למיניהם, כמו שועלים ותנים. בסוף החורף אפשר לחזות כאן בפריחת הכלניות, צבעוני השרון, אירוס הארגמן ועוד, ואילו בחודשים אוגוסט-נובמבר עצי השיטה המלבינה פורחים. כמו השיטה המלבינה, גם פיקוס השקמה הגיע אלינו מאפריקה. מכיוון שבאפריקה עץ זה מתרבה באמצעות האבקה על ידי צרעות, ניתן למצוא בארץ אך רק שקמים שניטעו בידי האדם והובאו לכאן לפני אלפי שנים.

ביציאה מהפארק פנו ימינה בשדרות משה סנה, בצעו פנייה פרסה בהזדמנות הראשונה והמשיכו דרומה בשדרות משה סנה. מימין, כ-300 מטר לאחר הפנייה, ניצב המבנה המרשים ויוצא הדופן של **בית הכנסת אורות חיים ומשה**, הנחשב לאחד המפוארים בארץ (ראו במסלול "סיור סליחות: בין בתי הכנסת המיוחדים של אשדוד").

פארק עד הלום

- חניון עפר במקום
- לתחנת עד הלום
- קווים 17, 26, 27, 140, 141, 142, 150, 151, 152, 465 של החברות "אפיקים" ו"דן בדרום" וכל הקווים שמגיעים למסוף האוטובוסים הסמוך של אגד
- 24 שעות ביממה, כל השנה
- ללא תשלום
- פארק עד הלום
- נגיש באופן חלקי

המשיכו בכביש ופנו שמאלה בפנייה הראשונה, לשביל הצר שמוביל אל **פארק עד הלום**, המנציח את הלוחמים שנפלו כאן במהלך מלחמת העצמאות, תוך בלימת התקדמות הכוחות המצריים צפונה, למרכז הארץ. זוהי הנקודה הצפונית ביותר אליה הגיע הצבא המצרי במהלך הלחימה, ומכאן הכינוי: "עד הלום".

טיפ

ברחבי הפארק ניתן לסייר רגלית, באופניים או באמצעות רכב (בחלקו של הפארק). רוכבי האופניים יוכלו להמשיך מכאן בנסיעה מערבה עד חוף הקשתות, בנסיעה צפונה לאורך נחל לכיש - עד לפארק לכיש או בנסיעה דרומה, לכיוון תל אשדוד וניצנים הישנה (למנוסים יותר)

בכניסה אל הפארק פנו שמאלה והחנו את רכבכם בסמוך לאנדרטה הגבוהה, דמוית האובליסק המצרי. **האנדרטה לזכר חללי הצבא המצרי**, שהוקמה ב-1989 כחלק מהסכמי השלום עם מצרים (קמפ-דיוויד), מוקדשת לזכרם של החיילים המצריים שנפלו בגזרת אשדוד במהלך קרבות מלחמת העצמאות (אובליסק נוסף הוצב מול מצודת יואב). על האנדרטה, העשויה אבן גרניט אדומה, חקוקות כתובות בערבית, באנגלית בעברית ובכתב הירוגליפי.

מצפון לאובליסק, בין הצמחייה העבותה, מסתתר שריד של עמדת מקלע ויקרס מצרית, השקועה באדמה. עמדת הבטון נוצקה על ידי הצבא המצרי לאחר פיצוץ גשר עד הלום בידי לוחמי גבעתי, בזמן מלחמת השחרור. לא ניתן להיכנס אליה. בין האובליסק לעמדה תוכלו להבחין במספר עצי שקמה ענפים.

כעת המשיכו (מומלץ ברגל, אך אפשרי גם באמצעות הרכב) כ-500 מטר לכיוון צפון-מזרח, לעבר אנדרטת הזיכרון לחיילי גבעתי וגשר עד הלום. שביל העפר פונה ימינה לאורך הגדה הדרומית של הנחל, ולצידו הוצבו ציטוטים של המשתתפים בקרבות. מנקודה זו ניתן להמשיך רגלית בלבד.

בהמשך השביל תגיעו לרחבה גדולה, המספקת תצפית יפה ל**נחל לכיש**. על גבי הרחבה מצוירת **שושנת רוחות,** שממחישה את המרחקים (הקצרים יחסית) לאתרים החשובים בזמן מלחמת השחרור, כמו תל אביב, קהיר והכפר איסדוד. בסמוך אליה ניצב **הפילבוקס**, עמדת השמירה של המשטרה הבריטית שנבנתה ב-1936 במטרה להגן על הגשר ועל מסילת הרכבת מפני תקיפות הערבים. כינויה של העמדה, פילבוקס, נובע מצורתה הגלילית הדומה לצורתה של קופסת כדורים (Pill Box).

ממול לפילבוקס ניצבת **אנדרטת הזיכרון ללוחמי גבעתי**. על קיר ההנצחה חקוקים שמות 54 הנופלים בקרבות מלחמת העצמאות, בצד הכתובת "ללוחמים שזעקו עד הלום, נפלו ולא זכו". על הקיר גם מפת תבליט של מבצע פלשת, הקרב הגדול שהתחולל כאן ב-3 ביוני 1948.

עוד על: קרב הבלימה בגשר

שעות ספורות לאחר הכרזת העצמאות, בליל ה-15 במאי 1948, פלשו לארץ צבאות ערב, ובהם הצבא המצרי. הפלישה החלה בהסתערות לעבר שתי חזיתות: האחת - לכיוון באר שבע-חברון-ירושלים, והאחרת - לכיוון תל אביב. לוחמי פלוגה ב' מגדוד 54 של חטיבת גבעתי, שהיו אחראים על הגזרה, התכוננו מבעוד מועד לפלישה המצרית ומספר ימים קודם לכן, ב-12 במאי, פוצצו את הגשר שמעל נחל לכיש במסגרת מבצע "ברק", שמטרתו היתה לבלום את התקדמות הכוחות המצרים למרכז הארץ.

פיצוץ הגשר התברר כמשימה לא פשוטה, לאחר ששתי הפרדות שנשאו את חומר הנפץ התנערו ממטענן ונעלמו אל תוך החשיכה. הלוחמים נאלצו לשאת את חומר הנפץ בעצמם. ניסיון כושל לתקוף את המצרים באזור הגשר במסגרת מבצע פלשת, בלילה שבין ה-2 ל-3 ביוני, עלה ב-54 הרוגים, כולם בני אותה פלוגה בגבעתי.

בזמן שהכוחות המצרים, שכללו חטיבת חי"ר מתוגברת בשריון ותותחים בפיקודו של הבריגידיר (אלוף משנה) מחמד נג'יב, החלו לבנות את גשר ביילי במטרה להתגבר על מכשול הנחל, בבסיס חיל נוף הישראלי הרכיבו את ארבעת מטוסי המֶסֶרְשְׁמִיט הראשונים של חיל האוויר, שנרכשו בצ'כוסלובקיה. הטייסת הראשונה של חיל האוויר יצאה מיד לדרכה, בפיקודו של סא"ל מודי אלון, כשאח אחד מארבעת המטוסים מטיס עזר וייצמן, לימים מפקד חיל האוויר ונשיא מדינת ישראל. התקיפה הובילה לעצירת הטור המצרי לכיוון תל אביב, אך הטייסת ספגה אבידה ראשונה. באוקטובר 1948, בעקבות מבצע "יואב", נסוגו המצרים דרומה.

כעת רדו בזהירות במדרגות שמשמאל לאנדרטה, לכיוון ערוץ הנחל, ועיברו מתחת ל**גשר הרכבת** החדש. הליכה קצרה תוביל אתכם לתצפית יפה על **גשר עד הלום** ההיסטורי המשוקם וגם על ערוצו של נחל לכיש.

טיפ

בזמן שיטפונות תוכלו להשקיף מכאן על זרימתו האדירה של הנחל

הגשר העות'מני, שהוקם בסוף המאה ה-19 מעל אפיק ואדי סוכריר (נחל לכיש) וחצה את הדרך מיבנה ל"אל-מג'דל" (אשקלון), נבנה על יסודותיו של גשר מהתקופה הרומית, ובמשך עשרות שנים תיפקד כציר מרכזי בדרך אשדוד-אשקלון. בתחילת שנות השמונים של המאה העשרים הוסטה התנועה לנתיב חדש במזרח, וגשר עד הלום נותר עומד בין גשר הרכבת לכביש החדש. הגשר המקורי, שפוצץ בידי כוחות גבעתי במסגרת מבצע "ברק", שוקם לאחר מלחמת העצמאות ובאמצע שנות האלפיים שוחזר במסגרת עבודות הפיתוח של פארק עד הלום.

גן אבנר גרעין

חניית המרכז המסחרי שממול לפארק (ללא תשלום)

קווים 3, 9, 15, 22, 34, 321 של חברת "אפיקים" למרכז מסחרי י"ג

כל השבוע, 24 שעות ביממה

ללא תשלום

המלך דוד

הפארק נגיש לנכים

אם תעלו לגשר עצמו, תבחינו משמאל ב**אנדרטה לזכר עובדי מ.ע.צ שנפלו במערכות ישראל ובפעולות איבה**.

מכאן שובו על עקבותיכם, חזרה אל הרכב. אם נותרו עוד שלוש שעות לפחות עד לשקיעה, בדרך לנקודה הבאה במסלול תוכלו להספיק לעבור ב**גן אבנר גרעין**, שברובע י"ג, הקרוי על שמו של ראש העירייה הראשון של אשדוד.

הפארק, השופע במדשאות, פינות מוצלות, מתקני ספורט ושעשועים ופינות ישיבה, משובץ בפסלים מרשימים, רובם ממוקמים סביב רחבת ההחלקה שבמרכז הגן. בין הפסלים הבולטים: הפסל "**דו-שיח**" של האמן בוקי שוורץ, שהוצב מאחורי הרחבה ב-1997, ומסמל את הניכור וחוסר ההקשבה לזולת; ופסל "**כיסא המלך**", שהוצב בפארק באותה השנה, ויצר

האמן ישראל רבינוביץ'. בפסל, שנמצא מימין לכניסה אל הפארק, 12 ברושים העשויים ברזל ונראים תקועים ככידונים בסלע. הפסל, המשלב באר קדומה, מסמל, כך נדמה, את הקונפליקט בין שני העמים היושבים על אותה האדמה.

מכאן תוכלו לחזור אל המרכז המסחרי של הרובע, ולהצטייד במזון ובשתייה לקראת הביקור בנקודה הבאה במסלול: פארק החולות והדיונה הגדולה. סעו צפונה ברחוב דוד המלך וב**כיכר מאי 1945** (או בשמה הנוסף: **כיכר הניצחון**) פנו ימינה לשדרות עובד בן-עמי. שימו לב ל**אנדרטת הניצחון** שבלב הכיכר, המוקדשת לזכרם של ותיקי מלחמת העולם השנייה ("וטרנים") ומציינת את יום הניצחון על גרמניה הנאצית.

מעט לפני הכיכר שבסוף שדרות עובד בן-עמי מומלץ לחנות בצד, ולהמשיך אליה בהליכה. הכיכר הגדולה שלפניכם היא **כיכר אלטלנה**, הקרויה על שם הספינה (Altalena), שהטבעתה, זמן קצר לאחר קום המדינה, נחקקה כאחד האירועים הדרמטיים (ואולי גם הטראומתיים) בתולדות ישראל.

מעבר לכיכר ניתן לראות את הנוף המדברי היפהפה, המשובץ בדיונות גבוהות. זהו גבולה הדרום-מזרחי של העיר ותחילתו של פארק החולות, שללא ספק מהווה אחד מאתרי הטבע המרשימים באזור הדרום. אומנם לא מדובר בטיול במדבר סהרה, אך טיפוס במעלה הדיונות לאור שקיעה יכול להיות הכנה די מוצלחת לטיול שכזה.

טיפ

שימו לב: גם אם נדמה לכם שרכבכם עשוי לצלוח את הנסיעה בחולות, רצוי שלא להתגרות במזל ולא להתפתות אחר סימני הצמיגים שהשאירו במקום רכבי השטח

עוד על: פרשת אלטלנה

הספינה "אלטלנה" (כינויו הספרותי של ז'בוטינסקי), יצאה מצרפת בתחילת יוני 1948 כשעליה כ-940 עולים וכן נשק רב וציוד רפואי, שארגון האצ"ל התעתד להביא ארצה בכדי לסייע במהלך הלחימה. אולם, מכיוון שזמן קצר קודם לכן נחתם הסכם עם מפקד הארגון, מנחם בגין, על פירוק האצ"ל מנשקו ומסירתו לצה"ל, ממשלת ישראל הזמנית הורתה להעביר לרשותה את כל הנשק. לאחר שאנשי הארגון ניסו בכל זאת לפרוק את הנשק מהספינה, ניתן להם אולטימטום להחזיר את הספינה ללב ים. ב-21 ביוני הגיעה הספינה לחוף כפר ויתקין אך פיקוד האצ"ל דחה את האולטימטום. בעקבות חילופי אש שהחלו זמן קצר לאחר מכן, המשיכה הספינה בהפלגה דרומה, לחופי תל אביב, שם עלתה על שרטון, ועם חידוש חילופי האש, נפגעה מפגז שנורה בידי כוחות צה"ל. מאוחר יותר טענו אנשי האצ"ל כי שילוחם ללב ים נועד לפגוע בהם. אנשי ההגנה, לעומת זאת, טענו כי אנשי האצ"ל תכננו מרד. בחילופי האש נהרגו 16 אנשי אצ"ל ושלושה חיילי צה"ל. החלטתם של ראשי אצ"ל שלא להשיב באש לעבר היורים ככל הנראה מנעה מלחמת אחים.

במרחק הליכה, או יותר נכון - טיפוס, של דקות ספורות, דרום-מזרחית לכיכר, נמצאת **הדיונה הגדולה**. הדיונה הייחודית והמרשימה, הנראית למרחוק, היא החולית הגדולה בישראל. תוכלו להגיע אליה מכאן, אך מכיוון שאין שילוט או הכוונה, מומלץ להיעזר בסבלנות ולהמתין עד להגעה לנקודה הבאה במסלול. זמן ההגעה ממנה אל הדיונה אומנם גדל משמעותית (לכשעתיים), אך המסלול עצמו מסומן, ומספק יותר אטרקציות.

פארק החולות והדיונה הגדולה

- חניון השקמים (ללא תשלום)
- לתחנת עד הלום
- קווים 17, 27, 38, 85, 85א', 140, 141, 142, 152 של חברת "אפיקים"
- כל השבוע, 24 שעות ביממה
- ללא תשלום
- חניון השקמים
- אינו נגיש

חיזרו לרכבכם, המשיכו בשדרות אלטלנה לכיוון צפון ופנו ימינה ברחוב מנחם בגין. מימינכם תראו את **בית החולים אסותא אשדוד**, שהקמתו, ב-4 ביוני 2017, בתום מאבק ציבורי ארוך, היתה לא פחות מאשר אירוע היסטורי. בית החולים המודרני היה בית החולים הציבורי הראשון שנפתח בארץ מאז 1980. כיום בית החולים מספק שירותי רפואה מתקדמים לתושבי העיר והסביבה.

כשמולכם מתחם BIG FASHION, אליו תגיעו

בסוף המסלול, וכן היציאה הדרומית מהעיר, פנו ימינה בשדרות משה סנה. סעו לאט, כיוון שמטרים ספורים לאחר הפנייה עליכם לפנות ימינה, לכיוון **פארק השיקמים**, השוכן בקצה הצפון-מזרחי של **פארק החולות**.

עוד על: פארק החולות

שטח החולות הגדול, הפראי וככל הנראה גם האחרון מסוגו בישראל, משתרע בין אשדוד לניצנים על פני כ-13 אלף דונם. זהו רצף החולות הגדול ביותר שעוד נותר במישור החוף. בשטח זה ממוקמת בין השאר דיונת החול הנודדת הגבוהה בארץ, שהפכה לאחד מסמלי העיר ואף האזור כולו. בנוסף אפשר להתרשם כאן מבתי גידול ייחודיים, בוסתנים עתיקים, שדרת עצי שקמה עתיקים ובעלי חיים מדבריים ואחרים, חלקם אנדמיים (ייחודיים לאזור). בין השאר אתם עשויים לפגוש כאן תנים, צבאים, גרבילים, שועלים, דורבנים וגם מגוון זוחלים, ציפורים וחרקים.

לאחר כמה מאות מטרים הדרך מתעקלת שמאלה. המשיכו עד שתבחינו ב**חניון השקמים**, הוא הכניסה הצפונית אל פארק החולות הגדול. בחניון קבוצת עצי שקמה ענקיים, מספר שולחנות פיקניק ופינת משחקים.

אם הגעתם למקום ברכב שאינו רכב שטח (4X4), הקפידו להיצמד לדרך הכורכר המובילה אל המקום, בכדי להימנע משקיעה בחולות

פארק השקמים הוא שריד לשדרת השקמים שניטעה לאורך דרך הים הקדומה (ויה מאריס) - מרכיב נוף בולט וייחודי לאורך מישור החוף הדרומי. במשך אלפי שנים שימשה דרך הים ההיסטורית כנתיב הקצר צפונה. עצי השקמה ניטעו לאורכה בכדי להקל על הצבאות, הנוודים והסוחרים שעברו בה, ולספק להם צל חיוני במהלך מסעם הארוך.

בחניון עדיין צומחים כמה מעצי השקמים העתיקים והמרשימים ביותר בארץ. למעשה, כל עצי השקמה בישראל ניטעו על ידי בני אדם, מכיוון שהצרעה (האפריקאית) האחראית על הפריית עצים אלו אינה חיה באזורנו.

אשדוד באותיות

א·ב·ג

צרפתים — העולים לישראל, בני הקהילה היהודית השנייה בגודלה בעולם, בוחרים לרוב בעיר אשדוד, כמקום מגוריהם החדש. מעבר לגל האנטישמיות ששוטף את אירופה בעשור האחרון, רבים מהעולים תולים בציונות את המניע האמיתי להחלטתם לעלות ארצה. יש האומרים כי אשדוד מזכירה מאוד את דרום צרפת ואת אזור הריביירה שטוף השמש.

קליטת עלייה — כעיר הנחשבת כקולטת העלייה הגדולה בישראל, מאז הקמתה, אשדוד מציעה מפגש תרבויות מרתק. בעיר מתגוררים עולים מ-99 מדינות שונות, כאשר רובם נקלטו בשנים 1990-2006.

מחניון העפר יוצאים כמה מסלולי טיול, שסומנו בשטח בידי קק"ל ומופיעים במפת סימון השבילים של האזור. מכאן תוכלו לצאת למסלול מעגלי (מסומן בצבע ירוק) של כשעתיים, שיחשוף אתכם לנופים המרהיבים, והכמעט נעלמים, של ארצנו. שימו לב, כי המסלול חשוף כמעט כולו לשמש ויש להצטייד במי שתייה, בכובע ובמקדם הגנה מפני השמש.

הנקודה הראשונה במסלול נמצאת מדרום לחניון. לאחר כמה דקות הליכה תגיעו אל ה**בוסתן**, שריד לחקלאות המוואסי שהיתה במקום. בשקע החולות

הזה צומחים פרא גפנים, רימונים, עצי תאנה, תותים ועצי פרי נוספים. לאחר שניטעו העצים הם הושקו במשך שנה אחת בלבד, ומאז מתקיימים בזכות מי הגשם והמפלס הגבוה של מי התהום. בקצה הבוסתן תוכלו להבחין אף בעצי שיטה מלבינה גדולים, שתוכלו לנוח בצילם.

חצו את הבוסתן וטפסו על החולות, עם השביל, לכיוון מערב. המסלול עולה ויורד בין גבעות חול המכוסות בצמחייה ים-תיכונית אופיינית. כעת תגיעו אל גולת הכותרת של הפארק: **הדיונה הגדולה**. מחלקה הדרומי טפסו בזהירות עד פסגתה.

הדיונה הגדולה, מהשרידים הבודדים שנותרו לחולות הנודדים של מישור החוף, היא דיונת החול הגדולה בישראל והייחודית במזרח התיכון. אורכה כ-250 מטר ואורך מדרונה התלול הוא כ-35 מטר. צורתה של הדיונה, הממשיכה לנוע ולנדוד בקצב של כמטר בשנה, היא כצורת סהרון, בשל הרוח הדרום-מערבית שנושבת כאן רוב ימות השנה.

מראש הדיונה תוכלו ליהנות ממראה המרחבים הזהובים העצומים והשכונות הדרומיות של העיר. זה הזמן לחלוץ נעליים ולתת לעצמכם לחזור לרגע אל הילדות ולהתגלגל בהנאה במורד המדרון.

לאחר מנוחה קלה מההשתוללות, נערו את בגדיכם מכל החול וחיזרו לחניון. את המסלול תוכלו לחתום בחוויית קניות מיוחדת במינה בארץ, שלרוב פוגשים רק בחו"ל.

פנו ימינה לדרך משה סנה, ובכיכר שמאלה. משמאלכם הכניסה לחניון של מתחם **BIG FASHION** הענקי.

מתחם BIG FASHION

- חניון מרכז הקניות
- לתחנת עד הלום
- א'-ה' 9:30-21:30; ו' 9:00-14:30; שבת 10:00-23:00 (חנויות שאינן פתוחות בשבת: חצי שעה לאחר צאת שבת עד 23:00)
- דרך הרכבת 1
- 073-2600483
- www.bigcenters.co.il
- המתחם נגיש לנכים

המתחם הייחודי הוא, למעשה, מרכז קניות פתוח, מהבודדים בארץ, המציע חוויית קנייה ובילוי ברמה בינלאומית. בין שדרות המתחם הרחבות והמעוצבות למשעי תמצאו מעל ל-130 מותגים מובילים מהארץ ומחו"ל במיטב רשתות האופנה המובילות, בהן H&M, FOREVER21, SWAROVSKI, MAC, URBANICA וכן מגוון רחב של מסעדות ובתי קפה ושלל אזורי פעילות לבילוי משפחתי.

ברחבי המתחם פזורות בריכות נוי אקולוגיות, המשרות תחושת רוגע ושלווה על המבקרים. באפריל 2016 זכה מרכז הקניות, שמכיל 26 אלף מ"ר של שטחי מסחר, בציון לשבח בתחרות איגוד מרכזי הקניות ICSC האירופאי המאגד כ-1,500 מרכזי קניות וקניונים ברחבי אירופה. כעת תוכלו לבחור אם לצאת למסע רכישות, או לנוח מהיום באחת מהמסעדות הרבות שבמקום.

אמרו עליה

"כולנו עייפים. המצרים נמצאים כרגע באשדוד אך מחר הם עלולים לנוע לתל אביב אם לא נעצור בעדם. על אף העייפות, ולמען המשפחות שלנו, נצא גם הלילה"

(אריה קוצר, מפקד פלוגה בחטיבת גבעתי, בתדריך לפני היציאה למבצע פלשת)

ים, טבע ואקסטרים:
מסלול למשפחות עם ילדים

משך הסיור:
4-5 שעות

1
2
3
4
5
6
פארק הפריאטיק
יסה נקר
פארק לביש
מרכז הדלפין והים
נחל לכיש
נמל אשדוד
דרך לסקוב
דרך ניו יורק
שדרות הרצל
שדרות בן גוריון
סטאר סנטר
פארק אתגרים
קריית איתנים
שדרות בני ברית
פוריאון רלקס
קריית חלוצים

אשדוד נחשבת לאחת הערים בארץ בהן אחוז גבוה במיוחד של צעירים. יותר ממחצית מתושביה הם בני 34 ומטה. לא פלא, אפוא, שהעיר מציעה כמות נכבדה למדי של אטרקציות ונקודות עניין לצעירים שבחבורה.

הסיור שלפניכם מוקדש למשפחות המבקרות באשדוד עם הילדים, ומעוניינות במסלול שכולל, מצד אחד, אטרקציות רבות ומגוונות ככל האפשר, אך מצד שני - אינו ארוך ומתיש מדי עבור הקטנטנים. המסלול נבנה כך, שבנקודות שונות לאורכו תוכלו לבחור אם להמשיך בהליכה או להגיע אל הנקודה הבאה באמצעות הרכב.

טיפ

גם הנסיעה עצמה לאשדוד יכולה להפוך לאטרקציה נפלאה עבור הילדים, אם מגיעים באמצעות הרכבת. במקרה זה, דאגו להקדים את היציאה לכיוון העיר בשעה לפחות וקחו בחשבון שלילדים קטנים (עד גיל שבע) האפשרות הזו פחות מתאימה, כיוון שנדרשת הליכה נוספת של כעשר דקות מתחנת האוטובוס ועד לנקודה הראשונה במסלול

שימו לב, כי הביקור במרכז הדולפין והים דורש תיאום מראש של יום אחד לפחות, ולעתים מותנה במינימום משתתפים. לפני היציאה לדרך מומלץ להצטייד בבגדי ים, בנעלי הליכה נוחות ובהרבה מים.

טיפ

בימי הקיץ החמים מומלץ להתחיל את המסלול בשעות הבוקר המוקדמות (8:00-9:00) או לחילופין - בשעות אחר הצהריים (14:00-15:00)

תחילתו של הסיור ב**פארק הפיראטים** שבחוף מי-עמי, הצפוני מבין חופי העיר. בהגיעכם מהחניון לא תוכלו להחמיץ את האטרקציה העיקרית שבפארק - מתקן ספינת הפיראטים הגדול, שיכול להעסיק את הילדים במשך זמן רב. במתחם מגוון רחב של מתקני שעשועים לילדים, בהם נדנדות, מגלשות באורך 35 מטר ופירמידה ענקית העשויה מחבלי טיפוס.

פארק הפיראטים

- חניון חוף מי-עמי (ללא תשלום)
- קו 11 של חברת "אפיקים" לטיילת/ מקס נורדאו
- כל השבוע, 24 שעות ביממה
- ללא תשלום
- חוף מי-עמי
- הפארק נגיש לנכים, אך המתקנים עצמם אינם נגישים

טיפ

מצפון לפארק הפיראטים, במרחק הליכה קצר, מצוי שפך נחל לכיש. כדאי לקפוץ ולהתרשם מעופות המים שפוקדים את המקום ברוב ימות השנה

נסו לנתק את ילדיכם ממתקני השעשועים וחיזרו לחניה. כעת תוכלו להמשיך ברכבכם אל הנקודה הבאה במסלול: **פארק לכיש אשדוד (פל"א)**. הפארק המרהיב, שהוקם ב-1996 בגדה הדרומית של נחל לכיש בהמשך לתהליך שיקומו של הנחל, משתרע על פני שטח של כ-650 דונם. בהקמתו הושם דגש על שמירת האיזון האקולוגי, כך שחלק גדול מהצמחייה הטבעית של הפארק נותר על כנו בעוד שחלקים אחרים תורבתו, והתווספו אליהם פינות ישיבה מוצלות, מדשאות מוריקות, מתחם צפרות, טיילת יפה ופסלי אבן גדולים.

עוד על: שיקום נחל לכיש

עד שנות השישים של המאה העשרים היו מימיו של נחל לכיש צלולים ונקיים, ושימשו לבילוי, דיג וחקלאות. אולם, עם התפתחות העיר והקמת מפעלי תעשייה לאורך תוואי הנחל, הוזרמו אליו שפכים מסוגים שונים. בשנת 1992, בעקבות הצפה רחבת היקף של הנחל, הוחל במלאכת שיקומו. הופסקה הזרמת ביוב ושפכים לאפיק הנחל, ולאורכו הוקמו פארק לכיש אשדוד (פל"א), טיילת ומעגנות לסירות. במקביל הוקם פארק עד הלום ממזרח והחל פיתוח פארק החולות מדרום.

פארק לכיש אשדוד (פל"א)

- חניון פארק לכיש (בדרך לסקוב) - חניית כורכר
- קו 2 של חברת "אפיקים"
- פתוח 24/7 במהלך השנה כולה
- ללא תשלום
- שדרות הרצל
- 08-8545481 (החברה לתיירות); 053-7106129
- שביל ההליכה הסלול מתאים לעגלות ילדים ולמוגבלים בתנועה

בכניסה אל הפארק, מימין, יש תאי שירותים. מומלץ לנצל אותם לפני תחילת המסלול. בירידה בשביל לכיוון הנחל תבחינו מימין בפסל בטון בצורת פירמידה. הפסל, שיצרה האמנית רות כץ ושהוצב בפארק ב-1997, הינו רק אחד מבין כ-300 פסלים הפזורים ברחבי העיר ואתריה. בקטע הפארק שבו יעבור היום המסלול פזורים כעשרה פסלי אבן גדולים, שהוצבו כאן לאחר סימפוזיון לפיסול שהתקיים באשדוד. חלקם מהווים אטרקציה בפני עצמה עבור הילדים.

החל מ-2009 חלה ירידה חדה בפגיעה בנחל לכיש, ובעקבות בדיקות שערך המשרד להגנת הסביבה ב-2015 הוא נכלל בין שלושת הנחלים הנקיים ביותר בישראל.

בסוף הירידה השביל מתפצל (צומת ד). פנייה ימינה מובילה לטיילת "חי-לכיש", אליה תגיעו בהמשך המסלול, ואילו פנייה שמאלה, לכיוון הים, תוביל אתכם אל הנקודה הבאה במסלול: **מרכז הדולפין והים** - הראשון מסוגו באגן הים התיכון.

המרכז הוקם ב-2016 בתחומי בית הספר לקציני ים אורט אשדוד בידי מתנדבי עמותת מחמל"י (מרכז חקר, מידע וסיוע ליונקים ימיים), במטרה לשמש כגוף החינוכי של העמותה ולחשוף את המבקרים לעולמם המופלא של היונקים הימיים החיים לאורך חופי ישראל.

מרכז הדולפין והים

א'-ה' 9:00-16:00;
ו' 9:00-14:00

בתשלום מגיל שנתיים; הנחה לתושבי העיר

054-9960171

dolphincenter@immrac.org

נגישות חלקית (לא כולל שירותי נכים)

לקבוצות של 15-25 משתתפים ובתיאום מראש בלבד

אשדוד לא נבחרה באופן אקראי לשמש כמקום משכנו של המרכז. חוקרי מחמל"י ואוניברסיטת חיפה עוקבים זה עשרות שנים אחר הדולפינים בישראל, ותוצאות התצפיות הרבות מעידות על הימצאות דולפינים בכמות גדולה במיוחד מול חופי אשדוד, ובייחוד על נוכחות קבועה ומרשימה של אוכלוסיית דולפין מצוי, המצויה בסכנת הכחדה.

התערוכות שבמרכז מציגות את הים התיכון ואת יושביו מנקודת מבטו של הדולפין, וכוללות, מלבד תמונות וסרטונים מרתקים, גם שלל ממצאים מעבודת המחקר המאומצת של העמותה לאורך השנים, בהם שלדים וגולגולות מרשימים ביותר של לווייתנים ודולפינים. פינה מיוחדת מוקדשת במרכז להיכרות עם שירתם הייחודית של הלווייתנים, ועם מערכת הניווט והתקשורת שלהם, המבוססת סונאר, ופינה נוספת מוקדשת לכלבי הים בישראל, שגם אחריהם עוקבת העמותה מזה שנים.

בקומה השנייה של המרכז נמצאת תחנת מחקר לחקר טורפי על (כרישים, חתולי ים, דולפינים, טונות ועוד) בים התיכון. אין אפשרות להיכנס אליה, אך תוכלו להשקיף מכאן על גבעת יונה שמדרום ועל נחל לכיש שמצפון. הסיור המודרך במקום אורך כשעה, וכולל בין היתר ביקור במתחם המגודר של **הפארק האקולוגי** הסמוך.

1·2·3 אשדוד במספרים

תושבי אשדוד מפיקים בממוצע **1.5** ק"ג אשפה ביתית ביום • תושבי תל אביב מפיקים כמות אשפה הגדולה פי **2** • קרוב ל-**70** אחוז מתושבי העיר לוקחים חלק בפרויקט הפרדת הפסולת של המשרד לאיכות הסביבה • פסולת מזון מהווה **50** אחוז מנפח האשפה הביתית של התושבים • הפרדת האשפה מפחיתה ב-**20** אחוז את נפח האשפה המוטמנת • **14** אחוז מתושבי אשדוד ממחזרים פסולת אלקטרונית לעומת פחות מ-**10** אחוז בערים גדולות אחרות בארץ • בשנים 2007-2014 תמך המשרד להגנת הסביבה בפעילויות מיחזור באשדוד בסכום של **86** מיליון ש"ח

הקמת הפארק האקולוגי כללה טיהור ביולוגי של מימי הנחל באמצעות שתילת צמחייה מיוחדת והקמת פינות חי ומתחם צפרות. המפגש שנוצר בין שפך הנחל לים התיכון הוא מפגש יוצא דופן בחשיבותו האקולוגית. עופות המים הרבים שעוברים כאן במהלך עונת הנדידה מושכים לפארק צפרים רבים. חדי העין יוכלו להבחין, בין ענפי עצי האקליפטוס שלאורך הנחל, במושבות של מספר מיני אנפות. בנחל עצמו שוכנים בין השאר צבי ביצות, צפרדעים, קרפדות ואילניות (מינים המוגדרים כמצויים בסכנת הכחדה).

בתום הביקור במרכז חיזרו על עקבותיכם ושובו אל החניון. נסיעה קצרה ברכב תוביל אתכם אל **פארק אתגרים** ואל חלקה המזרחי של הטיילת, על חיות הבר השוכנות בו.

פארק אתגרים

חניון הפארק (ללא תשלום)

יולי-אוגוסט: א'-ה', שבת 10:00-17:00, ו' 9:00-15:00; ספטמבר-אוקטובר, אפריל-יוני: פתוח לקבוצות בתיאום מראש - בימי שבת בלבד

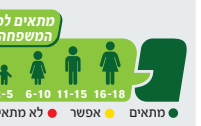
בתשלום; הנחה לתושבי העיר (בהצגת תעודה מזהה)

053-4867782, 053-7506599

ashdod.muni.il

אין נגישות מלאה. חלק מהמתקנים עשוי להתאים לבעלי מוגבלויות. מומלץ לברר טרם ההגעה

על בעלי שיער ארוך להצטייד בכובע ים; פעוטות נדרשים בטיטול בגד ים

ביציאה מהחניון פנו שמאלה, ובכיכר צאו ביציאה השנייה - לרחוב בן גוריון. פנו שמאלה בשדרות הרצל ולאחר כ-800 מטר פנו שמאלה לדרך הכורכר בעקבות השילוט לפארק ולחוות הסוסים הסמוכה, מרחק של כ-100 מטר מהכביש.

הפארק החווייתי כולל שלל אטרקציות מאתגרות לכל המשפחה - פעוטות בני שנה עד חמש ייהנו ממתחם "אתגרטף" המוצל, שכולל מבחר מתקני שעשועים לגיל הרך, ג'ימבורי, קיר טיפוס (מגיל ארבע ומעלה), מתקני מתנפחים, מסלול אופנועים ממונעים (מגיל שנתיים), אומגה ועוד; בני שלוש עד שמונה יוכלו ללכת לאיבוד במבוך ענק בן שלוש קומות; בני שש ומעלה יוכלו להתנסות באומגה ארוכה; בני 12 ומעלה יתלהבו ממגדל האקסטרים הגבוה בארץ (35 מטר), שבו שלוש עמדות סנפלינג, מתקן חבלים, סולם לטיפוס זוגי וצינור טיפוס עליו מטפסים בעזרת יתדות.

בשטח הפארק גם מתחם טרמפולינות, מתחם סקייט פארק חדיש, פיינטבול (רובי צבע), פינת חי גדולה, הכוללת בין השאר פינת ליטוף, מאהל אירוח בדואי והרבה פינות מוצלות שמזמינות

לערוך בהן פיקניק. בימי הקיץ נפתחת בריכת הילדים הענקית של הפארק, שמתפרשת על פני כדונם ועומקה 50 סנטימטר. בסמוך לה נמצאת מגלשת מים המיועדת לגילאי שש ומעלה. כל המתקנים בפארק כלולים בכרטיס הכניסה.

טיפ

בחודשי הקיץ מתקיימים בפארק אתגרים מופעים של אמנים רבים. מומלץ להתעדכן טרם ההגעה

מפארק אתגרים תוכלו לצאת לסיור ב**טיילת חי-לכיש**, לאורך פחות מקילומטר, ולהתרשם ממגוון בעלי החיים שהועברו לכאן מגוש קטיף לאחר פינוי היישובים ב-2005.

צאו ברגל מהחנייה של פארק אתגרים ופנו שמאלה בדרך העפר. המעוניינים לצפות בחלקו הטבעי והלא מתורבת של פארק לכיש - יוכלו לצעוד כ-400 מטר במעלה הנחל (ימינה בדרך העפר), לכיוון הגשר הגבוה של שדרות הרצל, שחוצה את אפיקו.

אם פניתם שמאלה, המשיכו ישר ובהמשך תבחינו משמאל בשורת הכלובים רחבי הידיים שלצד הטיילת, היוצרת מעין ספארי בזעיר אנפין, שבו יעלים, איילים, זברות, יענים, ראמים, יחמורים, אנטילופות ועוד.

טיפ

יש להימנע מהאכלת בעלי החיים, שעלולה לסכן את שלומם

בעודכם צועדים לאורך השביל הסלול, שימו לב לצמחייה העשירה שעל גדות הנחל, ומעבר לה - ברכבות החולפות שמסיעות מכולות מנמל אשדוד ואליו. הקטנטנים שבחבורה ישמחו לספור עמכם את המכולות.

טיפ

בחודשים מאי-יוני אפשר ליהנות מפירות עצי התות שלאורך הנחל

בסוף שורת הכלובים תוכלו להבחין בפיצול השביל שממנו פניתם מערבה בתחילת המסלול. זה הזמן לשוב על עקבותיכם, לרכב, ולהמשיך צפונה - אל הנקודה הבאה והאחרונה במסלול: מוזיאון המכוניות Ralex.

פנו לשדרות הרצל ולאחר כ-150 מטר פנו פניית פרסה והמשיכו צפונה עד לפנייה ימינה לדרך ניר גלים. פנו ימינה לשדרות בני ברית ולאחר כ-120 מטר פנו ימינה ושוב ימינה את שתראו משמאלכם את מוסך רלקס-טויוטה, שבתחומיו שוכן המוזיאון המעניין הזה.

מוזיאון המכוניות Ralex

- חניון במקום
- א'-ה' 8:00-16:00, ו' 8:00-13:00
- ללא תשלום
- בני ברית 1
- 08-8522470
- ralex-cars.com
- נגיש לנכים
- הביקור בתיאום מראש בלבד

מוזיאון המכוניות הראשון מסוגו בארץ הוקם ב-1997 בידי רפי הרשקוביץ, מהנדס מכונות במקצועו, שעסק בין השאר בשיחזור ובשיפוץ כלי רכב עתיקים. בשטח המוזיאון תצוגה ייחודית של מכוניות עתיקות (בנות חמישים שנה ומעלה), בהן גם מכונית שהרשקוביץ בנה בעצמו. ניתן לסייר במקום בליווי מדריך, בתיאום מראש.

מכאן תוכלו להחליט אם להמשיך לאחד מהאתרים המופיעים במסלולים הבאים (כמו גבעת יונה או חוף הקשתות, שבמסלול "לאורך הים: נוסטלגיה וניחוח תבלינים בין בתי העיר הראשונים") ולסיים בו את היום, או לחזור אל ביתכם - עייפים אך מרוצים.

אמרו עליה

"נמל אשדוד הוא ספינת הדגל של כלכלת ישראל"

(שר התחבורה אביגדור ליברמן בעת ביקור בנמל אשדוד. אוגוסט 2003)

סיור סליחות:
בתי הכנסת המיוחדים של אשדוד

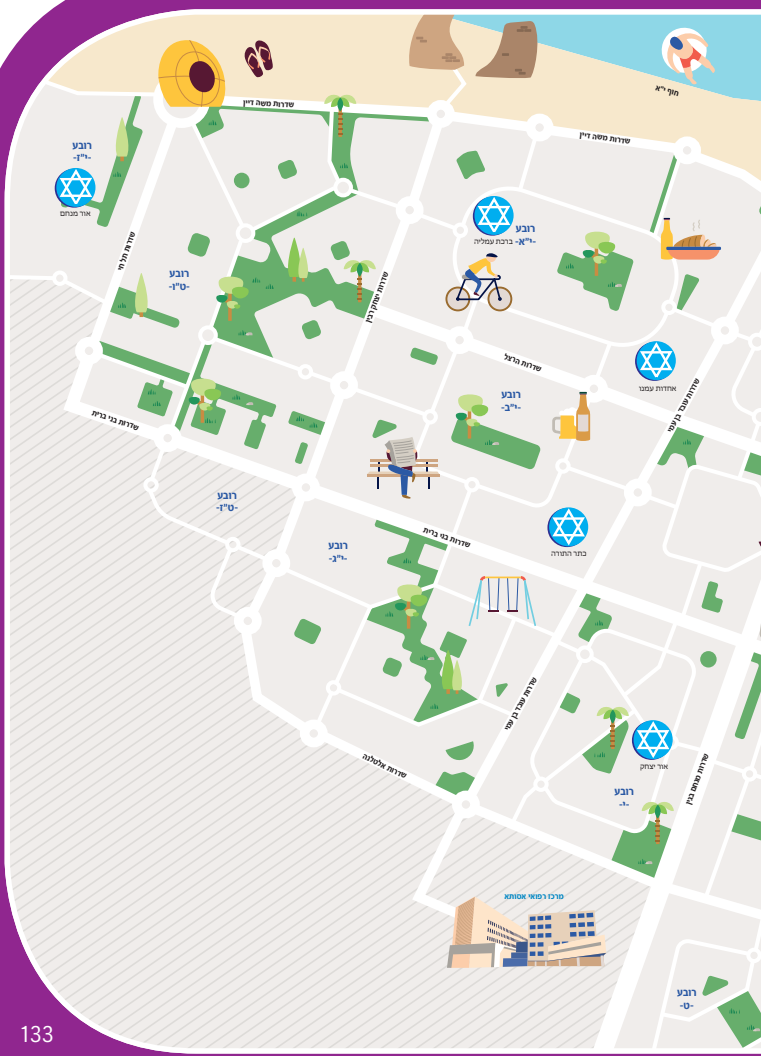
משך הסיור:
5-4 שעות

באשדוד מתגוררת הקהילות הגדולות ביותר בישראל של יוצאי גרוזיה (גיאורגיה) ויוצאי רומניה, וכן אחת הקהילות הגדולות ביותר של יוצאי צרפת ושל יוצאי אתיופיה. הוסיפו על כך את העולים הרבים מברית המועצות לשעבר, ממדינות דרום אמריקה, את יוצאי אירן, הודו, דרום אפריקה ועוד, ותקבלו פסיפס מרתק של עדות, ומבחר בתי כנסת - מהמגוונים ביותר בעולם.

סיור סליחות

תושבי העיר משכילים לחיות בקיבוץ גלויות של שלום ומהווים מופת לסובלנות עדתית. הסיור הבא מתאים במיוחד לקראת הסליחות, אך לא רק. זהו סיור מיוחד במינו בין בתי הכנסת המיוחדים שמציעה העיר אשדוד, ותמצאו כי הביקור המעשיר פותח צוהר לעדות ישראל השונות, לתרבותן ולמנהגיהן.

טיפ

למבקרים בבתי הכנסת: אנא הקפידו על לבוש צנוע ועל כיסוי ראש - לנשים ולגברים

שימו לב, כי יש לתאם מראש את הביקור ברוב בתי הכנסת. כמובן שבעיר עוד בתי כנסת רבים ומגוונים, אך בתי הכנסת הבאים הם ללא הספק המיוחדים ביותר.

בית הכנסת אורות חיים ומשה

חניה במקום (ללא תשלום)

האדמו"ר מבעל"ז 43

לתיאום ביקור: אליהו פינטו, טל' 053-773-1351

התחילו את הסיור ב**בית הכנסת אורות חיים ומשה** המרשים, של יהדות מרוקו.

הנוסעים בדרך משה סנה לא יכולים שלא להבחין במבנה יוצא הדופן, שבולט בהדרו על רקע הקריה החרדית באר משה שברובע ג' בעיר. חלונות הוויטראז' הענקיים והמרשימים שבחזית בית הכנסת נתונים במעין קשת מתכת ירקרקה ומשקיפים על קברו של רבי משה אהרון פינטו, הניצב בפתחו של בית העלמין של אשדוד.

עד לפני כ-12 שנה, שכן בית הכנסת בקרוואן קטן שהקים הרב דוד חנניה פינטו לזכר אביו, רבי משה אהרון פינטו. הקרוואן, שהוקם על קרקע פרטית (הקדש), הורחב בהדרגה וכיום זהו אחד מבתי כנסת המפוארים בארץ, הנראה כאילו לא שייך למקום. אלא שהרב דוד חנניה פינטו ראה במיקומו בחירה טבעית, שכן רצה להעניק את המיטב לציבור שאינו נמנה דווקא עם שועי הארץ, ולהקים קהילה של בני תורה ספרדים.

בית הכנסת במתכונתו הנוכחית תוכנן בידי האדריכל יהודה זהבי ונחנך בשנת 2005. המבנה בן חמש הקומות, שבו הוא שוכן, מכיל גם כולל גדול, ישיבה ומקווה.

אולם התפילה של בית הכנסת מתאפיין בסגנון מזרחי, עם קימורים ורצפת שיש, וחלונות צבעוניים שעוצבו בידי אמן ויטראז'ים במוטיבים מודרניים ומופשטים. במעקה שבעזרת הנשים משולבים פיתוחי מתכת עדינים, ואומרים כי אשת הרב היתה מעורבת בבחירת צבעי החלונות ובעיצוב הנברשות. השטיחים כאן אדומים, התקרה אקוסטית והודות לתאורה המיוחדת - אולם התפילה מואר בלילה באור יקרות. נוסח התפילה מרוקאי וכולל זמירות ופיוטים שנשתמרו ביהדות מרוקו, שבה שירת הקודש נחשבת לפסגת העולם הרוחני והגשמת האדם.

עוד על: רבי משה אהרון פינטו

רבי משה אהרון פינטו נולד במוגדור שבמרוקו, ושורשי המשפחה מגיעים עד למקובל רבי חיים ויטאל, הנחשב לתלמידו וממשיך דרכו של האר"י מצפת. מספרים על רבי משה אהרון שחי חיי פרישות וסגפנות ובמשך ארבעים שנה לא יצא מפתח ביתו. כשעלה לישראל אחרי מלחמת ששת הימים, הפך ביתו שברובע ב' באשדוד למוקד של עלייה לרגל וקירוב לבבות. בנו, הרב דוד חנניה, חי בצרפת ומגיע מדי פעם לאשדוד. לצאן מרעיתו זהו יום חג.

בית הכנסת שומר ישראל

חניה במקום (ללא תשלום)

שלמה בן יוסף 26

לתיאום ביקור:
בני אליאס, טל'
052-8392744

כעת המשיכו לבית הכנסת של קהילת יהודי קוצ'ין בישראל, **בית הכנסת שומר ישראל**, החבוי בסמוך למרכז קניות ישן ושוקק חיים, שבו מתערבבים ריחות שוק בניחוחות של תבלינים.

מרחוב חטיבת גולני פנו ימינה לרחוב עוזיהו, והמשיכו בו כקילומטר וחצי, עד הפנייה ימינה לרחוב שלמה בן יוסף, שם ניצב בית הכנסת.

מספרים שראשוני היהודים שהתיישבו בדרום-מערב הודו (כיום חבל קֶרָלָה) הגיעו לאזור בספינות בתקופת שלמה המלך. לפי אחת הגרסאות, היו אלה סוחרים ששלח שלמה במטרה להביא שנהב ותוכים לבית המקדש הראשון. לפי גרסה אחרת, היו אלה יהודים שהגיעו בתקופת גלות בבל. כך או כך,

בית הכנסת הראשון נבנה בחבל קֶרֶלָה ב-1568. במאה ה-18 כבר היו בחבל שמונה בתי כנסת ויהודי המקום זכו לכינוי יהודי קוצ'ין, על שם אחת הערים המרכזיות בחבל.

רבים מיהודי קוצ'ין עלו לישראל בשנות החמישים והשישים. חלקם נקלטו במושבים שונים בארץ וכמה מאות מהם הגיעו לאשדוד והתיישבו בעיקר ברובע ו', ובשנת 1967 נבנה ברובע בית הכנסת הראשון של העדה. בית הכנסת החדש, שנחנך ב-1995, נושא את שמו של גדול חכמי העדה, רבי נחמיה בן אברהם, הוא נחמיה מוטא (נחמיה הזקן), שיש האומרים שהגיע לקוצ'ין מעדן שבתימן.

המבנה תוכנן בידי האדריכל יוסף כהן, והוא צנוע, משרה אווירה אינטימית ומזכיר במעט במראהו החיצוני את בית הכנסת היפה שניצב עד היום בכפר צָ'נַמָנְגָאלָאם, שבו חיו חלק מבני העדה (אגב, רוב בתי הכנסת שנותרו בקוצ'ין משמשים כיום כמוזיאונים). אך בעוד שבית הכנסת המקורי היה עשוי ברובו מעץ מצופה ברונזה, זה שבאשדוד נבנה באבן, ובשל תנאי האקלים הים-תיכוני והחשש מטרמיטים - גם התיבה פה עשויה אבן. באולם התפילה קבועים שישה חלונות עליונים קמורים והוא מואר על ידי שלוש נברשות מפוארות.

חלק מהסידורים בבית הכנסת הם "זכור אברהם", שמוצאם בקהילת ליבורנו שבאיטליה. נוסח התפילה הוא ברובו לפי יהדות קוצ'ין, ולכל חג ושבת ניגון

משלהם. בקרב הקהילה נשתמרו מנהגים ייחודיים כמו בניית סֻכָּה (חופה או אפריון) לנשיאת ספרי הקודש בשמחת תורה, קידוש הכלה על ידי החתן ולא על ידי הרב, ובעבר המתפללים נהגו לעטות בחגים לבוש ססגוני - ירוק בסוכות, ארגמן בשבועות, כחול בשמחת תורה ולבן בראש השנה וביום כיפור. כאשר חוגגים פה שבת חתן או בר מצווה נוהגים להגיש מאכלים מסורתיים כמו צ'אַפַּטִי ומיני מאפים ממולאים בשר.

הקהילה מונה כיום כשישים משפחות בעיר. אם בשנים הראשונות התפרנסו חבריה מעמל כפיים, שכן בקוצ'ין עסקו ברובם בחקלאות - כיום זוהי קהילה משכילה מאוד שרוב חבריה בעלי מקצועות חופשיים ומתגוררים ברובעים שונים בעיר.

מכאן המשיכו ל**בית הכנסת אור יצחק**, של יהדות גיאורגיה, המזכיר בחיצוניותו את בית הכנסת הגדול של טביליסי בירת גיאורגיה.

בית הכנסת אור יצחק

חניה במקום (ללא תשלום)

הציונות 10

לתיאום ביקור: הרב גרשון בוטרשווילי, טל' 054-555-3155

פנו ימינה (דרומה) מרחוב שלמה בן יוסף, המתעקל בהמשך ימינה והופך לרחוב דב גור. בכיכר המשיכו ישר ופנו שמאלה בשדרות בני ברית וימינה בדרך מנחם בגין. בכיכר הגדולה ע"ש אילן רמון פנו ביציאה החמישית, לרחוב הציונות, ולאחר כחמישים מטרים תגיעו לבית הכנסת, שחלונות זכוכית ענקיים מקשטים את חזיתו.

הסגנון האדריכלי של בית הכנסת משלב קלאסי ומודרני - מהעמודים בסגנון יווני שכותרתם זהב ועד לחלונות הענקיים. מתחת לכרכוב העליון שבחזית קבועים שלושה מגני דוד, ובגן סביב המבנה הוצבו ספסלי עץ לרווחת המתפללים והמבקרים.

זהו אחד מבתי הכנסת החדשים והמפוארים של העדה בישראל. הוא הוקם על ידי ארבעת בניו של תושב העיר יצחק נניקאשווילי לזכר אביהם, ונחנך בספטמבר 2009 ברובע הסיטי, שבו מרוכזים מוסדות התרבות של אשדוד לצד מוסדות עירייה וממשל רבים.

במרכז בית הכנסת רצפת שיש, שעליה שטיח המקיף את הבמה ונראה כמו ארוג מאריחים אמנותיים. מהתקרה משתלשלת נברשת מפוארת. הצעיפים הדקיקים והצבעוניים המקשטים את ספר התורה המפואר שבהיכל נתרמו על ידי נשות הקהילה כמחווה להאדרת הספר הקדוש, והם מוסיפים למעמד

גוון אישי ומרגש. "בני העדה הגיאורגית אוהבים לחבר בין רוחניות ומסורת ליפה והאסתטי", אומר רב הקהילה בעיר, הרב גרשון בוטרשווילי.

עוד על: העלייה מגיאורגיה

בתחילת שנות השבעים של המאה העשרים, לאחר מאבקים רבים בשלטון הקומוניסטי של ברית המועצות, החלו להגיע לישראל גלי עלייה גדולים מגיאורגיה, אשר יהודיה היו הראשונים שפרצו את מחסום מסך הברזל. רבים מעולי גיאורגיה הגיעו לאשדוד והתיישבו ברובע ד' בעיר, שם גם נבנה בית הכנסת הראשון של העדה. הם עסקו במקצועות שונים, בעיקר במסחר וביזמות זעירה, ובמארג העדות של אשדוד התאפיינו בעזרה הדדית ונתפסו ככאלו ש"יודעים להסתדר". עם השנים הם עברו להתגורר ברובעים שונים בעיר, אך רבים מהם ממשיכים לשמור עד היום על המסורת, התרבות והמנהגים האופייניים לעדה. הדבר נכון במיוחד באשדוד, שבה מתגוררים כ-40 אלף מבני העדה, והיא נחשבת לבירת יוצאי גיאורגיה בארץ ובעולם.

נוסח התפילה בבית הכנסת ירושלמי ספרדי, אך הניגון גיאורגי. צורת האירוח הלבבית והשמחה של יהודי גיאורגיה ניכרים גם בבית הכנסת, ובימי חג ושמחות פותחים באולם או בגינה שולחנות עמוסים באוכל וביין טוב כדת וכדין, וחוגגים לצלילי להקות מחול אתניות, נגנים וזמרים מפורסמים מבני העדה.

בשבת שירה, כאשר מגיע הקטע של שירת הים שבפרשת בשלח, ציבור המתפללים נעמד על רגליו וקורא אותה בניגון ייחודי. באותה שבת גם אוכלים קורקוטי - מאכל חיטה מיוחד שמבשלים לזכר המן שאכלו אבותינו במדבר, הנזכר גם הוא בפרשת בשלח.

מבית הכנסת אור יצחק המשיכו דרומה ברחוב הציונות, פנו שמאלה ברחוב התקווה וימינה בכיכר העונות, לרחוב תמוז. בכיכר הבאה המשיכו ישר ופנו שמאלה ברחוב כנרת ושוב שמאלה, בכיכר - לרחוב נחל שניר. כאן ניצב **בית הכנסת אחדות עמנו ע"ש שלום שבזי**, הרב הנערץ על יהדות תימן וגדול משורריה.

בית הכנסת אחדות עמנו ע"ש שלום שבזי

חניון: חניה במקום (ללא תשלום)

נחל שניר 5

לתיאום ביקור: יואל שוסף, טל' 054-784-5680

בית הכנסת, שתוכנן בידי האדריכל יאיר צדוק ונבנה ב-2000, שוכן בתחומי גן נאה. מבחוץ הוא צבוע בצבעי בז' וטרקוטה, אינו מתבלט

ואינו מצועצע ואלמלא המנורה שעל גגו אפשר היה לחשוב שמדובר בווילה נאה בטוסקנה.

ב-1984 הוציאה הזמרת עפרה חזה את אלבומה שירי תימן, ובו פיוטים של הרב והמשורר בן המאה ה-17, שלום שבזי. שיריו בני מאות השנים הפכו לחלק מלהיטיה הגדולים של הזמרת (כמו "אם ננעלו"), ועל שמו נקראו שכונות ורחובות, ומטבע הדברים גם בתי כנסת. את ארון הקודש (ההיכל) קבעו בפינה, בדיוק בכיוון ירושלים, ועל כן הוא יוצר מעין צורת חץ. בלוח העץ שמעל להיכל חרוטים שבעת המינים, 12 השבטים, לוחות הברית והסנה הבוער, ואת החלונות מקשטים וילונות בכתום רך.

המושבים באולם התפילה יוצרים כעין עיגול סביב הבמה, המוקפת זכוכית אמנותית שעליה מצוירות חומות ירושלים. בחדר המסורתי בתימן צורת הישיבה הוכתבה מכך שסביב ספר תורה אחד ישבו התלמידים בצורת ח', בעוד שכאן צורת הישיבה מודרנית ותואמת את המאה ה-21 - אך משהו ממסורת יהודי תימן בכל זאת נישא במקום.

ספר התורה הראשון שממנו התפללו בבית הכנסת נתרם על ידי הרבנות והיה בנוסח אשכנזי דווקא. עם הזמן, האותיות דהו והספר עמד בפני פסילה. בעל הספר, שנמנה עם מייסדי בית הכנסת, לא קיבל את רוע הגזירה. נשלחו שאילתות לרבנים ידועים מתימן, ובעקבות זאת הספר תוקן בידי כותב ספרים תימני ועד היום מתפללים ממנו.

נוסח התפילה בבית הכנסת מעורב ומורכב מבלדי (נוסח עתיק השגור מעל 1,800 שנים בפי יהודי תימן) ושאמי (נוסח שהובא לתימן לפני כ-350 שנה, ככל הנראה על ידי סוחרי ספרים מספרד). את התפילות מנהל אומנם חזן, אך למעשה הקהל שר יחד אתו את רוב התפילה. רוב יוצאי תימן המתגוררים באשדוד הגיעו לעיר ממושב שתולים הסמוך ומגדרה. רובם ילידי הארץ, ואת השפה התימנית קלטו כאשר ההורים דיברו תימנית כשלא רצו שהילדים יבינו.

כדי לשמר את הניגון והמסורת הם קוראים בתורה בתימנית, ואחד מהילדים שמקבלים שיעורים אצל מוֹרי (כך כונה המורה בחדר המסורתי של יהודי תימן), מתרגם לעברית פסוק אחר פסוק. את פיוטיו של רבי שלום שבזי שרים בסלסולים, בצעד תימני ובשמחה באירועים חגיגיים. פורים ושמחת תורה הם הפנינג אמיתי שבו פותחים שולחנות, פורשים מפות, אוכלים ושותים וויסקי, וודקה וערק תימני כיד המלך.

מבית הכנסת של יוצאי תימן המשיכו כעת ל**בית הכנסת כתר התורה** של העדה הקראית, מרחק נסיעה של כארבע דקות.

שובו כלעומת שבאתם, ובכיכר השנייה פנו שמאלה, לשדרות הרצל. בפנייה הבאה פנו ימינה, לשדרות עובד בן עמי, שוב ימינה בכיכר, לרחוב כוכב הצפון וממנו ימינה לרחוב תשרי.

כאן שוכן בית הכנסת הקראי החדש, שנחנך בעיר ב-2010 ותוכנן בידי האדריכל סרי בן עמי. בזכות מיקומו, בפינת הרחובות שדרות בני ברית ושדרות בן עמי, הוא בולט בסביבה בלובנו. מעל לכניסה ניצבת מנורה בת שבעה קנים, בכתליו הלבנים קבועים חלונות ארוכים דרכם מסתנן אור נעים, והגן מסביב נאה ומטופח.

בית הכנסת כתר התורה

חניה במקום (ללא תשלום)

תשרי 9

לתיאום ביקור: יוסי יפת, טל' 054-561-9144

אי שם, במאה העשירית לספירה, פעל בטבריה הרב אהרון בן אשר, שעל שמו נקרא בית הכנסת. בן אשר, שהיה קרוב משפחתו של ענן בן דוד מייסד זרם הקראות, הוא זה שפיתח את שיטת ניקוד התנ"ך, הנחשבת למדויקת ולמוסמכת ביותר. על פי שיטה זו, המקובלת על קראים ורבניים כאחד, הגיה בן אשר וניקד את כתב היד המפורסם של התנ"ך, הוא כתר ארם צובא, שעותק מקורי שלו נמצא כיום במוזיאון ישראל.

ענן בן דוד עצמו חי ופעל במאה השמינית לספירה, ויש חוקרים הגורסים שקרוב לארבעים אחוז מהעם היהודי היו קראים במאתיים השנים הבאות.

עוד על: העדה הקראית

בני העדה הקראית נקראים כך משום אמונתם במקרא ככתבו וכלשונו. התפילה מתנהלת במעין דו שיח בין החזן לקהל ומבוססת ברובה על ספר תהילים ועל פיוטים ולחנים עתיקים. רוב בני העדה עלו לישראל ממצרים בסוף שנות החמישים. רבים מהם השתקעו באשדוד, בה נמצא הריכוז הגדול ביותר כיום של קראים בישראל, למעלה מאלפיים משפחות. במשך שנים שימש את הקהילה בית כנסת הישן שברובע א' בעיר, עד לבניית בית הכנסת החדש.

בני הקהילה דואגים לשמר את המסורת הייחודית שלהם, ובבית הכנסת אף פועלת מקהלת צעירים מבני העדה, המחדשת את השירים שנשכחו. בכניסה לאולם התפילה חולצים נעליים, על פי הפסוק "...של נעליך מעל רגלך..." (שמות ג' 5). בשל טעמי טהרה, הכניסה לאולם אסורה על נשים בנידה, אסורה על שני המינים אחרי ביקור בבית העלמין, ובאופן כללי מותרת רק אחרי מקלחת. למעט מי שאינם מסוגלים לכך, התפילה נערכת בעמידה, בכריעה ובהשתחוויות אפיים ארצה.

אולם התפילה בבית הכנסת בנוי כחלל פנימי גדול ומרופד בשטיחים. בשונה משאר העדות, הקראים מתפללים רק פעמיים ביום, שחרית וערבית, והתפילה משמשת תחליף למנהג העלאת הקורבנות שהיה נהוג בבית המקדש. בניגוד למזוזות של הזרמים המרכזיים ביהדות, על הקלף של המזוזה הקראית כתובים עשרת הדברות ולא הפרשיות "שמע ישראל" ו"והיה אם שמע" מהמקרא.

בני העדה רואים בבית הכנסת מקדש מעט ומקום ייחודי ומרכזי שבו האדם מתייחד עם בוראו.

על פי הגישה הקראית הנשים שוות לגברים ולא נאסר עליהן לשאת תפילה ולשיר בבית הכנסת, אך מחמת הצניעות הן אינן עולות לתורה וקיימת הפרדה בין גברים לנשים.

מבית הכנסת הקראי המשיכו כעת לבית הכנסת של יוצאי אשכנז, **בית הכנסת ברכת עמליה**. חיזרו לכיכר העונות ופנו בה ימינה, לרחוב תמוז. בכיכר הבאה צאו ביציאה השלישית, לשדרות הרצל, ובכיכר פנו ימינה לרחוב הר שומרון. פנייה שמאלה ברחוב כנרת תוביל אתכם לרחוב נחל ירמון, שבו יש לפנות ימינה. בסוף הרחוב תוכלו להבחין בחזותו הפשוטה והלא מצועצעת של בית הכנסת.

בית הכנסת ברכת עמליה

חניה במקום (ללא תשלום)

נחל ירמוך 5

לתיאום ביקור: אברהם משה, טל' 050-944-0901, 08-867-6839

אלמלא המנורה הניצבת על גג הכניסה ושמו של בית הכנסת הקבוע בחזית, אפשר היה לחשוב שמדובר באחת מהווילות של רובע י"א שבו שוכן בית הכנסת. גם בפנים הוא מתאפיין בקווי מתאר נקיים ובעיצוב מאופק וצנוע שאינו מנקר עיניים. את נקודות הצבע מספקים הוויטרז'ים הצבעוניים שסגנונם נאיבי והם כמעט מזכירים בתמימותם ציור של ילד.

בית הכנסת, שנבנה בשנות השמונים של המאה הקודמת, נקרא על שם אימו של אריה קלנג, שהיה קבלן ויזם ואחד מוותיקי העיר (ראו מסגרת מידע על אריה קלנג במסלול "לאורך הים: נוסטלגיה ותבלינים בין בתי העיר הראשונים").

זהו אחד מבתי הכנסת האשכנזים הבודדים באשדוד, אם לא היחיד שבהם. בעיר שבה רוב הציבור הפוקד את בתי הכנסת הוא ממוצא ספרדי, זוהי מעין שמורת טבע שבה המתפללים הם בעיקר אשכנזים יוצאי רומניה והונגריה ועד איטליה, ארצות הברית, אורוגוואי וצרפת, ופה ושם גם מגיאורגיה וצפון אפריקה.

עובדה נוספת הראויה לציון היא נוסח התפילה. את התפילות קוראים כאן בעברית בנוסח אחיד, הוא הנוסח הצה"לי. הקהל מורכב ברובו מחובשי כיפות סרוגות, חלקם הגדול בעלי מקצועות חופשיים מבית מדרשה של הציונות הדתית. אף שרוב המתפללים הם ממוצא אשכנזי, גם יוצאי עדות אחרות מגיעים ללימודי תורה המתקיימים כאן, ורבים עורכים במקום טקסי עלייה לתורה, בר מצווה, ברית מילה ואפילו חתונה. בקבלות שבת שרים שירים

משל הרב שלמה קרליבך, הוא "הרבי השר" או "הרבי המרקד", הזכור לרבים משנות השישים והשבעים העליזות.

החגיגות הנערכות בבית הכנסת הן הזדמנות טובה לטעום מקייטרינג אשכנזי כהלכתו ולהתרפק על מאכלים בטעם של פעם - מקוגל וגפילטע פיש, ועד חמין, דג מלוח ורגל קרושה (קבוצות מאורגנות המגיעות לביקור בבית הכנסת יכולות להזמין קייטרינג, אך ורק בתיאום מראש). המתפללים הקבועים משלמים דמי חבר ורשומים בעמותה עצמאית המונה כמאה איש.

כעת יוביל אתכם המסלול לבית הכנסת, מהגדולים ביותר בעיר. חיזרו לרחוב כנרת, פנו שמאלה ברחוב הר תבור וימינה בכיכר אליאנס, לשדרות משה דיין. בכיכר הרביעית פנו ימינה, לרחוב רוגוזין ושוב ימינה - לרחוב חיים משה שפירא. המשיכו ישר, ופנו ימינה ברחוב בלפור וימינה בכיכר לרחוב משה אבן עזרא. פנייה ימינה תוביל אתכם לרחוב צ'רניחובסקי. **משה.**

בית הכנסת ישמח משה

חניה במקום (ללא תשלום)

ברנר 28

לתיאום ביקור: הרב יעקב ביטון, טל' 052-662-1500

חלונותיו המקומרים של **בית הכנסת ישמח משה** וקירותיו החיצוניים הבנויים אבן, משווים למבנה המרשים מראה ירושלמי. המילים תורה, עבודה גמילות חסדים הקבועות בכתר המתכת המתנוסס בחזיתו, לקוחות מהמשפט המיוחס לרבי שמעון הצדיק, "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות

חסדים". התורה מסמלת את הצד הרוחני, העבודה את הצד הגשמי וגמילות חסדים היא החוט המקשר ביניהן.

בית הכנסת נקרא על שם הרב משה אהרון פינטו. בנו, הרב חיים פינטו, הוא רבה הראשי של אשדוד ומשמש גם כרבה הראשי של קרית מלאכי. נוסח התפילה כאן מרוקאי, וכך גם הניגונים, הלחנים והפיוטים המושרים בבית הכנסת, שלו גם קשר אמיץ עם התזמורת האנדלוסית הישראלית. אשדוד היא אולי העיר עם מבחר העדות המגוון ביותר בארץ, ואף שנוסח התפילה בבית הכנסת מרוקאי לעילא, מתפללים כאן גם בני עדות אחרות, בעלי כיפות סרוגות וחילוניים שפוקדים את בית הכנסת בחגים.

אשדוד באותיות

א·ב·ג

ר חוב סומסום — המקום שבו נולד מנהג קבלת השבת האשדודי ממוקם ברובע ב', במפגש הרחובות בורוכוב והרב מימון ומהווה מזכרת לאשדוד של פעם. ותיקי העיר נהגו לשבת בבתי הקפה שברחוב, ולנהל שיחות בענייני דיומא בזמן שנשותיהם היו עסוקות בבישולים וניקיונות לקראת השבת. המולת הרחוב הזכירה לתושבים את דיירי התוכנית "רחוב סומסום", והשם השתרש.

ש וק אשדוד-ים — השוק העירוני של אשדוד, או בשמו העממי "שוק יום ד'", מושך אליו מדי שבוע המוני מבקרים - מאשדוד ומחוצה לה. השוק, שמתקיים ברחבת החניה של חוף לידו, מציע, מלבד פירות, ירקות ומיני דברי מזון, גם חפצים בסגנון שוק פשפשים.

ת ל מור — עיר הנמל העתיקה של אשדוד היא כיום תל ארכאולוגי קדום ששוכן בגדה הצפונית של נחל לכיש, בסמוך לדרך הים הקדומה. בחפירות שנערכו במקום התגלו 12 שכבות ארכיאולוגיות - מסוף תקופת הברונזה המאוחרת ועד לתקופה ההלניסטית. במקום נחשף בין השאר מתקן להפקת צבע ארגמן מחלזונות.

אחד מהדברים המייחדים את בית הכנסת הוא ההימנעות המוחלטת מדיבור בזמן התפילה וההקפדה על הכלל שבבית הכנסת אנשים מצווים להתפלל ולא לעסוק בדברי חולין. דבר מיוחד נוסף הוא שעל הקירות אין כל ציור או תמונה, אלא רק פסוקים וטקסטים המבטאים משפט, צדק, צניעות, אהבת האדם והתורה, שהם המזון לנשמה ולרוח. ציורי תקרה עם יוני שלום לבנות על רקע תכול מעניקים למקום תחושת אווריריות.

בית הכנסת, שתוכנן בידי האדריכל ליאור מלכה, הוא מהגדולים בעיר, עם יותר מ-500 מקומות ישיבה באולם הראשי ועוד כ-150 בעזרת הנשים. את ההיכל המחודש עיצבה האדריכלית זהבה בנימין והמתפללים לקחו חלק במימון. האלמנט המרכזי בהיכל הוא תבליט העשוי ברזל ונחושת מצופים זהב, ומתוארים בו ביד אמן בית המקדש שעליו שלושה כתרים - של מלכות, תורה וכהונה - לוחות הברית, ירושלים ומעמד הר סיני. מתחת לאדמה, במקום שבו ניצבת התיבה, הונחו אבנים קדושות שהובאו מבית הכנסת של משפחת הרבנים פינטו בעיר החוף אֶסַוִוירָה שבמרוקו.

בתוך ההיכל יש כשלושים ספרי תורה. גילו של אחד מהם כ-250 שנה, ומוצאו מסוריה או מרוקו. הוא נחשב בעל סגולות ואין פותחים אותו או קוראים בו. הספר עובר מבית לבית וגם בין בתי חולים, ומחולל ישועות, כך לפי האמונה. מקום מושבו הקבוע של הרב פינטו הוא בפינה מרוחקת בעיבורי האולם דווקא, כאחד העם. זאת כדי שדעת המתפללים תופנה לא אליו - אלא לעבודת הבורא.

מכאן המשיכו אל בית הכנסת המיוחד של יוצאי אתיופיה, **בית הכנסת גואל ישראל**. שובו על עקבותיכם ופנו שמאלה ברחוב משה אבן עזרא ושוב שמאלה לרחוב יהודה הלוי. בשדרות בני ברית פנו ימינה, כשמשמאלכם משתרע גן הפסלים היפה של העיר. פנו שמאלה בשדרות ירושלים ובשדרות הפרחים פנו ימינה, בכיכר שמאלה, לרחוב הרותם ומיד ימינה, לרחוב מבוא השרביטן.

בית הכנסת גואל ישראל

חניה במקום (ללא תשלום)

מבוא השרביטן 8

לתיאום ביקור: הרב מיכאל מהרט, טל' 054-800-1037

בית הכנסת גואל ישראל אינו מזכיר במאומה את בתי כנסת של עולי אתיופיה בארץ מוצאם. הוא בנוי קירות ישרים של אבן לבנה, והאלמנט העיצובי היחיד שבחזיתו הוא שלושה חלונות צרים, ארוכים ומחודדים כלפי מעלה. פנים בית הכנסת פשוט וצנוע, ואת עזרת הנשים מקשטים ויטראז'ים המזכירים ציורים עתיקים מארץ הקודש.

בפינת האולם מתנוססים שני תצלומים נוגעים ללב: באחד מופיעה הרבנית המנוחה ילגניש צפורה כשהיא נושאת ידיים בתחינה בתוך קהל גדול של נשים בלבן, ואילו בתצלום השני מופיעים זקני העדה לפני עלייתם ארצה.

"הבחירה בסגנון האדריכלי אינה מקרית", אומר רב קהילת יוצאי אתיופיה באשדוד, הרב מיכאל מהרט, שעל שם אימו, הרבנית ילגניש, קרוי בית הכנסת. "אני רואה את עצמי ישראלי לכל דבר והיה לי חשוב שהמבנה ישתלב בסגנון הכללי והמודרני. הכוונה שלנו היא להתערות בארץ, ולכן איני דוגל במנהגים שהיו מושרשים בעבר בקרב יהודי אתיופיה, כמו למשל הקרבת שה או עז בפסח, לכבוד הולדת בן או ארבעים יום לאחר הלידה, ובאירועים נוספים. לשמחתי אלו מנהגים שהולכים ונעלמים מן העולם".

עם זאת, הרב מהרט מייחס חשיבות רבה לשמירה על מסורת ישראל, והוא עורך חתונות, בר מצוות, שבת חתן וכמובן מקפיד לחגוג את החגים כהלכתם. הוא עלה עם משפחתו לישראל כשהיה כבן 13, נצר למשפחה של קייסים. אביו שהיה קייס הסמיך את אחיו, שהוא כיום קייס בעיר.

עוד על: יהודי אתיופיה באשדוד

באשדוד יש כ-1,500 בתי אב ממוצא אתיופי. צעירים רבים התרחקו אומנם מהמסורת, אך בכל זאת מגיעים לבית הכנסת בימי חג ומועד. מי ש"גונב את ההצגה" הם המבוגרים שבאים לבושים במיטב מחלצותיהם המסורתיות, כאשר נשים וגברים כאחד עוטים צעיפים לבנים ורחבים, הארוגים מכותנה לבנה ומעוטרים בחוטי צבע הנקראים נֶטָלָה. שמלות החג הלבנות והמעוטרות של הנשים נקראות הַבֶּשָׁה קֶמִיס, ולראשן הן עוטות צעיפי שַׁאשׁ.

נוסח התפילה מורכב משפת הגֶעז (שפה שמית עתיקה השגורה בפי קבוצות אתניות שונות באתיופיה, ומכונה גם חבשית) בצד הנוסח הספרדי ירושלמי המוכר. התפילות מלוות בפיוטים בנוסח ספרדי, בשירים מסורתיים ובשירתם הערבה של הקייסים החברים בקהילה.

בית הכנסת אור מנחם

חניה במקום (ללא תשלום)

אבני החושן 1

לתיאום ביקור: הרבנית חנה עאמר, טל' 050-681-0174

כעת המשיכו ל**בית הכנסת אור מנחם**, ע"ש הרבי מלובביץ'. מרחוב הרותם פנו ימינה ומיד שמאלה, לשדרות ירושלים. בהמשך פנו שמאלה, חזרה לשדרות בני ברית והמשיכו ישר כשאתם חולפים בדרך על פני שלושה מרובעי העיר ומגיעים לנקודה הדרומית ביותר באשדוד. לאחר נסיעה של כעשר דקות פנו ימינה ברחוב תל חי, שמאלה ברחוב ספיר והמשיכו ישר בכיכר עם הרחוב, שמשנה שמו לאבני חושן.

חיצוניותו המהודרת של מתחם חב"ד שבו שוכן בית הכנסת אור מנחם, משדרת איפוק, אך אין ספק בכך שמדובר בסוג של ארמון. המתחם הענקי, שחזיתו אבן לבנה וחלונותיו אפור ותכלת, תוכנן בידי האדריכל גיל מינסטר ועל עיצוב הפנים הופקד משרד קינן אדריכלים. אף שנפתח רק ב-2017, הרב מנחם עמאר ואשתו הרבנית חנה כבר רואים בעיני רוחם מרכז יהודי חובק כל, שיפעל באשדוד וגם מחוצה לה.

ניתן לראות זאת בתשומת הלב הרבה שהוקדשה לפרטים, גדולים כקטנים - מפרוכת הקטיפה שבהיכל המעוצב ועד לפסיפס המעטר את הקיר בפינה היוקרתית לנטילת ידיים. בפסיפס המסוגנן מתוארים בית המקדש שלצדו ניצב כהן הנוטל ידיו. "כך, כל מי שנוטל ידיים מול הפסיפס, מבין שהוא חוליה בשרשרת", מסביר הרב עמאר. הספסלים בבית הכנסת עשויים עץ חום בגוון מהגוני, הנברשת מבהיקה, והמקום כולו אומר יוקרה וחדשנות. על הספסלים מסודרות כיפות לבנות וחדשות העומדות לרשות כל מי שרוצה להיכנס פנימה ולהתפלל.

עוד על: הרב עמאר

הרב עמאר נולד והתחנך בפריז, שהה בשליחותו של הרֶבֶּה במשך כמה שנים בסידני בירת אוסטרליה, וב-2004 הגיע לאשדוד כדי להקים בה מרכז רוחני להעצמת הזהות היהודית ברוח חב"ד ותורת החסידות. כך, לצד בית הכנסת מתקיימות במקום פעילויות שונות, משיעורי תורה וסדנאות, הרצאות וערבי נשים ועד ייעוץ מקצועי והכוונה לזוגות צעירים - כל זאת בניסיון ליצור קהילה צעירה שתהיה מזוהה עם המקום.

כשפוסעים לתוך המתחם בוקעות מרמקולים שבתקרה נעימות מסורתיות וניגוני נשמה. "האדריכלות המודרנית נועדה לעורר בדור הצעיר השראה

ולחבר אותו למסורת ולזהות היהודית דווקא בעזרת אמצעים חדשניים שידברו אל ליבו", אומר הרב, שלא רק אומר אלא גם עושה ומיישם בעזרת אמצעי מולטימדיה - מסכים היורדים ועולים, מקרנים משוכללים ואף אולם המזכיר "חדר בריחה" - חוויה אינטראקטיבית של היכרות חווייתית עם היהדות והמסורת על פי חב"ד.

בית הכנסת והמשרדים במקום פתוחים כל העת, וכל החפץ יכול להיכנס אל בין כתלי המתחם, לשתות כוס מים ואף להכין לעצמו קפה. את המבואה מפאר קיר הנצחה להאדרת מקום ציונו של בעל התניא, הוא רבי שניאור זלמן מלאדי, מייסד תנועת חסידות חב"ד. חנות חפצי היודאיקה ותשמישי הקדושה הפועלת במקום משלימה את החוויה ההוליסטית. נוסח התפילה, אם לחזור ליסודות, הוא ספרדי ומשולב בניגונים של שמחה והתרוממות הרוח, ומי שרוצה מוזמן להרים לסיום כוסית או שתיים של וודקה.

אמרו עליה

"מעקרון וימה כל אשר על יד אשדוד וחצריהן. אשדוד, בנותיה וחצריה"

(ספר יהושע, פרק ט"ו, פסוק מ"ו)

בסביבות אשדוד

- בית העדות
- תל אשדוד
- בריכת רוברטס
- שמורת חולות ניצנים
- גבעה 69
- מפעל שעוני עדי וחמוצי קבוצת יבנה
- מרכז מבקרים כד-בני דרום
- אגרונן - קטיף עצמי גדרה
- חמי יואב

בית העדות

א'-ה' 8:30-16:00

בתשלום; הנחה לסטודנטים, לגימלאים ולקבוצות

מושב ניר גלים (בכניסה הצפונית לאשדוד)

08-8568476, שלוחה 2

www.beit-haedut.org.il

הכניסה בתיאום מראש בלבד

בית העדות

בית העדות למורשת הציונות הדתית וזיכרון השואה ממוקם בלב מושב ניר גלים, שמצפון-מזרח לעיר אשדוד, סמוך לכביש 41. המוזיאון הקטן והאינטימי הוקם בראשית שנות התשעים בידי חברי עמותת בני עקיבא, במטרה לתעד, לחקור ולהנחיל לדורות הבאים את זיכרון השואה ואת מורשת הציונות הדתית. בין השאר מוצגות בו יצירות של אמנים ששרדו את השואה ומגוון מוצגים אותנטיים מתקופת השואה. ב-2012 נחנך במוזיאון מיצג "בית הזכוכית", המעביר בצורה חווייתית ומרתקת את סיפור הצלתם של רבים מיהודי בודפשט בשלהי המלחמה. במקום גם ספריה, ארכיון ואולם כנסים.

תל אשדוד

מדרום-מזרח לאשדוד של ימינו, במרחק של כחמישה קילומטרים מחוף הים ומדרום לאזור התעשייה עד הלום, נמצא אחד התלים הגדולים בישראל. בחפירות ארכיאולוגיות שנערכו בתל במהלך כעשור, התגלו ממצאים רבים המעידים על ההתיישבות ארוכת השנים במקום ועל חשיבותו הרבה של האזור לאורך כאלפיים שנה. הממצאים כללו גם רבים משרידיה של אחת מחמשת סרני הפלישתים, שהשתרעה על שטח של מאות דונמים, ושימשה מרכז חשוב בתקופת הפלישתים, וכן 23 שכבות היסטוריות - הקדומה שבהן מתקופת הברונזה התיכונה והמאוחרת שבהן משלהי התקופה הביזנטית.

תל אשדוד

24 שעות ביממה, כל השנה

ללא תשלום

דרומית לאזור התעשייה עד הלום

לא נגיש לנכים

מומלץ שלא להגיע למקום עם רכב פרטי שאינו 4x4. החנו את רכבכם מול צומת אמונים, על כביש 4, או במרכז (כ-400 מטר מהתל)

כמאתיים מטר מצפון לתל התגלה מתחם ענקי, שלדעת החוקרים שימש כארמונו של הנציב האשורי. במתחם הארמון נחשפו בין היתר כלים רבים מבהט, מחרס וממתכת, וכן צלמית של אלה מצרית יושבת מהמאה ה-12 לפני הספירה שזכתה לכינוי "אשדודה". חלק מהממצאים הרבים שהתגלו בחפירות שנערכו כאן מוצגים כיום במוזיאון לתרבות הפלשתים בעיר (להפנות למספר העמוד הרלוונטי).

התל, שחלש על דרך הים העתיקה (וַיָּה מָאריס), מתנשא לגובה של כעשרה מטרים מעל פני הים וכולל כיום בין השאר את שרידיו של הכפר הערבי איסדוד ואת שרידי הכניסה לעיר הפלשתית, דרכה גם הובא לעיר ארון הקודש. על חלק ממבני הכפר ניתן עדיין להבחין בסימני ירי מהקרבות הקשים שהתחוללו כאן במהלך מלחמת העצמאות. בראש התל ניצבים שרידיו של המסגד ששכן במרכז הכפר, ונקרא על שם סלמאן אל פארסי, מי שהיה, לפי האגדה, ספרו האישי של הנביא מוחמד. ממערב למסגד שכן חאן, שהוקם בתקופה העות'מנית, ושימש כמקום מנוחה לעולי רגל שעברו במקום. בסמוך לחאן נמצא אחד המבנים הבודדים שנותרו שלמים ברובם - מבנה אחוזת הקבר של השייח' אבו אל קאבל.

בתום הביקור במקום אפשר להמשיך לבריכת רוברטס, שלולית החורף הגדולה (מומלץ לבקר בעונת החורף, או לחילופין - באביב, אז ניתן ליהנות מפריחה יפה באזור).

בריכת רוברטס

24 שעות ביממה, כל השנה

ללא תשלום

מערבית לבית עזרא

לא נגיש לנכים

מומלץ להגיע בעונת החורף או בתחילת האביב. הסיור במקום מתאים לרכבי שטח ולהולכי רגל בלבד

בריכת רוברטס

שלולית החורף הגדולה, שמתפרשת על פני שטח של כ-190 דונם מדרום-מערב לתל אשדוד, בין פארק החולות לכביש 4, נקראת על שמו של הצייר הסקוטי דיוויד רוברטס, שבמהלך מסעו לארץ ישראל בשנת 1839 צייר את נופי הארץ, ובהם גם את השלולית ואת תל אשדוד הסמוך. בשמה הערבי היא נקראת "בירכת אל-חאן", על שם החאן ששכן למרגלות התל הסמוך.

מי הגשמים הנאגרים כאן מדי חורף מושכים אל המקום עופות מים רבים ומגוון רחב של דו-חיים. על גדת השלולית עצי אקליפטוס ועצי שקמה רבים וכן צמחיית מים מגוונת. השלולית, שלרוב נשארת מלאה במים עד בוא האביב, היא מיקום מצוין לעריכת פיקניק בחיק הטבע (זהירות: אין לטבול במימיה).

בריכת רוברטס היא גם תחנה במסלול הליכה למטיילים (סימון שחור) שתחילתו בבית ספר שדה שקמים (שעל חוף ימה של ניצנים) וסופו בתל אשדוד.

טיפ

שימו לב לא להתבלבל עם מאגר הביוב שמצפון לשלולית. בחלק מהמפות הוא מסומן בטעות כבריכת רוברטס

שמורת חולות ניצנים

פארק החולות הענקי, שמשתרע על פני שטח של כ-20 אלף דונם בין אשדוד לאשקלון, הוא זכר לחולות שכיסו בעבר את מישור החוף וללא ספק אחד מאתרי הטבע הקסומים והמרשימים ביותר באזור הדרום. לאחר שכבשתם את פסגתה של דיונת החול הגדולה והמפורסמת הניצבת בקצהו הצפוני של הפארק, בתחומי העיר אשדוד (ראו בפרק "לרוץ"), תוכלו להמשיך ולסייר ברחבי הפארק.

השמורה היפה נחלקת לשניים על ידי נחל אבטח (נחל אכזב שנשפך לים בחוף ניצנים). החלק שמדרום לנחל הוא שטח אימונים של בסיס הטירונים הצה"לי שבתחומי השמורה, והכניסה אליו אסורה. החלק שמצפון לנחל,

שמורת חולות ניצנים

- חניון בית ספר שדה שקמים
- מהזריחה ועד רדת החשיכה
- ללא תשלום
- שמורת ניצנים
- www.parks.org.il
- נגיש בחלקו
- ברחבי השמורה אין שירותים ומים, כך שכדאי לנצל את בית ספר השדה לצורך זה

כ-8,000 דונם שטחו, פתוח לקהל הרחב. חוף ניצנים (חוף רחצה מוכרז) המרהיב ובריכות מי התהום שבשטחו אינם נכללים בשטח השמורה.

שתי מחצבות הכורכר הגדולות, שהעבודה בהן נמשכה כשלושה עשורים, עד סוף המאה העשרים, יצרו טופוגרפיה מעניינת באזור. כיוון שעבודת החציבה התבצעה בראש רכס הכורכר שבשמורה, הנקודה שאמורה היתה להיות הגבוהה ביותר באזור הפכה לנמוכה ביותר. ברבות השנים נעצרה החציבה במקום, והמחצבות, שנחפרו לעומק של יותר מעשרים מטר, הפכו למאגרי מי תהום.

האזור, שבזמן מלחמת העצמאות שימש זירת קרבות קשה, הוא כיום שמורה פסטורלית, שבה מגוון רחב וייחודי של צמחים ובעלי חיים, בהם צבי ארץ-ישראלי, שועל מצוי, נמיות וצבי יבשה. בין השאר שוכן בה גם יישוב קהילתי קטן בשם "ניצן".

הביקור בשמורה, שמנוהלת בשיתוף פעולה בין הקרן הקיימת לישראל והחברה להגנת הטבע, מומלץ במיוחד בעונת הסתיו, אך אפשר לטייל כאן בכל עונות השנה (בקיץ מומלץ להתחיל את הטיול השכם בבוקר). תוכלו לבחור כאן בין כמה מסלולי הליכה, המסומנים בצבעים שחור, ירוק וכחול. בכניסה לשמורה מוצגים שלטי הסבר על המקום, ולצדם חניון ובו שולחנות פיקניק בצל עצי אקליפטוס.

טיפ

אל תוותרו על ביקור במבנה המרשים של בית ספר השדה. המבנה, שזכה לכינוי "הארמון", שימש בעבר ביתו של מוכתר הכפר הערבי ששכן במקום. בסמוך אליו ניצבת האנדרטה לאישה הלוחמת

גבעה 69

הגבעה, שזכתה לכינויה בשל גובהה (69 מטר מעל פני הים - הנקודה הגבוהה ביותר באזור), שוכנת במרחק של כחמישה קילומטרים מדרום-מזרח לכניסה לשמורת חולות ניצנים.

גבעה 69

- חניית עפר במקום
- 24 שעות ביממה, במהלך השנה כולה
- ללא תשלום
- גבעה 69
- נגיש בחלקו

בשל גובהה, הבריטים הקימו בה בתקופת המנדט שלושה מגדלי מים, שסיפקו מים למחנות הצבאיים באזור (מכאן זכתה גם לכינוי "גבעת שלושת המגדלים").

בהמשך הפכה הגבעה לנקודה אסטרטגית ראשונה במעלה לאחר נפילת ניצנים בידי הצבא המצרי בזמן מלחמת העצמאות. לאחר כמה ניסיונות כושלים מצד הצבא המצרי לכבוש את הגבעה מידי כוח גבעתי, היא נכבשה ב-10 ביוני 1948 בקרב דמים קשה, שגבה את חייהם של 20 לוחמים. לוחמים נוספים נפצעו או נלקחו בשבי. מספר חודשים מאוחר יותר הצליחו כוחות צה"ל להחזיר את השליטה בגבעה. כיום מוצבת כאן אנדרטת זיכרון לזכר הנופלים. המגדלים ההיסטוריים שוקמו ובסמוך נבנה חניון קק"ל.

מפעל שעוני עדי וחמוצי קבוצת יבנה

חנות מפעל השעונים, הנחשבת הגדולה מסוגה בארץ, שוכנת בצד כביש 41, בין צומת בני דרום לצומת גדרה. תחת קורת גג אחת תמצאו את כל המותגים המובילים - ממותג הבית (עדי) ועד חברות בינלאומיות ותיקות כמו Timex, Swiss Military ו-Rhythm.

חוויית הביקור במקום משלבת, מלבד האפשרות לרכוש שעונים מכל הסוגים (משעוני יד - לנשים, לגברים ולילדים, דרך שעונים מעוררים ועד לשעוני קיר), גם צפייה בסרטון (ללא עלות) המתאר את תהליכי הרכבת השעונים במפעל, סיור מודרך באולם הייצור היחידי בארץ של שעונים, ביקור במפעל השימורים "חמוצי קבוצת יבנה", שהוקם לפני כשישים שנה והפך למוביל בתחומו בארץ, וכן סיור בחווה הסולארית של קבוצת יבנה והיכרות מקרוב עם שיטת ייצור החשמל באמצעות קרני השמש.

מרכז מבקרים כד-בני דרום

בית הבד הייחודי שוכן במושב בני דרום הוותיק, ופועל זה מעל לארבעים שנה. במקום מיוצרים שמן זית איכותי, ירקות כבושים מכל הסוגים, ממרחים שונים ועוד. במרכז המבקרים של בית הבד תוכלו ליהנות מהדגמה של תהליך הפקת שמן הזית (הן בשיטה הישנה והן החדשה), מצפייה בסרט המתאר את תהליכי הייצור במפעל, מביקור בבית הראשונים וסיפור הקמת המושב, מטעימות ממוצרי המפעל ועוד. במקום חנות בה ניתן לרכוש את כל המוצרים.

מפעל שעוני עדי וחמוצי קבוצת יבנה

- חניה במקום
- א'-ה' 8:00-17:45; ו' 8:00-12:45
- בתשלום מגיל שלוש
- 08-8548601/633
- קבוצת יבנה
- נגישות מלאה (גם לכיסאות גלגלים)
- www.adiwatches.co.il
- הביקור במקום מיועד לקבוצות, ובתיאום מראש בלבד

מרכז מבקרים כד-בני דרום

- חניה במקום
- א'-ה' 10:00-16:00; ו' וערבי חג 9:00-12:00; סגור בימי שבת וחג
- בתשלום (המחיר משתנה לפי סוג הקבוצה)
- 08-8515548 או 050-8616666
- מושב בני דרום
- נגיש
- www.kad.co.il
- הביקור במקום מיועד לקבוצות, ובתיאום מראש בלבד; הדגמת תהליך הפקת השמן - בעונת המסיק (אוקטובר/ינואר)

אגרונן - קטיף עצמי גדרה

חניה במקום

ו' 9:00-15:00; שבת מ-9:00 עד גמר הפרי

בתשלום מגיל שלוש

053-9374258

אגרונן, גדרה

נגישות מלאה (גם לכיסאות גלגלים)

www.agronen.co.il

אגרונן - קטיף עצמי גדרה

במרחק נסיעה של כרבע שעה מאשדוד נמצאים השדות היפים של אגרונן, המציעים חוויית קטיף אקזוטית לכל המשפחה. בשטח השדות (16 דונם) תמצאו מגוון גדול של תותי עץ (שחורים, לבנים ופקיסטנים), תשעה זנים שונים של פטל שחור וכן זנים שונים של פרי הפיטנגו הברזילאי. בנוסף תוכלו ליהנות כאן מקטיף של שסק ותות שדה, ולרכוש סלסלות ריקות במידת הצורך (כדי להצליח לסחוב הכל לביתכם).

מרבית הגידולים נמצאים בחממות, כך שניתן לבקר כמעט בכל מזג אוויר (למעט מזג אוויר סוער במיוחד). מתחם הכניסה למקום מקורה, ומגן אף הוא מפני הגשם.

חמי יואב

חניה במקום

א' 9:00-17:00; ב', ד' 8:30-16:30; ג' 8:30-22:00; ה' 8:30-23:00; ו' 8:00-15:30; שבת 7:30-17:00

בתשלום (ניתן לרכוש חבילות טיפולים); הנחה לילדים (5-12) ולבני גיל הזהב

08-6705600

חמי יואב

נגיש

www.hamei-yoav.co.il

הכניסה למים - מגיל שלוש ואילך; יש להצטייד בבגד ים, בכפכפים, במגבת ובחלוק רחצה (את השניים האחרונים אפשר לשכור במקום)

חמי יואב

הביקור באזור זה אינו שלם ללא חוויית התרגעות נעימה, שמחדשת את המצברים לקראת החזרה לשגרת היומיום. במתחם חמי יואב 11 בריכות מים תרמו-מינרליים, הנשאבים ממעמקי האדמה ומוזרמים בהרכבם הטבעי בטמפרטורה של 37-39 מעלות היישר לבריכות. המים עשירים במינרלים ובגופרית ומיוחסים להם סגולות מרפא ייחודיות, המסייעות בהתחדשות הגוף והנפש.

לצד הבריכות יש סאונה רטובה, סאונה יבשה וג'קוזי מהביל, וכן אפשרות לקבלת עיסוי בריאותי ומפנק. במתחם מסעדה כשרה ואזורי מנוחה ואירוח על גדות האגם שבמקום.

קולינריה ובילויים

קולינריה

בראשית היה ים, ונמל, ודגים. שניים-שלושה מוסדות אוכל אשדודים שנפתחו והצליחו בראשית היה ים, ונמל, ודגים. שניים-שלושה מוסדות אוכל אשדודים שנפתחו והצליחו, והיו הפנים הקולינריות של אשדוד. אחר כך הייתה עלייה מרוסיה. ומאוקראינה. וממולדבה. ומגאורגיה. אחר כך, ובין לבין, הגיעו העולים מאתיופיה, ומשאר קהילות תבל.

בהמשך נהייתה עדנה לאוכל המרוקאי, והתימני, והתוניסאי; המאכלים הטורקיים והפרסיים חזרו לעורר סקרנות; וגברה ההתעניינות במטבח הסיני, ובמטבח התאילנדי, ובזה ההודי. אחר כך הגיעו לערי החוף הישראליות הרבה צרפתים, ופה ושם גם הולנדים ודוברי ספרדית, וכולם הרי אהבו כבר מזמן פסטות איטלקיות, נאצ'וס מקסיקאיים ובלינצ'ס הונגרי. ואז, מרוב עליות, נהייתה העיר אשדוד לקיבוץ גלויות.

בין לבין היו המון חלומות ילדות להרבה אנשים טובים וחרוצים, וגדל דור חדש בעיר של צעירים חסרי מנוח, ושוב הים הזה, עם החופים והגלים ובעיקר הדגים הטריים, שעורר השראה והצית את היצירתיות. וככה, עם קצת עידוד עירוני ותנופת בנייה ופיתוח, ועם הרבה מרץ יזמי נלהב - קרמו להם אט-אט החלומות עור וגידים, והרחיבו את רפרטואר ההסעדה המקומי, ונהיו לזירה אטרקטיבית שמספקת מענה מקומי מושלם לחך של תושבי העיר, ומוקד עלייה לרגל של קהל סועדים ובליינים מכל קצוות הארץ (ומעוד כמה גלויות), עד שכבר אי אפשר שלא להתפעל מהאוצר הגסטרונומי שקם כאן לתפארת העיר אשדוד ולקרוא לו סצנה קולינרית משובחת. סצנה קולינרית אשדודית, שלא מביישת את האחיות הגדולות בארץ ובעולם.

סצנה קולינרית פירושה התרחשות פעילה בענף האוכל ובתחום אמנות הבישול. סצנה קולינרית משמעה שמקום הופך למוקד עניין עבור חובבי אוכל טוב ועבור בעלי מקצוע העוסקים באוכל, בישול והסעדה. סצנה קולינרית היא אירוע גסטרונומי מדוּבּר שמעיד על חיים שוקקים בעיר. כי בהיותו צורך קיומי בסיסי - הרי שהמזון מעיד על חיים, ומשום כך מזון שמתפתח לאירוע-אוכל בעיר - מעיד על הנעת גלגלי התסיסה התרבותית, החברתית והכלכלית שלה.

הסצנה הקולינרית האשדודית מתבטאת ברב תרבותיות. היא פסיפס של טעמים מכל קצוות תבל; היא קיבוץ גלויות גסטרונומי, שבּוֹ טבחי כל העולם התאחדו

לבנות ולהיבנות בעיר. היא תמהיל מנצח של שלל טעמים וריחות וצבעים ושפות, שכולם דרים בכפיפה אחת על קרקע פורייה אחת הנושקת לים. בסצנה הקולינרית האשדודית גר חצ'פורי גאורגי עם פלאפל תימני, ופאד תאי תאילנדי עם פולנטה מקסיקאית ירבץ. הסצנה הקולינרית האשדודית היא החלום של אותה ילדה אתיופית שבישלה לכל משפחתה מאז שהתייתמה מאֵמה - חלום שהיה למציאות כשפתחה שנים לאחר מכן מסעדה בעיר עם מטעמֵי האֵם ולזכרה. הסצנה הקולינרית האשדודית היא החלום של ארבעה חברים צעירים שנָהגה בעת שחלקו חדר בעיירת גולשים מקסיקאית - חלום שהתממש עם הקמת המסעדה המשותפת שלהם. הסצנה הקולינרית האשדודית היא החברות המיוחדת שנרקמה בין משפחה סינית ומשפחה ישראלית, שהביאה לייסודה של מסעדה סינית בעיר; היא האהבה הייחודית בין תאילנדית וישראלי, שמתבטאת במאכלים התאילנדיים שמציעים השניים בחלום המסעדה שהגשימו יחד; היא חלומו של הילד שאכל רק את מאכלי הפנימייה בברזיל, וכשעלה לארץ החליט שמעתה יהיה אדון לעצמו ולבישול האוכל שלו ושל יקיריו.

כל החלומות האלה, ועוד הרבה אחרים, שנָטוו בקצוות שונים של הגלובוס, הוגשמו כאן, באשדוד הקטנה שבישראל הקטנה, בזכות יוזמה מבורכת, נחישות, השקעה, חריצות, אמונה והמון אהבה. אהבת האוכל, אהבת הבישול, אהבת התרבות, אהבת תרבות האוכל. ואהבת אנשים, שמקבלים בהנאה את מה שהחולמים יודעים כל כך טוב לתת. כל החלומות האלה והגשמתם - הם פרי ידיהם ועמלם של אותם יזמים ובשלנים ואופים ושפים וטבחים וקונדיטורים ויינים ודייגים וצולים ומקפיצים וקוסמי-אוכל ורוקחי-מעדנים ואמני-מטעמים תושבי העיר, שלא ויתרו על הגשמת מה שנראה לא פעם דמיוני בלבד; של אותם אלה שמקרינים מאהבת האוכל שלהם על אהבת האוכל של לקוחותיהם-סועדיהם. כל אלה הם-הם המרכיבים של סצנת הקולינריה האשדודית - החומרים האנושיים שחוברים זה לזה יחדיו, והם מעורבבים ובחושים היטב, ומתובלים במידה (עם תיקון לפי הטעם), ומתבשלים על אש גבוהה עם הרבה חום, תשוקה ואהבה, עד להזהבה. וכתוצרת מוזהבת הם אלה שעושים יום-יום את אשדוד למה שהיא, לעיר רב תרבותית צומחת ותוססת, אוכלת ושותה, מבשלת ומסעידה, מבלה ומארחת; לעיר חוף אטרקטיבית של טעמים מהבילים וריחות צלייה, עיר ישראלית מקבצת גלויות המרושתת בהיצע מרשים של מסעדות ושפים וברים ודיינרים ומאפיות וקונדיטוריות ופאבים ופלאפליות וגלידריות וקיוסקים וצ'יפסיות ומעדניות וקייטרינג ובשלנים ואופים למכביר, כזו הראויה לכינוי "עיר הקולינריה". ועוד איך.

טיפ

לפרטים נוספים על מסעדות באשדוד ראו את ספרינו "אשדוד: עיר של טעמים", באתר האינטרנט שלנו www.shichor.co.il וכן בלשכת התיירות של אשדוד בדוא"ל visitashdod2@ashdod.muni.il

אידי דגים

אין אדם שיתבקש לנקוב בשם של מסעדה באשדוד ולא יגיד מיד: אידי. אידי היא הידועה בכל מסעדות העיר, היא הפנים הקולינריות של אשדוד לאורך שנים, היא מוסד מיתולוגי. אנשים עולים אליה לרגל במיוחד, מכל מקום ואתר בישראל, וגם בעולם שמחוץ לארץ יצא שמה למרחוק.

נדמה שתמיד היא הייתה כאן, אֵם כל המסעדות האשדודיות. אבל לא כך היה לפני 30 שנה, כשאידי ישראלוביץ' עדיין היה בחולמים וטרם הגשים את חלומו. הייתה לו מִשׂרה נפלאה כצולל בקצא"א (חברת קו צינור אילת אשקלון), כשהחליט בשנות השמונים המוקדמות שבוער לו לממש את ייעודו ולהיות עצמאי בתחום המזון. אפילו במחיר סיכון מקום עבודתו המוצלח.

בתחילה רק לקח שנת חופש מהחברה, וניסה את מזלו בפתיחת פאב קטן. אחרי שנה חזר לקצא"א, כדי להבטיח את פרנסת משפחתו, אבל החיידק הקולינרי דגדג לו ולא הרפה. הוא החליט לעזוב את העבודה הבטוחה ולצאת לדרך עצמאית. אפילו המנהל שלו בחברה הסתכל עליו כעל משוגע כשהודיע על עזיבה, אבל אידי לא יכול היה להתעלם מהתשוקה האמיתית שפיעמה בו. אז הוא פתח שוב מקום קטן. ואחר כך פתח עוד שישה-שבעה מקומות. ופעם הלך לו יותר ופעם פחות. בדרך, בין לבין, עוד התעוררו אצלו ספקות והתחבטויות, וגם השאלה אם עזיבתו את העבודה בקצא"א הייתה בכלל אידי דגים הבכירה, המיתולוגית והמפורסמת במקום.

אבל ההתלבטות לא הייתה רלוונטית - הוא הלך עם האהבה, ועם החיבור לים, ועם האמונה שחייב לקום באשדוד מקום כמו זה שהוא מפנטז עליו. ושמקום כזה גם יצליח. הוא ביקש להתמקצע בתחום שהוא אוהב ומבין בו, דגים ופירות ים, ולכן נסע מפעם לפעם למסעדות בצרפת, הכיר ולמד כיצד הן פועלות, חקר ועבר השתלמויות בקורדון בלו - מבתי הספר הנחשבים בתחום הקולינרי בצרפת. גם היכרותו עם בעל המסעדה התל אביבית המישלנית מול ים, שהיה יבואן דגים לפני שנהיה למסעדן, סייעה לו רבות בהקמת המסעדה שלו.

בסופם של סיבובים והסתובבויות הוא הגיע ב-1995 אל המקום באשדוד שבו החליט לנטוע את המסעדה שראה בדמיונו. וכך, אחרי הרבה שעות לימוד, סיור, אהבת ים ותוצרתו, התפתחות ועבודה קשה, ועם המון תעוזה, פרפקציוניזם ואמונה, מקום מעוצב, דגה טרייה, תפריט משובח ושירות מעולה – הביקורות הטובות לא איחרו לבוא.

הבושם 6	073-7569513	א'-שבת, 12:00-23:00

פסקדו

החברים יחיאל זינו וערן ז'נו, תושבי אשדוד, חזרו אל העיר מהטיול הגדול שערכו מיד אחרי השחרור מהצבא, והבינו שמשהו חסר בה. מסעדת דגים כשרה. לערן יש משפחה שבבעלותה חנות דגים ("האחים ז'נו דגים"), וליחיאל יש יכולות ניהול מולדות גם אם לא נרשם לו עבר ניהולי בפועל, וגם יכולות טבעיות ועל-טבעיות של שף אף שלא קיבל תוכנית טלוויזיה משלו. היה להם ברור שתחום ההסעדה תובעני מאוד, אבל זה לא הרתיע אותם בדרך להפיכת החלום שלהם למסעדת דגים ממשית, חיה ותוססת. וכשרה, כמובן. הם התחילו בקטן - בילו שעות רבות בחנות הדגים המשפחתית של ערן, למדו את העבודה, סקרו את השוק, שאבו השראה. הם דמיינו בתחילה מסעדה קטנה, שמגישה אוכל כשר וטרי, תפריט לא גרנדיוזי, התבססות על הסחורה של "האחים ז'נו דגים". אבל לעסק שלהם היו תוכניות משלו. וכך גם ללקוחות המרוצים.

בזכות חריצות והשקעה, אי כניעה לתבניות המסורתיות של דג על הגריל או דג מטוגן, פנייה למנות מקוריות ולמגוון רחב של דגים טריים מהדגה היומית, תיבול בסוד ההצלחה הקטן שלהם - מלח ביתי בייצור עצמי במקום מלח ים, הבנה באוכל ובעיצוב מקום נעים ויפה, ובעיקר הודות לאהבה גדולה ורצון לתת - גדלה פסקדו שלהם ונהייתה למסעדה משמעותית הרבה מעבר למה שדמיינו וחלמו. היא נהייתה למוסד; למובילה, ולא למשכפלת מנות. היום כבר יכולים שני החברים הבעלים להתגאות בכך שהמסעדה שלהם, שפירוש שמה בספרדית - "דגים", נחשבת ומוערכת גם הרבה מעבר לתחומי אשדוד; שפוליטיקאים וסלבס מקומיים וארציים מתארחים בה דרך קבע; ושהיא זוכה לשלל ביקורות אוהדות ודירוגים מחמיאים מהשפים המובילים בארץ.

מרטין בובר 1/12	08-8523063	א'-ה', 12:00-24:00; שבת - שעה אחרי צאת השבת עד חצות

קפה ליון

כמה תל אביבים מכורים לפריז הגיעו באחד הימים לאחד משלושת סניפי קפה ליון באשדוד. הם חשבו שבכל הקשור לבראסרי, בולנז'רי ופטיסרי - אי אפשר כבר להפתיע אותם. שהם ראו הכל. אמרו להם שלמרות שראו הכל - כדאי להם בכל זאת לנסוע לאשדוד. אז הם נסעו. ונכנסו. ובמשך רגע אחד די ארוך לא הוציאו מילה מפיהם ורק הסתכלו זה על זה ועל הוויטרינות המקררות הגדולות המחופות בעץ, ועל תכולתן המתוקה המהפנטת.

הם כבר באמת חשבו שראו הכל, אבל אחרי רגע של אלם והלם התעשתו והודו: יצירת אמנות מתוקה כזו - אפילו בתל אביב ספק אם ימצאו. רגע נוסף לאחר מכן הם כבר מצאו את עצמם ביחסי קרבה אישיים עם מוס שוקולד לבן משולב בברולה אספרסו וטופי שוקולד, פחזניות במילוי קרם מוסלין, פאי תות שדה וופל בלגי פריך עם כדור גלידה בקצה. פלא שבחלוף שני רגעים נוספים הם ביטלו את כרטיס הטיסה שלהם לפריז?

קפה ליון היא רשת בתי קפה ברוח צרפתית שמונה ארבעה סניפים, שלושה מהם באשדוד והרביעי ביבנה. בעלי הרשת, היזמים האשדודים שמשון איטח ויניב טל, הקימו אותה כממשיכת דרכה הדינמית והצעירה של האחות המיתולוגית מסעדת לה ליונז, שייסדו ב-1996. כבר אז, לפני למעלה משני עשורים, ביקשו איטח וטל לרגש בנוסח צרפתי. בליון, רשת בתי הקפה שלהם הקרויה על שם העיר ליון הנחשבת לבירת הקולינריה הצרפתית, הם הגדילו והרחיבו וחידשו והחיו, וגייסו כמנצחת על אגף הקינוחים המופלא את הקונדיטורית ורד אורנים, שהייתה טכנולוגית מזון בקונצרן עלית.

רשת ליון מייצרת בעצמה את המאפים והעוגות, בעבודת יד שמוטבעים בה גינונים אירופיים. עם זאת, התפריט מותאם בקפידה לחך הישראלי. פרט לקינוחים המפנקים מגישים בליון ארוחות על טהרת המטבח הכפרי הצרפתי, כריכים, סלטים, פסטות, מרקים, לביבות, פיצות, קישים, דגים ומשקאות מיוחדים. פעם עוד שיווקו איטח וטל את מוצריהם לקונדיטוריות ברחבי הארץ, אבל בשלב מסוים הם החליטו להתמקם ולהתמקד באשדוד, ולבנות את אימפריית בתי הקפה שלהם כמקדש להנאה מהחיים)בצרפתית זה נשמע טוב יותר: joie de vivre(במרכזים מסחריים בעיר שלהם. ושכל הארץ תרדוף אחריהם עד אשדוד.

הגדוד העברי 1, מתחם גן העיר; ז'בוטינסקי 47, מתחם סטאר סנטר; אריאל שרון 1, מתחם ביג פאשן	א'-ה' 08:00 עד חצות; ו' 08:00-15:00; שבת - שעה אחרי צאת שבת עד חצות

אנדיב

באחד הערבים עמד על הרגליים כל מלון ווסט בוטיק אשדוד. כולם המתינו לבני זוג צעירים שהוזמנו לבלות במלון את הלילה הראשון שלהם כבעל ואישה אחרי שמיסדו את אהבתם כדת משה וישראל. אנשי הצוות חיכו להם בציפייה דרוכה, מגויסים למטרת הנעמת זמנם של החתן וכלה ומתודרכים עד לאחרון הפרטים; הסוויטה המפוארת במלון, שהזמינו עבורם הוריהם כמתנת כלולות, הוכנה למשעי; הבריזה הנעימה שהגיעה מהים וליטפה את חוף לידו כבר הייתה חסרת מנוחה; ורק המחותנים הצעירים בוששו לבוא. כשעצרה לבסוף הלימוזינה המהודרת בפתח מלון הבוטיק ודלתותיה נפתחו, נזרק לעבר המארחים משפט אחד קטן משני פיות מיוזעים ומאושרים: "סליחה על האיחור, אבל עדיין הבראנץ' המפורסם של אנדיב יחכה לנו מחר בבוקר?" הבראנץ' המפורסם והמפנק של מסעדת אנדיב חיכה להם, ועוד איך. והם ידעו למה הם שואלים עליו, ובשביל מה הם מחכים דווקא לו. הוא כלל, ועדיין כולל – עבור בני זוג צעירים יותר ופחות – בופה פתוח מול הים עם מגוון סלטים, גבינות בוטיק, מיצים טבעיים, מבחר דגים כבושים וחמים, חביתות שונות, פשטידות, טאפאסים וקפה איכותי.

אבל בבראנץ' לא נגמר הפינוק. בערבים זוכים באי המסעדה לארוחות גורמה פרי יצירתו של השף אנטולי שפיר, המנצח על מאכלי המטבח הים תיכוני עם הנגיעות האירופיות של אנדיב, וצעירים יותר ופחות שמתארחים כאן בימי שישי זוכים לקבלת שבת לצלילי בוזוקי יווני אופייני באווירה חופשית ומשוחררת.

מלון ווסט בוטיק, הטיילת 21	073-2866806	א'-ה' 12:00 עד חצות; ו' ומוצ"ש לאירועים פרטיים

קלמה

תהליך דחיקתו של חוף לידו, רצועת החוף המרכזית בעיר, לכדי אתר שהומה בימי הקיץ הלוהטים בלבד, הדיר שינה מעיניו של אביב מצליח, אשדודי בשנות הארבעים לחייו. הוא החליט להחזיר עטרה ליושנה, ולהחזיר את העסקים לחורף ואת החורף לעסקים. לא מעט מקומות בילוי נפתחו בחוף לידו ונסגרו זמן לא רב לאחר פתיחתם, בין השאר משום שפנו כמעט רק אל השמש העולה ואל קהל הלקוחות שוחר השיזוף והים בחום יולי-אוגוסט. חודשי החורף הותירו בשטחם שממה וריק. אבל אביב מצליח אוהב גם את החורף, ואת ההתכרבלות בחברותא על כוס תה מהביל במסעדה מוסקת וחמימה שמחלונה נשקף ים סוער.

כבר כשהקים את קלמה לפני עשר שנים בחוף לידו, לא היו לו תוכניות להימנות עם העסקים החד עונתיים שמתקשים לשרוד את מחצית השנה הקרה. הוא מיצב את קלמה לתלפיות כאחת המסעדות היציבות והפופולריות באזור, ובכל יום שעובר היא רק צוברת מוניטין ולקוחות מרוצים. אלה מגיעים אליה מכל הארץ ובכל ימות השבוע, אבל גם כאן אין כמו יום שישי: בעוד בוקר שישי מביא איתו לקלמה משפחות צעירות שמבלות בארוחת בוקר נינוחה מול הים, הערב שייך כולו לצעירים – קבלת השבת נערכת בידי בני עשרים-שלושים הלוגמים בירה מול השקיעה, ועם רדת החשכה מוגשת ארוחת הערב, שלאחריה הופך המקום לאתר בילוי סוחף עד לשעות הלילה הקטנות. שישי לוהט – גם בקיץ, גם בחורף.

חוף לידו, רחוב הטיילת	08-8667241	כל השבוע, 01:00-08:00

הסנדוויץ' התוניסאי

בעיצומה של ישיבת עבודה חשובה בנושאי קליטה באשדוד, רגע אחרי המהפך של 77', נתקף שר הקליטה הטרי דוד לוי ברעב משמעותי. לא הייתה ברירה. הדיון הופסק. עם רעב לא משחקים, בטח לא עם רעב של שר, וודאי לא עם הרעב של שר הקליטה לוי. לאחר שהושמע באוזניו ההיצע הקולינרי המפתה של העיר המתפתחת, הפתיע השר וביקש להסיעו לרובע א'. יועציו המסורים עוד ניסו למלמל משהו על חלופה עדיפה, אבל לוי הנחוש התעלם מהבעת הספק. נראה שידע למה.

בפתח ממלכת הסנדוויץ' התוניסאי הצנועה שבמרכז המסחרי הסמוך לשוק קיבל את פניו בחיבוק חם טיפוס צבעוני ושמח, אחד המופרים בעיר, מוריס סיטבון. שנתיים לאחר מכן קודם לוי והיה לשר הבינוי והשיכון. התעצמותה של אשדוד בכלל והתעצמות הבנייה בה בפרט הביאו אותו פעמים רבות אל העיר. בכל ביקור הייתה שמורה בלו"ז הצפוף של השר כמחצית השעה ללחמניית הפריקסה הטרייה והמטוגנת של מוריס, בעלת החריץ העצום הנפער במרכזה המשווה לה מראה של סמיילי. עד מהרה היה לוי לבן בית במקום. התצלום המשותף עם מוריס והסנדוויץ' לא איחר לבוא. הוא נתלה אחר כבוד במקום, גלוי לעין כל אורח קבוע או מזדמן שרוצה להרגיש בית, שמח וטעים עם לחמנייה שהשלם שלה עולה בעליל על סך כל חלקיה, ואפילו על הנדיבות המפליגה שבהגשתה.

רוגוזין 1, בתוך המרכז המסחרי (חנות 23)	08-8567161	א'-ה' 10:00-20:00; ו' 10:00-13:00

פטרה

עוד כשהיה בן 16, בעודו עוטה על ידיו כפפות פלסטיק צהובות במשמרת שטיפת הכלים בסטקייה באשקלון, ציפה סימו בן-חובל לרגע שבו תמורק הצלחת האחרונה והוא יוכל לחדור לאגף השני במטבח, זה של השף. כך למד את סודות הקולינריה, וכך, בין קרצוף למירוק, התפנה לחלום על מסעדה משלו, שיום אחד עוד תצליח לפרנס גם את הוריו ויתר בני משפחתו, ושיהיו בה אותם מאכלים מיוחדים שימציא בעצמו. השכלתו הקולינרית עלתה כיתה כשעבר קורס טבחים בצה"ל ובמקביל לשירותו הצבאי רכש ידע גם בבית הספר תדמור. בהיותו חייל אף השתתף בתחרות שפים ארצית וזכה בה במקום השלישי. כך, באופן לא מפתיע, אותו חלום קולינרי יצירתי של הנער ששטף כלים קרם עור וגידים, ובן-חובל היה למנצח על קונצרט חייו - מסעדת פטרה, שהקים בחוף הקשתות בעיר. כלי התזמורת שלו הם מעדני המטבח הגאורגי-אירופי, שבהם הוא שוזר את הצליל הייחודי שלו - טביעת אצבע יצירתית, נגיעה אישית, עיבוד חד-פעמי משלו של המאכלים, מנגינת החצ'פורי הפרטית שלו. את הבצק הגרוזיני הפריך בצורת סירה הוא ממלא לא רק בגבינות גאורגיות ובביצה עלומה, אלא גם בפירות ים, ומורח חמאה ואופה בתנור אבן. את הסימפוניה היצירתית הזו משלימים האווירה הנעימה, הבריזה הממכרת והנוף המרהיב הנשקף מהמסעדה היפה, שחגגה באחרונה תשע שנים להיווסדה.

חוף הקשתות, מפקורה 1	053-9441986	כל השבוע, 09:00 עד חצות

וינו דל מאר

רן ברנס היה בעסקי הגשת שירותים לבר לאירועים ואילו לאבי אהרוני הייתה חנות לממכר משקאות. החנות של אבי מכרה לבר של רן, והשניים עבדו זה עם זה על בסיס כמעט יומי. הקליק נוצר ביניהם. כשהיה ברור להם שהם רוצים להקים יחד משהו משלהם, הם חשבו איך לקחת את זה צעד קדימה ולשלב את עולם הקוקטיילים שרן כל כך אוהב עם עולם היינות שאבי התמחה בו. הם החליטו לפתוח באשדוד מקום שונה מהמקומות שהעיר הכירה עד כה, ואחרי השקעת מחשבה נוספת קיבלו הכרעה: לפתוח מסעדה איכותית עם שתייה בראש טוב, שהדובדבן בקצפת שלה יהיה הופעות חיות ובעיקר מוזיקה בסגנון ספרדי.

השניים מצאו מקום מול הים, ואט-אט החלו לבנות אותו מבראשית, במו ידיהם, בלי להיעזר כמעט בבעלי מקצוע. כמי שהגיעו לענף המסעדות עם ידע מוקדם, הם ידעו בדיוק איך הם רוצים שהמסעדה שלהם תיראה וכיצד היא תפעל. כך יצרו את מסעדת החלומות שלהם. הם עיצבו אותה באווירה של פעם, עם בקבוקים תלויים מעל לבר ונרות רבים המאירים בחשכה, ובסגנון ספרדי, עם אריחים ומרצפות בעיטורים קטלוניים, ולהשלמת האווירה גייסו עובדים על טהרת צעירי המקום, ובהם ברמנים מקצועיים, והלבישו אותם בספיונים. עד ששני החברים גיבשו את אופי המסעדה, היא כבר החלה לקבל חיים עצמאיים משלה ולמכור יין וקוקטיילים איכותיים ומיוחדים, בה בעת שהאוכל תפס בה מקום שולי.

במרוצת הזמן המסעדה המרעננת הנטועה בחוף הצפוני התפתחה וצמחה, גויס אליה השף אלעד רובין, המכין ספיישלים על בסיס שבועי, והאוכל הפסיק להיות הנשנוש שליד המשקאות וקיבל את המקום המכובד במגיע לו. היום מוגדרת וינו דל מאר מסעדת שף ים תיכונית ובר יין, אבל צמד השותפים לא נעצר בהגדרות כאלה ואחרות.

מרטין בובר 1	08-6713588	א'-ה' 11:00-2:00; שבת - שעה אחרי צאת השבת עד 02:00

רונג'אן

אבי אביטל שפשף את עיניו וכמעט צבט את עצמו כדי להיווכח שאינו הוזה. לעדר הפילים שחצה ללא הפרעה את הכביש הרעוע שהתפתל מולו כבר התרגלו עיניו, כמו גם לנוף המדהים הנשקף מאיסאן, הכפר הקטן בצפון מזרח תאילנד; אלא שהפעם, בעודו לועס את הפאד תאי המעולה שהזמין תמורת פרוטות, ראה על הכביש גם אותה. רונג'אן חצתה לאטה את הרחוב. מבטיהם הצטלבו. האהבה ניצתה – מיידית והדדית.

בהיעדר מלון בכפר, הציע אבי לרונג'אן תשלום עבור התאכסנות בביתה. היא הסכימה, הוא נשאר בחלוף חודשיים של מגורים משותפים (עם סבתה ואחיותיה), התחתנו הישראלי והתאילנדית המאוהבים בחתונה בודהיסטית מסורתית. ואז הם הגיעו לישראל. רונג'אן עבדה בשזירת פרחים, אך לא זנחה לרגע את חלומה לפתוח עסק למכירת דגים ופירות ים לאנשים ממולדתה העובדים בארץ. ביחד עם אבי, הגשמת החלום נראתה אפשרית.

כך נולדה לה מסעדה תאילנדית בשם "רונג'אן" לחוף ימה של אשדוד. ההתחלה לא הייתה קלה. רבים מתושבי אשדוד, החדשים והוותיקים, הרימו גבה. זה לא שבר את רונג'אן ואבי. בהדרגה נפוצה השמועה על איכויות המסעדה הקטנטונת; אל השולחן הבודד הצטרפו שולחנות נוספים, והביקוש הרב גזר את המעבר לחוף מי עמי.

מקס נורדאו 24, מול חוף מי עמי	054-8111585	א'-ה' 12:00-22:00; ו' 11:00-17:00

כשהייתה בת שמונה עולמה של אפרת (אספה) זנה חרב עליה. אִמה, אדיס, אשת חיל דומיננטית, דמות ומופת לכל נשות הכפר הקטן אטיה שבמחוז גונדר באתיופיה, שהעתיקו את מתכוניה והתפעלו מבישוליה, נפטרה בגיל צעיר והותירה בעל, שתי בנות וארבעה בנים המומים וכואבים, וכפר שלם אבל ומיותם. אחותה היחידה של אפרת נמצאה אז בגבול הסודני, בניסיון שלא צלח לעלות לישראל ביחד עם בעלה, והיות שבאתיופיה נאסר על גברים לעסוק בעבודות הבית בכלל ובבישול בפרט, צנח העול המשפחתי על כתפיה הצנומות של הילדה בת השמונה.

בן יום היא התבגרה, וללא גז וחשמל, ועם מעט עזרה מאחיה ומשכנותיה, החלה לבשל לבני משפחתה. מורשת האם אדיס הייתה נר לרגליה, וקולה והנחיותיה הדהדו באזניה כל העת. שנה וחצי לאחר מכן התבשרה משפחתה על מבצע שלמה, וביחד עם אביה ואחיה עלתה אפרת לישראל בגיל תשע וחצי. אלא שבעוד העולים בני גילה התאקלמו בפנימיות ובמוסדות חינוכיים, אפרת נותרה בביתה ודאגה למחסורם של אביה ואחיה, עד שלבסוף, כדי להקל על מצוקתה ועל היעדר חדוות הילדות שלה, שלח אותה אביה לפנימייה הדתית בכפר בתיה.

כשנפטר אביה התרסקה משפחתה בשנית. ערב מותו הוא ביקש ממנה שתלך ללמוד, והיא החליטה להגשים את צוואתו. בעודה מפרנסת את עצמה ואת אחיה היא סיימה תואר בהנדסה אלקטרונית. ב-2005 נישאה, ואחרי ששהתה עם בעלה באוסטרליה במשך חמש שנים כשליחי קרן היסוד, וכשכבר הייתה אמא לארבעה ילדים, נותר לה עוד חלום אחד להגשים.

היא פתחה באשדוד את המסעדה האתיופית אדיס עלם, שִׂמחה באמהרית פירושו "עולם חדש" והוא חובק את שם אִמה הבלתי נשכחת. אפרת הייתה לשפית של המסעדה שבבעלותה, וביחד עם המאכלים האתיופיים הטעימים מבית אמא, ועם שירות וחיוך שובי לב, היא זוכה לפרגון אוהב ולביקוש רב מכל קצוות הארץ ומחו"ל, ולמימוש החלום להמשיך את דרכה של אמה.

הבנאים 5	053-2736551	א'-ה' 11:00 עד חצות; מוצ"ש בהזמנה מראש

ארמיס

מה	מסעדת בשרים עם נוף אידאלי לים התיכון
למה	אם השילוב של בשר טוב, בירה קרה וחוף ים מעלה חיוך על פניכם - ארמיס היא המקום בשבילכם
כמה	בינוני-יקר
מנת הדגל	ביף ווילינגטון
מתי	א'-ה' 12:00 עד חצות; ו'-שבת 09:00 עד חצות
איפה	חוף לידו 1

פלאפל צנעני

מה	פלאפל איכותי עם טעם של פעם
למה	עם ותק של שלושה עשורים קשה להתווכח
כמה	זול
מנת הדגל	פלאפל!
מתי	א'-ה' 08:00-21:00
איפה	יהודה הלוי 16

טו גייז על האש

מה	מסעדת בשרים עם מבחר אפשרויות רב
למה	לארוחה טובה ומהירה לצד שלל הלקוחות הוותיקים
כמה	זול
מנת הדגל	קציצות בבגט
מתי	א'-ה' 11:30 עד חצות; שבת משעה אחרי צאת שבת ועד חצות
איפה	רוגוזין 1

קסטל

מה	מסעדה רומנטית הממגנטת אליה זוגות מכל רחבי הארץ
למה	תפריט מגוון הכולל מבחר מנות בשר ופירות ים
כמה	בינוני
מנת הדגל	שרימפס עם חזה אווז מעושן
מתי	א'-ה' 01:00-17:00; ו'-שבת 02:00-13:00
איפה	העצמאות 85

אספניה

מה	מסעדת דגים ופירות ים עם ניחוח ספרדי
למה	בשביל אוכל ספרדי אוטתנטי מחומרי גלם ים-תיכוניים טריים
כמה	יקר
מנת הדגל	פאייה
מתי	כל השבוע 12:00 עד חצות
איפה	אבא הלל 11

פורטו

מה	מסעדה ים תיכונית עם תפריט פיצות עשיר
למה	בשביל כלי ההגשה היחודיים פרי עבודתה של עדי נסני
כמה	בינוני
מנת הדגל	פטוצ'יני ארטישוק
מתי	א'-ד' 12:00 עד חצות; ה' 12:00 עד אחרון הלקוחות; ו' 11:00 עד שעה לפני כניסת שבת; שבת משעה אחרי צאת שבת ועד אחרון הלקוחות
איפה	סמטת אל הים 2

קירה

מה	על הגבעה הגבוהה בעיר שוכנת מסעדה נהדרת עם נוף שאין שני לו
למה	בשביל האוכל, בשביל השקיעות, בשביל הבריזה
כמה	בינוני-יקר
מנת הדגל	טריו - שילוב של אנטריקוט, פילה וצלעות עגל
מתי	א'-ו' 09:00 עד חצות; שבת 10:30 עד חצות
איפה	יאיר 4, גבעת יונה

צ'ון לי

מה	סינית-טייוואנית אותנטית וטעימה, המסמלת שיתוף פעולה ישראלי-אסייתי
למה	כי מסעדות סיניות טובות הן נדירות במחוזותינו
כמה	זול
מנת הדגל	עוף עם ירקות
מתי	א'-ה' 12:30-23:00; ו' 12:00-16:00; שבת מחצי שעה אחרי צאת שבת ועד חצות
איפה	האורגים 6

מאמא רחל

מה	מסעדת תבשילים עשירה בטעמים
למה	כדי לטעום מיצירותיה של מאמא רחל, המבשלת במקום למעלה מרבע מאה
כמה	זול
מנת הדגל	דג מרוקאי
מתי	א'-ו' 11:30-14:00 או עד גמר האוכל
איפה	קיבוץ גלויות 15

וויצמן

מה	מסעדת הגלאט כשר הראשונה בעיר
למה	בשביל מנות בשר באוריינטציה מרוקאית
כמה	בינוני-יקר
מנת הדגל	קדירת אוכף טלה
מתי	א'-ה' 12:00 עד חצות; סופי שבוע בהזמנה מראש
איפה	הבנאים 9

שחף

מה	מסעדה גיאורגית משובחת המגישה מנות מסורתיות
למה	כדי לטעום את טיביליסי באשדוד
כמה	זול
מנת הדגל	חצ'פורי
מתי	א'-ה' 08:30-20:30; ו' 07:00-14:30
איפה	תל חי 53

פיצה בלה

מה	פיצרייה איטלקית עם ניחוח צרפתי
למה	כי חומרי הגלם מיובאים ישירות מאיטליה
כמה	זול
מנת הדגל	פיצה לה קרול
מתי	א'-ה' 10:00-23:00; שבת מחצי שעה אחרי צאת שבת ועד 23:00
איפה	חיים משה שפירא 5/22

הולנד צ'יפס

מה	מזללת צ'יפס הולנדית עם שלל רטבים
למה	כדי לנסות צ'יפס ברוטב חמאת בוטנים
כמה	זול
מנת הדגל	פיש אנד צ'יפס
מתי	א'-ה' 11:00-22:00; ו' 11:00-15:00
איפה	רוגוזין 74

קפה פאזל

מה	בית קפה-מסעדה טעים וטרי
למה	בשביל להינות מקפה על רקע הים
כמה	בינוני-יקר
מנת הדגל	קרפצ'יו סינטה
מתי	כל השבוע 09:00-01:00
איפה	מפקורה 1, בקצה חוף הקשתות

ג'וליה

מה	מקום שיקי המתאים לכל מצב רוח
למה	בשביל האווירה
כמה	בינוני
מנת הדגל	ארנצ'יני
מתי	א'-ה' 08:00-01:00; ו' 08:00-15:00; שבת מוצאת שבת ועד חצות
איפה	הטיילת 5

טירמיסו

מה	מסעדה איטלקית-חלבית בלובי מלון לאונרדו
למה	כדי להינות מארוחה טובה ולתרום למפעל הרווחה של ניב בעל המקום
כמה	יקר
מנת הדגל	שווארמה דגים
מתי	א'-ה' 08:00 עד חצות; ו' 08:00-16:00; שבת מחצי שעה אחרי צאת שבת ועד חצות
איפה	שדרות הים התיכון 1, מלון ליאונרדו

אלדין בשדרה

מה	מסעדת דגי ים מהאגדות
למה	בשביל מנות ספיישל מהדגים הטריים שעלו בחכתו של אלי אלקובי בעל הבית
כמה	בינוני
מנת הדגל	סלמון בקרם קוקוס
מתי	א'-ה' 11:00 עד אחרון הלקוחות; שבת מצאת השבת ועד אחרון הלקוחות
איפה	מרטין בובר 1/3

נמסטה

מה	צפון-הודית בלתי נשכחת
למה	כדי לסעוד על רקע ציורים אותנטיים מבומבי
כמה	זול
מנת הדגל	הצ'אטני הירוק שמלווה כל ארוחה
מתי	א'-ה' 12:00-16:00, 18:30 עד חצות; ו' 12:00-16:00; שבת מחצי שעה אחרי צאת שבת ועד חצות
איפה	הטיילת 20, בניין לה-ממוניה

סאנסט בולוורד

מה	דיינר אמריקאי מהסרטים
למה	בשביל אוסף האלכוהול המרשים ומנות הבשר המשובחות
כמה	בינוני
מנת הדגל	המבורגר טומהוק
מתי	א'-ה' 18:00 עד אחרון הלקוחות; ו'-שבת 12:00 עד אחרון הלקוחות
איפה	מרטין בובר 1

בילויים

את סצנת חיי הלילה באשדוד סוחף גל של התפתחות מסחררת בשנים האחרונות, והיא מציעה שלל אפשרויות למקומיים ולמבקרים אשר חפצה נפשם בבילוי לילי.

החמישייה הפותחת / חיי לילה

זה	
מה	פאב חברתי למען הקהילה, המארח במקום הופעות איכותיות בהשתתפות קהל מגוון. נוסף על ההופעות הפאב מארח שיחות והרצאות בנושאים חברתיים, ומקדם יוזמות למען נזקקים ותומך בקהילה הלהט"בית בעיר.
אווירה	רוח מהפכנית
מתי	ג'-שבת 9:00 עד אחרון הלקוחות, א'-ב' סגור
איפה	חוף הקשתות 12

פבלה

מה	מסעדה מקסיקנית עם תפריט שתייה המהווה אטרקציה בפני עצמו.
אווירה	צעירה ותוססת.
מתי	א'-ה' 18:00-02:00; ו' 10:00-02:00; שבת 12:00-02:00
איפה	מרטין בובר 1

נאפופו

מה	הפאב השכונתי מסביר פנים לכל הנקרה בפתחו.
אווירה	ביתית ולא מחייבת. בערבים מסוימים המסיבה נמשכת עד השעות הקטנות של הלילה.
מתי	ד'-א' 21:30 עד אחרון הלקוחות
איפה	התקשורת 15

שלומפר

מה	אחד הברים התוססים בעיר, עמוס בקהל צעיר וחסר דאגות
אווירה	בין רגועה למסיבה של ממש
מתי	שבת-ה' 21:30-03:00
איפה	הבנאים 5

דרינק פוינט

מה	הסניף האשדודי של רשת הברים המוכרת משלב אלכוהול איכותי עם שירות מצוין ומחירים נוחים
אווירה	בסופי השבוע האווירה מתחממת
מתי	ב', ד'-שבת 22:30-03:00
איפה	הבנאים 2

מסמנים וי

	סימנתי ✓ בתאריך	הערות
להשקיף על נופי העיר וחופיה מפסגתה של גבעת יונה ההיסטורית		
לצאת להפלגה רומנטית לאור שקיעה ולקנח בסעודה במרינה הכחולה		
ללמוד על עברה המפואר של העיר במוזיאון לתרבות הפלשתים ע"ש קורין ממן		
לטייל לאורך נחל לכיש וליהנות משלל האטרקציות שבדרך		
להתפעם מאתרי המורשת הרבים במקום שבו נבלמו המצרים במלחמת העצמאות		
לשוטט בשווקים הססגוניים ולקבל טעימה מכור ההיתוך האשדודי במיטבו		
לערוך שופינג כמו בחו"ל באחד ממרכזי הקניות והקניונים המפוארים		
לרכוב על אופניים לאורך מסלול סובב אשדוד		
להלך בין דפי ההיסטוריה במצודת אשדוד-ים המרשימה		
ליהנות בתערוכות החדשניות שבמוזיאון אשדוד לאמנות		
להזמין כרטיסים לאחד ממופעי הענק במשכן לאמנויות הבמה		
להצטלם על רקע אחד מהפסלים המפוזרים ברחבי העיר		
להעפיל אל פסגת הדיונה הגדולה שבפארק החולות המפורסם		
לעלות על כל המתקנים בפארק אשדוד-ים ולהתרגש שוב כמו ילדים		
לרבוץ על אחד מחופי הים המרהיבים ולחפש באופק אוניות שעושות דרכן לנמל		

רשימת תצלומים

D - Daniel Shichor | **M** - Mirit Friedman | **S** - Shutterstock.com

עמוד 3: M; עמוד 9: elbuD - S; עמוד 13: OleksanDr Lysenko - S; עמוד 4: 1 Gaul Porat; עמוד 16: Gaul Porat; עמוד 19:
M; עמוד 21: M; עמוד 21: D; 22: M; עמוד 24: W wikipeDia_ori; עמוד 25: W Yaakov2; עמוד 27: W YigalD11; עמוד 27:
M; 28: M; עמוד 31: שמעון פוקס באדיבות ארכיון נגמל אשדוד; עמוד 32: M; עמוד 35: Michael Egenburg - S; עמוד 36: M;
עמוד 37: Michael Stein 121272 - S; עמוד 39: Africa StuDio - S; עמוד 42: Dontsov Evgeny - S; עמוד 43:
עמוד 47: ChaMeleonsEye - S; עמוד 48: Kichigin - S; עמוד 49: blueDog stuDio - S; עמוד
51: Michael Stein 121272 - S; עמוד 52: Michael Stein 121272 - S; עמוד 53-55: M; 56: Liz Glasco - S; עמוד 56:
עמוד 57: Gaul Porat; עמוד 57: M; עמוד 58: יגאל סלבין; עמוד 58: chairoij - S; עמוד 59:
עמוד 60: D; עמוד 61: greenlanD - S; עמוד 62: DoMinic Laniewicz - S; עמוד 63:
עמוד 64: M; עמוד 65: M; עמוד 65: יח"צ מוזיאון אשדוד; עמוד 66: Saklakova - S; עמוד 67:
עמוד 68: Michael Egenburg - S; עמוד 69: CliMaxAP - S; עמוד 70: M; עמוד 70: D; עמוד 70: M;
עמוד 71: M; עמוד 71: Gaul Porat; עמוד 71: D; עמוד 72-71: M; עמוד 74: D; עמוד 77: M; עמוד 78: D; עמוד 79: M; 80: M;
עמוד 82: Gaul Porat; עמוד 83: Michael Egenburg - S; עמוד 84: Michael Egenburg - S; עמוד 84: D; עמוד 85: יגאל
סלבין; עמוד 85: Michael Egenburg - S; עמוד 85: M; עמוד 85: Michael Stein 121272 - S; עמוד 85: M; עמוד 86: D; עמוד
87: M; עמוד 88: יח"צ מוזיאון אשדוד - איילן אסייג; עמוד 89-90: Michael Egenburg - S; עמוד 91: יגאל סלבין; עמוד 92: M;
עמוד 93: oneinchpunch - S; עמוד 93: M; עמוד 94: Michael Stein 121272 - S; עמוד 95: M; עמוד 96: Digital Photo - S;
עמוד 96: RoMan Yanushevsky - S; עמוד 97: ChaMeleonsEye - S; עמוד 97: PerspectivesFootage - S; עמוד 97:
עמוד 99: RoMan Yanushevsky - S; עמוד 101: krugloff - S; עמוד 103: RoMan Yanushevsky - S;
עמוד 104: ChaMeleonsEye - S; עמוד 105: M; עמוד 106: Ewais - S; עמוד 106: D; עמוד 107: PerspectivesFootage - S;
עמוד 107: Michael Egenburg - S; עמוד 110-112: D; עמוד 114-115: M; עמוד 117: ChaMeleonsEye - S;
עמוד 119: Parthbhatt - S; עמוד 120: Michael Egenburg - S; עמוד 121: ChaMeleonsEye - S;
עמוד 123: BoDiaPhoto - S; עמוד 123: D; עמוד 123: DoMinic Laniewicz - S; עמוד 123: MIKHAIL BANIFATOV - S;
עמוד 123-124: M; עמוד 128: D; עמוד 128: DaviD TaDevosian - S; עמוד 129: BoDiaPhoto - S; iceD skinny Mocha
עמוד 131: eFesenko - S; עמוד 134-145: D; עמוד 149-155: D; עמוד 156: Sprut2005 - S ; עמוד 157-187: Jenny Schweber;
עמוד 186 למעלה: יוני חזיז; עמוד 189: Jenny Schweber; עמוד 189: ADaM RaDosavljevic - S; עמוד 190: RaMon Grosso - S

אשדוד

מדריך שיחור אשדוד שזר את סיפורה ההיסטורי של עיר הנמל עם החוויה התיירותית המודרנית אשר היא מציעה כיום, ומאיר באור חדש פנינה תרבותית לחופי הים התיכון.

הדור החדש של מדריכי שיחור הותאם במיוחד לתייר הישראלי ולהעדפותיו, ורואה בטיול מכלול המושתת על תמהיל מדויק של אתרים מרתקים, ניהול זמן יעיל וכמובן - נוחות, הנאה וסיפוק.

כל אחד **ממסלולי הטיול היומיים** וממקבצי האתרים שהכנו עבורכם מהווה מערך מידע שלם: מפות, תצלומים מרהיבים, טיפים ומידע מרתק.

מומלצי שיחור שבסוף המדריך כוללים המלצות שנבחרו בקפידה למסעדות ובילויים, כך שתמיד תהיו בעניינים.

מדריך שיחור - הוכן על ידי ישראלים עבור תיירים בכלל וישראלים בפרט!

במדריך:

- מסלולי טיול יומיים
- טיפים מיוחדים לטיול מושלם
- דירוג אירועים ואתרים לפי מידת חשיבות ועניין
- "**החמישייה הפותחת**" - חמשת המקומות החמים ביותר בעיר בקטגוריות אוכל, שתייה ובילויים
- אתרי מורשת ואתרים יהודיים
- אתרים מומלצים

www.shichor.co.il

אתר שיחור: לתכנון הטיול ולקבלת עדכונים חמים, המלצות על מסעדות, קניות, מבצעים, בילויים, אירועים, תערוכות, בתי מלון ועוד, לשימושכם בזמן אמת - לפני הטיול ובמהלכו

9 789657 326664

מחיר מומלץ: 99₪